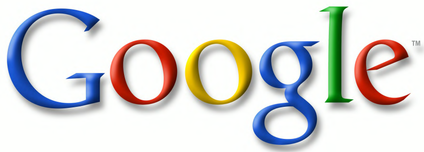

DOMI
NUS
ILLU
MINA
TIO
MEA
Taylor Institution.

PETŐFI SÁNDOR

ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI.

1842—1846.

II. KÖTET.

Szabadság, szerelem!
E kettő kell nekem.
Szerelmemért föláldozom
Az életet,
Szabadságért föláldozom
Szerelmemet.

PETŐFI SÁNDOR

ÖSSZES

KÖLTEMÉNYEI.

1842—1846.

MÁSODIK KÖTET: 1845—1846.

HARMADIK KIADÁS.

2.

PEST.

AZ ATHENAEUM SAJÁTJA.

—

1872.

Pest, 1872. Nyomatott az Athenaeum nyomdájában.

TISZTELET ÉS SZERETET

JELÉÜL

VÖRÖSMARTYNAK

AJÁNLVA

A SZERZŐ ÁLTAL.

KISEBB KÖLTEMÉNYEK.

1845.

Két testvér.

Van én nekem egy kedves czimborám,
Talpig derék, becsületes fiú,
Midőn szomoruságnak szele fú:
Vidámság köpenyét akasztja rám.

Ha nemzetem sorsára gondolok,
S szivem szorítja fojtó sejtelem:
Az én kedves pajtásom ott terem,
És szól, hogy ez nem férfias dolog;

Azt mondja, hogy csak várjak egy kicsit,
Hogy majd idővel másformán leszen,
Az ég kegyébe ismét fölveszen,
És, minket árva népet, megsegit.

Ha szerelem bújában epedek,
És a lemondás már-már főbe ver,
Az én kedves pajtásom nem hever,
Hanem jön és szól: ne legyek gyerek.

Az mondja, hogy ne hagyjam magamat;
Ámbátor az most rám nem is figyel,
Ki szerelmem tőkéjét vette fel,
Majd megkerül még tőke és kamat.

S ha eszmetársulatnál fogva itt
Eszembe jut borzasztó pénzügyem:
Biztat, hogy a szerencse, elhigyem,
Számomra is megnyitja markait;

Azt mondja, hogy még megjön az idő,
Hol fütetlen szobában nem lakom,
Ha szűk udvarra nyiló ablakom
Tábláin a tél dérvirága nő.

Az én kedves pajtásom így beszél
Kimondhatatlan barátságosan,
S lelkemnek oly széles jó kedve van
Bút, bajt felejtető meséinél.

E jó fiúnak egy rosz bátyja van,
Igen komor, goromba férfi ő;
Ez a rosz bátya mindig közbejő,
És fölpofozza öcscsét csúfosan.

S tőlem kegyetlenűl elkergeti.
Levert kedélylyel ballag tőlem el,
De ujra jő, vigasztal és ölel
A jó fiú, ha szerit ejtheti.

Tudjátok tán, s fölösleges a szó:
Ily jó barátomúl kit bírok én? . . .
Vigasztaló pajtásom a remény,
S komor, goromba bátyja a való.

(Pest.)

Apám mestersége s az enyém.

Mindig biztattál, jó apám:
Kövessem mesterségedet,
Mondtad, hogy mészáros legyek.
Fiad azonban iró lett.

Te a taglóval ökröt ütsz,
Tollammal én embert ütök . . .
Egyébiránt az egyre megy,
Különböző csak a nevök.

(Pest.)

Hull a levél a virágról.

Hull a levél a virágról,
Elválok én a babámtól.
Isten hozzád, édes,
Isten hozzád, kedves
Galambocskám!

Sárgul a hold az ég alján,
Mind a kettőnk oly halovány.
Isten hozzád, édes,
Isten hozzád, kedves
Galambocskám!

Harmat hull a száraz ágra,
Könyek hullanak orczánkra.
Isten hozzád, édes,
Isten hozzád, kedves
Galambocskám!

Lesz még virág a rózsafán,
Egymást még mi is látjuk tán.
Isten hozzád, édes,
Isten hozzád, kedves
Galambocskám!

(Pest.)

Elmondom, mit eddig . . .

Elmondom, mit eddig
Rejtve tartogattam,
Mint gyöngyét a tenger
Legmélyebb habokban.
Halld meg, drága gyöngyöm,
Szép, szelíd galambom!
A mit érezék és
Szenvedék, elmondom.

Éreztem szerelmet,
S szenvedtem miatta,
És nagy volt szerelmem,
Nagy szivem bánatja.
Bánatom a szerelmem,
Ez ikertestvérek,
Engemet gyötörni
Általad levének.

Szigorú körülmény
Ajkamat lezárta,
Hogy ne jőjön titkom
Senkinek tudtára.
Oh! minő teher volt
Azt eddig viselnem! . . .
Hányszor volt alatta
Roskadóban lelkem!

Mint a napfény elvesz
Felhők fátyolában,
Képedet szivemben
Eltemetni vágytam.
Könnyü szél pusztitást
Tészen a felhőben,
S felsüt a nap akkor
Annál égetőbben.

Sőt hazudtam többször
Másokért szerelmet;
E hazngság által
Csak nagyobb kínom lett.

S most tudsz mindent, a mit
Éreztem, szenvedtem;
Fogsz-e vigasztalni
Nyájas feleletben?

Szólj, üdvösségemnek
Megváltó keresztje!
Nem nyilik meg ajkad?
Semmit sem felelsz-e? . . .
Oh! mikép felelnél,
Hiszen néma nyelvvel . . .
Kiteritve . . . holtan . . .
Koporsóban fekszel!

(Pest.)

Mit nem tettem volna érted...

Mit nem tettem volna érted,
Szép kis szőke gyermekem!
De szerelmem bemutatni
Megtiltotta végzetem.

Az egész, mit életemben
Érted tennem lehetett,
Annyi, hogy a koporsóba
Én tevém be tetemed.

(Pest.)

Hová levél?...

Hová levél, te szebb reményeimnek
Korán kiégett hajnalcsillaga?
Keresni foglak; hasztalan kereslek?
Vagy még meglátjuk egymást valaha?

Ha majd az éjnek hallgatag felében
Halvány sugárt a hold a földre vet:
A temetőnek küszöbét átlépem,
S fejem lehajtom sírhalmod felett.

Fölébredendsz-e ekkor álmaidból,
És elhagyod mély, hűvös nyoszolyád?
Hogy meghallgasd, a mit majd ajakam szól:
A szerelemnek epedő szavát.

Fölébredendsz-e ekkor álmaidból,
És elhagyod mély, hűvös nyoszolyád?
Hogy letöröljed lankadt pilláimról
Az érted omló könyek záporát.

Fölébredendsz-e ekkor álmaidból,
És elhagyod mély, hűvös nyoszolyád?
Hogy szellemed majd égő csókjaimtól
S keblem tüzétől melegűljön át.

Vagy holtjukat a sírok ki nem adják,
S csak a mennyben találkozol velem? . . .
Vagy többé sem az éj, sem a mennyország
Meg nem mutat már tégedet nekem?!

(Pest.)

Zárjátok be már azt a koporsót.

Zárjátok be már azt a koporsót,
És vigyétek ki a temetőbe,
Hisz elég rég nézem már, hogy bennem
Megmaradjon mindörökre képe,
Vagy hogy szívem, lelkem összetépje.

(Pest.)

Jaj, be bús ez a harangszó!

Jaj, be bús ez a harangszó!
Neked harangoznak,
Kedves, hervadt rózsaszála
Tizenöt tavasznak

A templomnál van koporsód,
Koporsód van itten!
Hova veled vőlegényként
Egykor jőni hittem.

Védangyala kedvesemnek
Odafönn a mennyben!
Szánj, és vedd el eszemet, vagy
Vigasztalj meg engem.

Vagy talán te is meghaltál?
Tán megölt a bánat?
Hogy hervadni hagytad ezt a
Legszebb rózsaszálat.

(Pest.)

Ha ébren meg nem látogatsz...

Ha ébren meg nem látogatsz,
Jőjj hozzám álmaimban,
Jőjj hozzám, meghalt életem!
Sok mondani valóm van.

Hisz egymással mi ekkorig
Oly keveset beszéltünk;
Csak egy-két gyorsan illanó
Tekintet volt beszédünk.

Tudod, ha hozzátok menék,
Te mindig úgy futottál;
De más szobából titkosan
Rám gyakran pillantottál.

S öröm volt, látnom téged ott
Félig nyilt ajtó mellett,
Mikéntha láttam volna az
Egészen megnyilt mennyet.

Ha távozám: az ablakból
Tekintettél utánam;
Vélted, hogy észre nem veszem?
Oh! én mindent jól láttam.

De láttam temetésed is...
Csak ezt ne láttam volna!
Az a gödör, mely sírod lett,
Az lett szivemnek pokla.

Egyszerre lelkemet ezer
Mennykő csapása érte. . .
Ekkor hullott alá a föld
Koporsód födelére.

Ott vagy te most, szent angyalom
Eljősz-e hozzám vajjon?
Mindenkor tárva lesz karom,
Ha jősz, hogy átkoroljon.

Csak érintsen lehellete
Közelgő szellemednek:
A mennybe föl, vagy sírba le,
Mindenhová követlek!

(Pest.)

Te voltál egyetlen virágom. . .

Te voltál egyetlen virágom;
Hervadt vagy: puszta életem.
Te voltál fényes napvilágom;
Lementél: éj van körülem.

Te voltál képzeményim szárnya;
Megtörve vagy: nem szállhatok.
Te voltál vérem forrósága,
Meghültél: oh! majd megfagyok.

(Pest.)

Amott fönn egy csillag ragyog...

Amott fönn ngy csillag ragyog
A tiszta ég legtetején;
De oly gyönyörűen ragyog!
Egy csillagon sincs annyi fény.

És bennem így szól valami:
»Nézd, nézd, Etelkéd e sugár!
Hagyd itt a földi életet,
Menj föl hozzá, ő téged vár.«

Fölmennék édes örömest,
De vágyam hasztalan hevit,
Mert, a mi fölsegitene,
Eltörve lajtorjám, a hit.

(Pest.)

Én vagyok itt...

Én vagyok itt, emésztő gyönyöröm,
Én, sírhalmodnak hű zarándoka;
Kérdezni jöttem, hogy mit álmodál
A föld alatt az első éjszaka?

Oh! én nagyon borzasztót álmodám:
A földet a nap űzé, kergeté,
Kétségbeesve vágtatott a föld
A mélybe le s a csillagok fölé.

Utána a nap fáradatlanúl...
A végtelent keresztülnyargalák,
És végre elkezdett rohanni az
Egész rendvesztett, megbomlott világ.

És e zavarban egyre kergeté
A földet a nap, s vad haragja közt,
Hogy kergeté hiába, megragadt
Szilaj kezével egy nagy üstököst,

S rádobta . . . épen szivemen talált.
Képzelhető, mint fájt e seb nekem;
De úgy még sem fájt, mint az, a mit vert
Bennem halálod, legszebb örömem!

(Pest.)

Nem háboritom-e nyugalmad. . .

Nem háboritom-e nyugalmad,
Elásott kincse életemnek,
Ha szívem árva gyermekével,
A halavány arczu szenvedéssel
Hozzád gyakorta kijövendek?

Nem fog zajt ütni érkezésem,
Sírhalmod mellé halkan lépek:
Csak csókomat teszem fejfádra,
— Azt is lemossa könnyem árja —
És ekkor ismét hazatérek.

(Pest.)

Természet, még te is gúnyolódol?...

Természet, még te is gúnyolódol? . . .
A mióta őt eltemetők:
Tél havának kellő közepette
Olyan tavasziak az idők.

Semmi jég a síma Dunavízen,
Semmi hó a szent Gellérthegyen . . .
Csak hogy testem és lelkem szemében
Mentül sértőbb ellentét legyen.

Mért nem keltek bőszült háborúra?
Mit alusztok, lusta elemek?
Éjszak vésze, te prédát üző sas,
Szárnyaid mért nem süvítenek!

Mért nem hajtod a felhőt az égen?
Mint vadász a sebzett madarat;
Hadd hullatná szét hópillangóit,
Mint ama madár a tollakat,

Ezt szeretném, kedvem ebben telnék,
Ugy láthatni a természetet,
Mint szívem van, mely szép Persiából
Vad Szibériává vetkezett.

Oh! de hátha e meleg verőfény
A természetnek nem gúnyja? nem!
Sőt részvéte; csak azért nincsen tél,
Hogy ne fázzék ott kinn kedvesem.

(Pest.)

Miért tekintesz be szobámba?...

Miért tekintesz be szobámba?
Kiváncsi hold!
Nem ugy foly már itt a világ, mint
Hajdanta folyt.

Egykor ha pillantásod hozzám
Betévedett:
Látád a szívben meg nem férő
Lángéletet.

Bú, kedv között élet-halálra
Látál csatát,
De győzedelmeskedni a bút
Nem láthatád.

Ez akkor volt... ha megtekinted
Most arczomat,
Azt vélheted: tükörben látod
Tenmagadat.

Hideg vagyok és szótalan, mint
— A honnan jő
E hidegségem, szótlanságom —
A temető.

(Pest.)

Láttam két hosszu nap. .

Láttam két hosszu nap
Hideg tetemidet,
A szótlan ajakat,
A becsukott szemet;

Csókoltam homlokod
Letarlott édenét,
— Ez első csókom volt,
S te ezt sem érezéd! —

Csókoltam, romba dőlt
Oltárom, homlokod;
És e csókban hideg
Lelkem reá fagyott;

Csókoltam szemfedőd,
E dönthetlen határt,
Min túl nem léphetek,
Mely mennyemből kizárt.

Láttam koporsódnál
A fáklyák lángjait,
És a gyászszekeret,
Mely temetőbe vitt;

Ott voltam magam is,
Hallám, a mint a hant
Az ásók éliről
Tompán reád zuhant...

Mindent, mindent tudok!
És még sem hihetem;
Mindez nem álom-e?
Kétkedve kérdezem.

És hozzátok megyek,
S tekintek szerteszét:
Nem látom-e szemed
Tündökletes egét?

Nem látom, mindenütt
Hiába keresem,
És hazatérek, és
Sirok keservesen.

(Pest.)

Hol vagy te, régi kedvem?

Hol vagy te, régi kedvem?
Te pajkos, vad fiú!
Fölválta lánytestvéred,
A szótlan, méla bú.

Játékszered volt szivem,
Hová nem hordozád!
Nyilként rohanva vitted
A nagy világon át,

Mig végre megbotlottál
Egy sírhalom fölött,
S estedben a játékszer,
Szivem, kettétörött.

(Pest.)

Le az égről hull a csillag...

Le az égről hull a csillag;
Szemeimből könnyek hullnak.

Nem tudom, mért hull a csillag?
Könnyeim halottért hullnak.

Csak hull, csak hull könny és csillag,
Egyre hullnak, még sem fogynak.

(Pest.)

Mi volna különös azon...

Mi volna különös azon,
Ha néha elmosolyodom
Vidám, tréfás beszéd felett?
Felhős ég is mutat derüt...
Csak hogy midőn a nap kisüt,
A felhő keble megreped.

(Pest.)

Ő, a kedves drága kis leány...

Ő, a kedves drága kis leány,
Ő s az élet lakták szívemet;
Mint repkény a fákat, a remény
Átszövé e tündérteremet.

Kis leánykám elment... elvivék...
Most alant a mély házban lakik,
Melynek egyszer elzárt ajtaja
Meg nem nyíl az itéletnapig.

S a leánynyal elment életem...
Kikisérte... odakinn maradt,
S elfoglalni régi lakhelyét
Nincsen benne semmi akarat.

Igy lett szívem csendes és üres,
Egy elpusztult ház, bús, laktalan;
Rajt az árva repkény, a remény,
Leng sohajtásim fuvalmiban;

S mert a földön ápolója nincs,
Feltörekszik, fel az ég felé...
Oh! csak a rontó kételkedés
Sarját mindig el ne metszené!...

S ki lesz új lakó szivemben, mely
Nem sokára végkép romban áll?
Legfölebb is egy vén remete,
És ez remete a halál.

(Pest)

Álltam sírhalma mellett...

Álltam sírhalma mellett
Keresztbe font kezekkel...
Mozdúlatlan szoborként...
A dombra szögzött szemmel.

Áll a hajós a parton
S a tengeren tekint szét,
Mely koldussá tevé, mely
Elvette minden kincsét.

(Pest.)

Hazugság, a mit...

Hazugság, a mit annyiszor hallottam,
Hogy ölni képes a nagy fájdalom,
Különben már rég nem volnál magadban,
Veled feküunném, édes angyalom!

A fájdalom nem éles fejsze, melynek
Csapásától az élet fája dől...
A fájdalom féreg, mely lassan, lassan,
De nem fáradva, folyvást rág belől.

(Pest.)

Barátim, csak vigasztalással...

Barátim, csak vigasztalással
Ne szomorítanátok engem!
A bú egyetlen kincs, a melyet
A szerelemtől örököltem;

S e kincset híven őrzi szívem,
(Mert a szív üresen nem állhat,
Kell, hogy legyen mindig lakója,
Akár öröm, akár búbánat);

E kincset el nem tékozolnám
A föld minden gyönyöreért sem;
Minden darabja dallá olvad
Lelkemnek titkos műhelyében.

S minden dal kő egy épülethez,
Mely a felhőket érni fogja;
E büszke, fényes épület lesz
Kedves halottam Pantheonja.

(Pest.)

Jőj, tavasz, jőj!...

»Jőj, tavasz, jőj!« — gondolám az őszszel, —
»Várlak, mert boldogságommal jősz el;
Kinn falun lesz ifju, szép galambom,
És szabad lesz meglátogatnom;
S hogyha tőle száz mértföldre lennék,
Száz mértföldről is hozzája mennék.
Ha jön a nap hajnal-ölelésre,
Ha megy a nap éj-fölébresztésre,
És a hold, a szultán, ha belépe
Csillaglányos gazdag háremébe:
Én galambom hű árnyéka lészek,
Követője minden lépésének,
Mig szerelme, mint tavasz, virágod
Melegülő keblén kicsirázott,
És a mig ő e virágot szűzi
Pirulással én szivemre tűzi;
S mért ne tüzné? s lehetetlenség-e,
Hogy menyasszonycsók leend a vége?

Jőj, tavasznak illatos füzére!
Tegyelek föl jegyesem fejére!...«

*
* *

Jőj, tavasznak illatos füzére!
Tegyelek föl sirja keresztjére.

(Pest.)

Be szomorú az élet énnekem...

Be szomorú az élet énnekem,
Mióta eltemették kedvesem!
Csak úgy lézengek, mint az ősz virága
Mely minden szellő érkezésivel
Egy-egy megszáradt szirmot hullat el,
S mely csüggedt fővel kimulását várja.

A fájdalom gyakorta megrohan,
Mint éhező vad, mérgesszilajan,
S éles körmét szivembe vágja mélyen.
Kiáltok a sors ellen átkokat,
A mely az embernek mennyet mutat,
Hanem megtiltja, hogy belé ne lépjen.

Legtöbbször csendes, néma bánatom;
Élek? nem élek? szinte nem tudom.
Jön és megszólit egy-két jó barátom;
Beszédeikre ritkán felelek.
Örültem egykor, hogyha jöttenek,
Most, hogyha mennek, szivesebben látom.

Gyakran bolyongok föl s le czéltalan,
Bolyongok, míg — azt sem tudom, hogyan? —
A drága kis lyány sírhalmához érek.
Édes remény tart ottan engemet;
Remélem, hogy majd szívem megreped...
Mért csalnak mindig, míndig a remények

(Pest.)

Panaszkodám hát?..

Panaszkodám hát? elpanaszolám
Szivem baját, búját az embereknek?
Miként, ha ujját megmetszé, a gyermek
Panaszkodik... szégyen, szégyen reám!

S volt a panasz végtére is miért?
Hisz a keservét mutató kebelnek
Vagy szánalommal, vagy gúnynyal fizetnek,
S egyik sem kell... egyik mint másik sért.

Vagy elmondhattam szóval sorsomat?
Elmondhatám? mi az, midőn a lélek
Sírhalma mellett porló kedvesének,
Egy kínba fúló életet sirat.

És én mégis, mégis panaszkodám
Kislelküen, gyáván az embereknek,
Miként, ha ujját megmetszé, a gyermek
Panaszkodik... szégyen, szégyen reám!

De többé, többé nem panaszkodom,
Bűvös szigetté fog változni keblem,
Honnan ki nem fog út vezetni, melyben
Elátkozottan él a fájdalom.

(Pest.)

Hatalmas orvos az idő...

Hatalmas orvos az idő; előbb-utóbb
Minden sebet befog.
Bármennyit szenvedek: ez orvos által majd
Én is megyógyulok.
A bú, mely most sötét felhők villámtüze,
Lesz nyájas hold sugára,
Mely tündökölni száll szelid emlékzetem
Morajtalan tavára.

És fon talán a sors nem fáradó keze
Egy rózsás kötelet,
Mely összefűzi majd az életvágyat és
Fölépült szívemet.

Ekkor, gondolható, a könnyek és a szók
Mi keserűk lehetnek,
Melyekkel a tört szív örökre búcsut mond
Remény- vagy élvezetnek.

Azért szeretném most, midőn hült kebelem
Vágy- s kivánságtalan,
Azért szeretném most, ha elmenném oda,
A hol Etelke van.
Öleld fel, oh! halál, kifáradt éltemet,
És tedd a temetőbe,
Mint keblén elszunyadt magzatját a szülő
Letészi bölcsejébe.

És hogyha meghalok, ohajtásom csak egy,
Barátim, tőletek:
Hogy engem a mellé a kedves kis leány
Mellé temessetek.
Mik voltak álmaink, majd minden éjfelen
Elmondjuk ott egymásnak,
S egyszerre indulunk, ha ébresztő szava
Zeng a föltámadásnak.

(Pest.)

Játszik öreg földünk...

Játszik öreg földünk
Fiatal sugarával a napnak;
Pajkos enyelgés közt
Egymásnak csókokat adnak.

A Duna hullámin,
Bérczén, völgyén a vidéknek,
Tornyokon, ablakokon,
Mindenhol csókjaik égnek.

Oly jókedvü a nap
Jöttén, jókedvü lementén,
Mintha nem is látná
Sírhalmodat, édes Etelkém

(Pest.)

Kéket mutatnak még...

Kéket mutatnak még a távol erdő
Virító fáin a zöld levelek?
Tajtékzik még a Duna, mint szilaj mén,
Ha vakmerő harczosként rajt teremvén,
Kergetni kezdi őt a fergeteg?

Pirúl a szép menyasszony még, a hajnal
Ha vőlegényét várja, a napot?
S harmatkönyűket sír még a bús özvegy,
Az éj, midőn a csillagokhoz fölmegy,
És látja a sok árva magzatot?

Megmérhetetlen látköröm volt egykor,
Hanem most már nem látom ezeket:
Az a kis domb, mely kedvesem takarja,
Rám nézve kél átláthatlan magasra,
S elrejt előlem földet és eget.

(Pest.

Ha életében...

Ha életében nem szerettem volna
A szőke fürtök kedves gyermekét:
Övé leendett életem, szerelmem,
Midőn halotti ágyon feküvék.

Mi szép, mi szép volt a halotti ágyon!
Mint hajnalban ha fényes hattyu száll,
Mint tiszta hó a téli rózsaszálon:
Lengett fölötte a fehér halál.

(Pest.)

E szobában küzködött...

E szobában küzködött az
Élet és halál fölötte,
Míg az élet
Őt, a szépet,
Őt, a kedvest, elvesztette.

E szobában siratám őt
Könnyeimnek tengerével;
-- Szenvedésem
Avvagy létem
E tenger mért nem nyelé el? —

E szobában lesz lakásom;
Édes kín lesz laknom itten,
Itten laknom,
Őt láthatnom
Mindig éber emlékimben.

Egy kivánatom leszen, ha
E szobából el kell menni;
Az, hogy engem
Akkor innen
Szent Mihály lova vigyen ki.

(Pest.)

A hó, a holt föld téli szemfedője...

A hó, a holt föld téli szemfedője,
Az éjen át
A temetőre
Leszállt.
Hideg sugára
Néz komoran
Le a halottak puszta országára.

Nem enged a hó a nagy temetőben,
Csak egyedül
Etelke sirja
Körűl;
De itt
Sem a napfénytől,
Hanem szemem,
Siró szememnek szakadó könnyétől.

(Pest.)

Midőn nagyon bánt...

Midőn nagyon bánt a vad fájdalom,
A várost, a világot elhagyom,
S oda megyek ki, hol az emberek
Napestig mélyen alva fekszenek,
De ha az óra éj felére jár,
S felhők közt búsong sárga holdsugár:
A szendergőknek álma megszakad,
S elhagyják mély, sötét tanyájokat,
S fehér ruhában járnak tétova,
Mig hajnalt hirdet a kakas szava.
Ide megyek, a temetőbe, én
Fájdalmaimnak vészes éjjelén,
S ha itten, drága sírhalmom felett
Könyűimnek forrása megered,
És a könyűkhöz sóhajom vegyűl:
Fájdalmam lassacskán lecsendesűl.

*
* *

Akkor leszek ám még majd csendesen,
Ha melléd fekszem, édes kedvesem!

(Pest.)

Tizenkettőt ütött az óra...

Tizenkettőt ütött az óra,
Fölébredék a harangszóra,
És ím sötét szobámban egy
Fehér alak
Föl- és lemegy...
Te vagy, te vagy, kit annyit vártalak,
Te vagy, boldogságom fájának
Idő előtt lehullt gyümölcse!
Jer, karjaim kitárva állnak,
S kész ajkam, hogy csókját ajkadra hintse,
Jer, elröpült kedves galambom!...
De szólt a lyányka halk, fájdalmas hangon:
»Megállj, megállj! előbb megkeresem
Elvesztett életem;
Lásd, élet nélkül ott a sírban
Fekünni olyan szomorú dolog:
Ott oly sötét és oly hideg van...
Én ujra élni akarok;
Megkeresem
Elvesztett életem.

Nincs nálad?
Add vissza, kérlek, hogyha megtaláltad.«
»Oh! nincs az nálam,
Meg nem találtam,
Meg nem találtam drága életed!
De hogyha az enyém kell: íme vedd!...«
S átadni akarám
Tulajdon éltem,
De már a látomány
Eltűnt az éjben.

(Pest.)

Anyám, anyám...

Anyám, anyám, oh!
Legjobb s legboldogtalanabb anya,
Nincs hát reményed,
Mit a fösvény való beváltana?

Kiküldözéd, mint
Galambját Noé, a reményeket

De teljesűlés
Zöld ágával még egy sem érkezett.

Végső reményed:
Ha majd halálod meg fog hűteni,
Fölmelegítnek
Még egyszer gyermeked hő könnyei.

Szegény anyám te!
Ez a vigasztalás sem jut neked;
Elsírta könnyeit
Szerelmesének sírján gyermeked.

(Pest)

Hiába várlak hát...

Hiába várlak hát ezentúl,
Megsiratott szép gyermekem?
Meg nem jelensz többé nekem?
Mint eddig gyakran megjelentél
Szobámban csendes éjeken.

Eljő az éj, eljő az éjfél;
Mi haszna jő? nem jő veled.
Nem látom lengő szellemed,
S reményem eltörött szárnyával
Födöm be bágyadt szememet.

Hová levél? mért maradsz el
Örökre, kedves szép leány?
Hervadt orczám ijeszt talán?
Ne félj, ne félj hervadt orczámtól:
Érted levék oly halovány.

Oh! jőj fel egyszer még sírodból,
Mindennél drágább árnyalak!
Csak hogy még egyszer lássalak;
Aztán mondd, hogy terhedre van búm,
S többé nem háborítalak.

(Pest)

Függ már a lant...

Függ már a lant megérintetlenűl,
Melylyel keservemet elénekeltem,

Keservem, érted, a sír börtönének
Örök rabjává záratott szerelmem.

Ott függ a lant megérintetlenűl,
S ha megpendűl a méla nyúgalomban:
Az nem az összes hangszernek zenéje,
Egy-egy húr hangja csak, mely kettépattan.

(Pest)

Mi bűvösbájos hang?

Mi bűvösbájos hang?
Völgyben csendűlt meg ünnep-est harangja?
Mely a buzgó falut
Imádkozásra szentegyházba vonja;
Vagy lelkem álmiban
Cseng édesbús emléke a lyánykának?
Ki szép és ifju volt,
S kinek sírjára könnyeim folyának.

(Eperjes.)

Messze vándoroltam...

Messze vándoroltam, elhunyt édes lelkem,
De mindig, mindenütt, a hol jártam-keltem,
Bánatos emléked, mint egy sötét fátyol
Huzódott utánam sírodnak halmától.

Visszajöttem hozzád. Csókot nem adhattam
Nyájas üdvözletül; mélyen vagy alattam.
Lehajtom fejemet árvafűz módjára,
Nem lágy kebeledre, de kemény fejfádra.

Játszanak ujjaim, nem szőke hajaddal,
Tán már hamvaidból sarjadt fűszálakkal;
És hallok suttogást, nem kedves ajkadét,
Hallom suttogni csak a temető szelét.

Ekképen merengek sírod csendes halmán,
A lefolyt időre nyugodtan gondolván.
Nyugodt már kebelem. Fájdalmam szélvésze
Kitombolt, elzúgott, megszűnt, elenyésze.

Alvó tenger a mult. Halálod a kőszirt,
A melyen reményim sajkája kettétört,
Ez a durva kőszirt most már olyan szépen
Áll a látkör végén a kék messzeségben;

És állani fog az szemem előtt váltig.
Szívemen lesz képed, Etelkém, halálig!
Függni fog szívemen képed, mind domború
Sírodnak fejfáján e hervadt koszorú.

(Pest.)

Vahot Sándorhoz.

Szent a költő lantja,
A föld működését
Csillagtáborából
Őrszemekkel néző
Isten adománya;
Ő beszél a rezgő
Húrok énekében,
Majd vigasztalólag,

Majd pedig fenyítve,
Mint a nép erénye
Elvetett magvából
Vagy konkolyt arat, vagy
Tántorodva lép a
Nemesebb törekvés
Tiszta ösvényéről
A lealjasúlás
Iszapos gödrébe.
Szent a költő lantja,
És nekem nagyon fájt
Látnom, hogy van olyan,
És hogy nem kevés van,
A ki e szentséghez
Nem fél vakmerően
Nyúlni szennyes ujjal,
S hogy csak fényes álarcz
Sok költő beszéde,
Mely sötét szivének
Foltjait takarja.
Szebb örömeimnek
Napja volt azon nap,
Melyben a te kebled
Rejtekébe láttam,

S láthatám, hogy benned
Egy a költő s ember,
Hogy dalod s dalodnak
Kútforrása, szíved,
Tiszta egyaránt, mint
A nap és sugára.
Bizalommal adtam
Kezemet baráti
Szoritásra, és te
Vissza nem taszítád;
S ha Etelka meghűlt
Szíve ott alant nem
Porlanék a sírnak
Hold- és csillagatlan
Éjjelében: ah! ugy
Tán nem csak barátod
Lettem volna egykor.
Megtörtént! .... a multat
A jelen keserve,
A jelen siralma
Vissza nem teremti.
Enyhítsd legalább te,
Enyhítsd a barátság
Balzsamolajával

Veszteségem sebjét,
És ne bánd, ha olykor
Elmerengve csüggök
Bámuló szemekkel
Hitvesednek arczán,
Oh ne bánd, barátom!
Hamvadó testvére,
A szegény Etelke
Elvesztett vonásit
Keresem csak ottan;
S ha lelek közűlök
Bárminő kevést is:
A remények eldőlt
Tündércsarnokából
Szent ereklyeképen
Tartom emlékimnek
Drága kincstárában,
S őrzöm a felejtés
Eltörlő kezétől,
Mint a megfagyástól
Őrzi a világot
A meleg verőfény.

(Pest)

A toronyban delet harangoznak.

A toronyban delet harangoznak,
A fejem tetejére süt a nap.
Hejh, ha olyan közel volna sírom,
Mint a milyen rövid az árnyékom.

Kihozta az ebédet a gyerek;
A mint látom, egy kis bort is küldtek.
Beh savanyú! . . . de csak kiürítem;
Hiszen még savanyúbb az életem.

Élet, élet, áldástalan élet!
Számadásod velem mikor végzed?
Mikor mondod: menj isten hirével,
Porladozzál porló szeretőddel!

(Pest.)

Igy is jó.

Megkopott a mentém préme,
A sarkantyúm rozsdás, görbe,
Nincs a kucsmám félrecsapva,
Nincs a bajszom kipödörve.

Igy is jó ily bús legénynek,
A kit elhagyott rózsája,
És lement a földbe mélyen,
Hogy ne is nézhessek rája.

(Pest.)

Hír.

Mi hát az a hír, a költőnek hire?
Hogy annyi a bolondja és irígye?
Van-e, van-e, ki nem sovárg utána?
Van-e, van-e, kinek az nem bálványa?
S méltán! a hir fönséges terebély fa,
Királyi széknél pompásabb árnyéka,

Zöld ágait ki századokra nyujtja,
Rontó enyészet vésze nem fog rajta,
S hozzá magzatjai a késő világnak
Zarándokolni áhitattal járnak.
Oh szép, oh szép a hír borostyánfája!
Nem is csoda, ha hervadás nem bántja,
Hiszen tövét a meggyilkolt boldogság
Kiontott vére és könnyűi mossák.

(Pest.)

Elfojtott könnyek.

Úgy sirhatnék! . . . . megbántott valami,
Nagyon megbántott, mondhatatlanul.
És a felhővel a lélek rokon:
Megkönnyebbűl, midőn esője hull.

De én nem sirok, nem szivelhetem,
Megfogadám, hogy többé nem sirok.
El, könnyek! . . . . szivem úgy is oly üres,
Megfértek benne, oda folyjatok.

(Pest.)

A világ és én.

Megvetésem és utálatomnak
Hitvány tárgya, ember a neved!
A természet söpredéke vagy te,
S nem király a természet felett.
A teremtés legutósó napján
Alkotott az isten tégedet,
Elfáradt már ekkor a munkában,
S így jelessé nem teremthetett.

Szeretélek téged egykor, és szívem
Veled hű szövetséget kötc,
Megvetésem és utálatom lett
E szövetség kettős gyermeke;
Jól ismerlek, te nem érdemelsz mást,
Nem, mint megvetést s utálatot...
Szolgazsarnok vagy! nyalod más talpát,
Avvagy talpad mással nyalatod.

S azt hiszed tán, te nyomoru pára!
Mint te, én is olyan rab vagyok?
Azt hiszed, hogy én dicséretedre
Vagy gyalázatodra hallgatok?
Azt hiszed, hogy tettben és irásban
Engem aggódásnak férge rág,
És szorongva kérdezem magamban:
Mit fog erre szólni a világ?

Hidd, ha jónak látod; ámde tudd meg:
Én nem függök tőled semmiben,
A mily útat választott magának
Lelkem, rajta egyenest megyen.
És ha tetszik engem fölemelned,
Ám emelj föl, mint bálványodat;
Ha fölültetsz fejed tetejére,
Majd kirúgom szolgafogadat!

(Pest.)

Költő lenni vagy nem lenni.

Légy átkozott, te átkos pillanat,
Melyben fogantatám.
S te, melyben kínnal a kín emberének,
Költőnek szült anyám!
Oh! költészet, te a
Gyanútalan sziv csalfa pókhálója,
És azután foglyodnak
Oly irgalomtalan fojtogatója!

Véremből már te oly sokat szivál,
Mérges fulánku pók!
De szálaid bármilyetén kuszáltak,
Még elszaggathatók,
Letépem azokat,
Bármint keresztülszőtték-fonták szívem,
S ha összenőttenek már:
Ugy velök együtt szívem is kitépem!

De véremből e gyilkos férget én
Többé nem hizlalom,

Ugy is mi lenne a kiszívott, elfolyt
Vérért a jutalom?
Dicsőség legfölebb,
Ez a szem fényét elvakító semmi;
És még az is nagy kérdés:
E semmi is fog-e jutalmam lenni?

Széles folyódon úszom ezután,
Oh mindennapiság!
Ballagsz velem majd, és csendes folyásod
Sziklák közé nem vág.
Nem lesz hírem, nevem,
Tán a boldogság karjai sem várnak,
De lesz mégis nyugalmam,
S a nyúgalom fele a boldogságnak...

És elnémuljak mindörökre hát?
Egy hangszer életem;
E hangszer ép még, s azt, mint elromlottat,
A szögre föltegyem?
Hallgasson örömem?
Ne légyen hangja többé fájdalmamnak?
Hallgathat-e a tenger,
Midőn hullámin szélvészek rohannak?

Nem, költészet, nem hagylak el soha,
Mert nem hagyhatlak el!
Táplálni foglak a gyötört kebelnek
Legforrôbb vérivel,
Nem bánom: tépj, emészsz,
Másoktól meghallgattatást sem várok,
Azért éneklek, költök,
Mig végső cseppvérem ki nem szivárog!

(Pest)

Szerelemvágy.

Szeretnék már szeretni újolag. . . .
Mit ér a kert, ha rózsát nem terem?
Ha szerelemmel nem diszeskedik,
Mit ér az élet, ifjuság nekem?

Szerettem én, s csak búját érezém
A szerelemnek mindez ideig,
S e bú mindennél édesebb vala,
Mire szivem csak emlékezhetik.

Oh istenem, ha gyötrelmében is
Ily boldogító már a szerelem:
Hát akkor még minő lehet, ha a
Szívben szelid mosolygással pihen!

Lelkem bolyongó, hontalan madár,
Keresve száll: fészkét hol rakja meg?
Hol a leányszív, a mely megnyilik
Tanyát ohajtó érzeményinek?

De bár szeretni vágyok újolag,
A holt leánykát nem feledtem el...
A hegytetőn még űl a téli hó,
Midőn tövében már virág fesel.

(Pest.)

Gyors a madár, gyors a szélvész...

Gyors a madár, gyors a szélvész,
Gyors a villám;
Hanem az alföldi betyár
Még gyorsabb ám!

Ma ő kelme csikót szerez
Kecskeméten.
Szentmártonnál az nap át is
Megy a réven.

Holnap a csikót eladja
Fehérváron,
Eladja, még újat is lop
E vásáron.

Holnapután már valahol
Becskereken
Lovagol egy karcsu fakón:
A deresen.

(Pest.)

Piroslik a kecskerágó. . .

Piroslik a kecskerágó
Szőlő árka mellett.
Az árokban tehéncsordás
Kutyája megellett.

Tehéncsordás, vizbe ne hányd
A kutyakölyköket!
Tudod-e, hogy sok legénynek
Tetszik feleséged ?

Alattomban környékezik
Házad a legények;
Uszitsd rájuk a kutyákat,
Majd mikor felnőnek.

(Pest.)

Kicsapott a folyó . . .

Kicsapott a folyó,
Vízben úszik a táj.
Túl a vizen lakol,
Édes rózsám, ne várj.
Elvitte az árvíz
A töltést, a hidat;
Amott megy a hidból
Az utósó darab.

Magam egy halomról
Nézek át a vizen;
A vizen keresztül
Galamb száll sebesen.
Nem is tudom ugyan:
Galamb-e igazán,
A mi ott száll . . . vagy az
Én sohajtásom tán?

(Pest.)

Pest.

Hiába, Pest csak Pest, tagadhatatlan!
S én Pestnek mindig jó barátja voltam,
És a hol csak kell, hát pártját fogom,
Volt itt nekem sok kellemes napom.
Kivált h' az utczán kóborolhatok:
Az angyaloknál boldogabb vagyok.
Egy óriáskigyó bámészkodásom,
Végighuzódik a népsokaságon.
S aztán itt minden olyan érdekes,
A sziv örömében csak ugy repes.

A vargainasok pofozkodása,
A bérkocsiknak embergázolása,
A zsebmetszők, a pörölő kofák
Az embert mind igen mulattatják.
S azt kell még látni, hogyha szép időben
Sétára kél a tarka-barka nőnem;
Mi szépek ők, mi szépek, teringette,
Elől kifestve és hátul kitömve.
Hát a hol a dicső arszlánok járnak!
Azt nevezem aztán baromvásárnak.

(Pest.)

Orbán.

Komor, mogorva férfiú
Volt Orbán,
Bár oly vidám hajnal pirult
Az orrán.
De hisz mogorva ép azért
Volt Orbán,
Mert oly vidám hajnal pirult
Az orrán.

Oka egyébiránt maga
Volt Orbán,
Hogy oly vidám hajnal pirult
Az orrán.
Tömérdek borfélét ivott
Meg Orbán,
Vidám hajnal azért pirult
Az orrán.

(Pest.)

A sorshoz.

Egyet mondok, sors, kettő lesz belőle:
Nekem csak egy leány szerelmit add,
S érette én átengedem cserébe
Minden, de minden... adósságomat.

(Pest.)

Téli világ.

Megölte valaki magát,
Az hozta ezt a rút időt.
Fuj a szél, tánczol a tányér
A borbélyműhelyek előtt.
Hol a boldogság mostanában ?
Barátságos meleg szobában.

A napszámos, napszámosné
Tuskót fürészel és hasít;
Daróczpólyában gyermekök
A szélvészszel versenyt visít.
Hol a boldogság mostanában ?
Barátságos meleg szobában.

Jár nagy léptekkel föl s alá
A katona az őrhelyen,
És számlálgatja lépteit;
Kínjában mást mit is tegyen ?
Hol a boldogság mostanában ?
Barátságos meleg szobában.

A hosszu lábu drótostót
Kopott gubáját czipeli;
Az orra érett paprika,
S hidegtől folynak könnyei.
Hol a boldogság mostanában?
Barátságos meleg szobában.

Barangol a vándorszinész
Egy falutól a másikig;
Meleg ruhája nincs ugyan,
De mindazáltal éhezik.
Hol a boldogság mostanában?
Barátságos meleg szobában.

Hát a czigány?... vaczog foga
A rongyos sátorok alatt;
Kopogtat a szél, és bemegy,
Bár a czigány nem szól: »szabad!«
Hol a boldogság mostanában?
Barátságos meleg szobában.

Megölte valaki magát,
Az hozta ezt a rút időt.

Fuj a szél, tánczol a tányér
A borbélyműhelyek előtt.
Hol a boldogság mostanában?
Barátságos meleg szobában.

(Pest.)

A nap.

Mi az a nap? mi az a nap?
Nem is nap az tulajdonkép.
Ugyan mi hát?... hát semmi más,
Mint egy nagy szappanbuborék.
Valami óriás fiú
Kifúja reggel keleten,
S szétpattan este nyúgaton,
És ez mindennap így megyen.

(Pest.)

Mulatság közben.

Most már mulassatok, kedves barátim,
Az én mulatságomnak vége van;
A tréfaságok, az elmés beszédek,
Az ének, a bor, mind haszontalan.

Az embernek mért is van gondolatja?
Lássátok, én olyan bolond vagyok:
Mikor legvígabb a jelen, jövőbe
Ragadnak rögtön a gondolatok.

Az a jövő! az a kegyetlen szélvész,
Mely szétzilál bennünket, szerteszét;
S lesz-e azontúl még találkozásunk?
Vagy halljuk-e csak egymásnak hirét?

Igen, halljuk! majd elbeszéli a hir:
Ez és ez nyugszik... odalenn...
Haszontalan história az élet!
Miért is van, vagy mért nem végtelen?

(Pest.)

Rosz verseimről.

Tán én nem tudnék irni
Mindig jó verseket?
De szívem főerénye
Az emberszeretet.

Valóban!... már pedig ha
Mindig csak jót irok,
Mivé lennének úgy a
Szegény kritikusok?

Időnként valamicske
Ezeknek is csak kell,
S ők minden hulladékot
Gyönyörrel falnak fel.

Rágódjanak szegények,
Csak élősködjenek!
Hiszen, ha nem csalódom,
Tán ők is emberek.

(Pest.)

Egy szép hölgy emléke.

Ládámat tolvajtól nem féltem én,
Mert oly üres, mint sok tudós feje.
Szivemben hordom kincseim ... szivem
Sok szép emlék kincsével van tele.

Ah! mon dieu, ha végiggondolom
Egy gőzhajói útazásomat:
Minő boldogság!... útitársamúl
Egy gyönyörűséges szép hölgy akadt.

Hölgyek körűl én szégyenlős vagyok,
Előbb tehát csak némán bámulám;
Elszántam végre magamat, mivel
Oly nyájasan pillantgatott reám.

Kitudtam a beszélgetés között,
Hogy ő német szinésznő s Pestre mén...
Hohó, szinésznő, már kész a kaland!
Háborgó szivvel ezt gondoltam én.

S ebédre mentünk. Az ebédnél a
Szép hölgy bevágott vagy két itcze bort.
Hanem dicséretére mondhatom:
Nem is látszott meg rajta, hogy ivott.

(Pest.)

Azokhoz az én jó pesti pajtásaimhoz.

Haj, börtönöm ajtaja megnyilt,
— Nem börtön-e a hivatal? —
Csókolgat a drága szabadság
Édes, tüzes ajkaival.
De lelkem hová lett?... merre, oh! lélek,
Szárnyad suhogási merre vivének?

Mi messze, mi messze röpülsz már,
Végetlen előtted az ut;
Hiába suhanna utánad,
A fecske, nyomodba se' jut.
El lelkem után a messze világba!...
De vissza mi tart? szív, monddsza, mi bánta?

Távozni! e gondolat úgy fáj,
Úgy fáj nekem... és mi okért?
Volt itt szeretőm, hanem az már
A sírhalom éjibe tért.
És nem vagyok én már senki barátja.
E puszta üres szót lelkem utálja.

Pajtásaim! értetek a bú;
Elhagyni, fiúk, titeket,
Ez fáj nekem, ez szomorít el,
Ez ver kebelembe sebet...
De nem! mi vigadtunk minden időben,
Igy hát szomorú a búcsu se' légyen.

Föl, czimboraság, vigalomra,
S pogány legyen a vigalom:
A bút kiürült poharakkal
Kegyetlenül üssük agyon,
Hogy, majd ha jön a sor kézszoritásra,
Őt könnyre fakadni senki ne lássa!

(Pest.)

Mi kék az ég!

Mi kék
Az ég!
Mi zöld
A föld!
Zöld föld felett, kék ég alatt a
Hangos pacsirta fütyörész;
Dalával a napot kicsalta,
A nap rá gyönyörködve néz.

Mi kék
Az ég!
Mi zöld
A föld!
Zöld a föld, kék az ég, tavasz van...
És én oly sült bolond vagyok,
Hogy idebenn a szűk szobában
Kadencziákat faragok!

(Eperjes.)

Ki a szabadba!

Ki a szabadba! látni a tavaszt,
Meglátni a természet szinpadát!
Az operákban ki gyönyörködik?
Majd hallhat ott kinn kedves operát.

A természetnek pompás szinpadán
A primadonna a kis fülmile;
Ki volna, énekesnők! köztetek
Merész: versenyre kelni ő vele?

Megannyi páholy mindenik bokor,
A melyben ülnek ifju ibolyák,
Miként figyelmes hölgyek... hallgatván
A primadonna csattogó dalát.

És minden hallgat, és minden figyel,
És minden a legforróbb érzelem...
A kősziklák, e vén kritikusok,
Maradnak csak kopáran, hidegen.

(Eperjes.)

P....y Vilma kisasszonyhoz.

Ifjú szivecskéd legelőször játsza
A szerelemnek szép játékait.
Gyönyör nekem e játék láthatása,
Nem én vagyok bár, a kit boldogit.

Ki is ne volna lelkesült néző ott,
Hol a szív első mozdulásra kél?
Nem olyan-e ez, mint ha rózsabokrot,
Virító rózsabokrot ráz a szél?

Az égő szív, ez a rózsának bokra,
Lengő fuvalmak érzeményei,
S hull a bokorról a halvány arczokra
Piros level, ha a szél lengeti.

Ha szép orczádat ekkép égni látom,
Oh! lyányka, szived érziményitül
Derűl kissé az én sötét világom,
Mit szerelemnek napja elkerül.

Költőkebelnek nem szolgál szerencse;
Tudod szerelmem bús történetét:
Volt életemnek egy királyi kincse,
Koldús vagyok, mert azt eltemeték.

Szempilláidnak fekete virágán
A részvét könyharmatja reszketett,
Midőn előtted szívemet kitárám
És elbeszélém e történetet.

Ekkor, leányka, jó leányka, téged
Édes testvéreműl fogadtalak.
Kössük meg ezt a drága szövetséget
Egy csókkal, Vilmám, és én áldalak.

Különben is te voltál, a ki mondád,
Hogy megcsókolni a költőt szabad;
Szép állitásod, lyányka, teljesítsd hát:
Tedd ajkaimra testvércsókodat!

(Losoncz.)

Az erdei lak.

(Költői verseny Kerényi és Tompával.)

Mint a szív az első szerelemnek titkát,
Rejti a kis kunyhót bérczek koszorúja;
Meg nem árt erőtlen szalmafödelének,
Ha dühét a szélvész e vidékre fúja.

Szalmafödelét beárnyékozza hűsen
Susogó erdőség rezgő lombozatja,
Min magát a vígan fütyölő rigófaj
És a búsan bugó vadgalamb ringatja.

Mint a kergetett őz, fut le gyors futással
Kis patak magasról a völgy mélységébe;
Kétfelől virágok, mint kaczér leánykák,
Kandikálnak a víz fényes tűkörébe.

S a viráglyánykákhoz jőnek az imádók,
Égő szenvedélylyel jőnek a vadméhek,
S élveznek szerelmet. Hejh, de sok megjárja!
Vízbehullás vége részeg örömének.

A nap és a szellő szánakozva nézi;
Levelet hajít le a szellő, számára,
És ha fennűl már ez életmentő sajkán,
Megszárítja szárnyát a jó nap sugára.

A hegyek tetőin duzzadó emlőkkel
Jár az anyakecske gödölyéi mellett.
Kikerült ettől s a vadméhektől mindig,
Mi a kunyhó kicsiny asztalára kellett.

S búgó vadgalamb és fütyölő rigófaj
Nem félnek, hogy őket csalják lépvesszőre;
Önmagáról tudja e lak népe, milyen
Édes a szabadság tiszta levegője.

Nincsen itten rabság, nincsen itten úrkény,
Mely parancsolatját mennydörögve adja;
Csak az égiháborúnak zeng koronként
Istentiszteletre buzdító szózatja.

És az isten jó, ő nem soká haragszik;
A dorgáló felhők torkait bezárván,
Újolag mosolyg... a megengesztelődött
Isten mosolygása: tündöklő szivárvány.

(Eperjes.)

A varróleány.

Varróleány a szeretőm,
Azaz hogy én őt szeretem,
Oly fenhangon kiáltja ezt
Vadúl ugrándozó szivem,
Hogy semmi kétség benne.
Bolondos egy história talán;
De már egyéb nincs hátra:
Szeress te is, te szép varróleány!

Szép vagy, de szép orczáidat
Az ember addig nézi csak,
A míg nem látja sugarát
Lelked dicső villáminak.
Minden szavad egy villám,
Mely szem fényét ölő szikrákat hány:
Nem ismerem még párod
Az elmésségben, szép varróleány!

S azonkivűl hogy tündökölsz
Az elmésség sugáriban:
Ki oly könnyen megbukhatál,
Erényednek közhíre van.
Elmés vagy, mint az ördög,
S jó, mint az angyal . . . hogy ne hajtanám
Meg térdeim előtted,
Te szép, elmés, te jó varróleány!

Meghajtom íme térdemet,
Emelj föl engem szívedig;
Ennél följebb nem vágyok én,
Hisz ott a menny, a hetedik.
Itt várok térdepelve,
Ruházd a »szerető« czimet reám,
Vagy varrd meg szemfedőmet,
Ha nem szeretsz, te szép varróleány!

(Losoncz.)

Van a nagy alföldön csárda sok...

Van a nagy alföldön csárda sok.
Azok közt, a kiket én tudok,
Legkülönösebb a Betekints...
Ennek széles földön párja nincs.
Menni akar, de csak dűledez,
Mint ivója, kiben sok a szesz!
Födele is félre van csapva,
Mint a részeg ember kalapja.

(Késmárk.)

Piroslik már a fákon a levél...

Piroslik már a fákon a levél,
Süvölt köztük, süvölt az őszi szél,
Homályos a nap, a mező deres;
Pásztor, betyár meleg tanyát keres.

Meleg tanyát a pásztor csak talál,
Vár ott reá kulacs bor, tele tál.
Ha kifogy a kulacs bor s tele tál:
Lágy párnán felesége vele hál.

Betyár embernek jó tanyája nincs,
Mindenfelől csörög rá rabbilincs.
Száraz bokorban huzza meg magát,
Átkozza a hűs őszi éjszakát.

(Dömsöd.)

Paripámnak az ő szine fakó...

Paripámnak az ő szine fakó,
Szőre, mint a vert arany, ragyogó;
Paripámnak az ő neve csillag,
Gyors a lába, mint a hullócsillag.

Hejh szép lovam, hejh jó lovam, fakó!
Hol az egyik lábadról a patkó?
Hadd vigyelek, lovam, a kovácshoz,
Azután majd vigy el a rózsámhoz.

Hejh, tüzes a kovácsnak a szene,
De tüzesebb rózsámnak a szeme.
Hejh, lágy a vas a kovács szenétől,
Lágyabb szivem a rózsám szemétől.

(Igló.)

Fekete kenyér.

Miért aggódol, lelkem jó anyám,
Hogy kenyeretek barna, e miatt?
Hisz meglehet: ha nincs idehaza,
Tán fehérebb kenyérrel él fiad.
De semmi az! csak add elém, anyám,
Bármilyen barna is az a kenyér.
Itthon sokkal jobb ízű én nekem
A fekete, mint máshol a fehér.
(Szalk-Szent-Márton.)

Holdvilágos éj.

A hold az égen egy ezüst lant,
Megannyi húr a sugarak;
A hold ezüst lantján a szellők
Szellemkezekkel játszanak.

Egy faluhoz közelg a vándor,
Egyúttal költő is talán?
Mert úgy elandalodva csügg a
Holdon s elömlő sugarán.

Megy, megy tovább a méla vándor,
S eléri végre a falut;
A faluban csend, néma csend van,
Népsége régen elalutt.

A kántor háza kapujánál
Szép hajadon leány zokog;
Az este hűs ... ő pongyolában...
Reszketnek a gyöngéd tagok.

A vándor arra ballag és szól:
»Mi lelt, mi lelt, szép hajadon?
Felelj, legszebbik holdsugár te,
Segíthetek-e bajodon?

Hűségtelen kedvest siratsz tán?
Ha én lehetnék kedvesed,
Olyan lennék, hogy a világ még
Nem láta oly hűségeset.

Légy holdvilágom, szép leányka!
S nem bánom: a sors bármit ad;
Legyen örök éj életem . . . csakhogy
Örökké lássam holdamat!«

Igy szólt a vándor lelkesedve,
De a leányka nem felel;
Csak áll és némán nehezíti
Kis kendejét könyűivel.

A hold a kántor szobájába
Sugárait most beveti;
A kántor, a lyány részeg apja,
Benn feleségét döngeti.

(Hatvan.)

Rég veri már a magyart a teremtő. . .

Rég veri már a magyart a teremtő,
Azt sem tudja: milyen lesz a jövendő?
Lesz-e még ezen a földön jó napja?
Örüljön-e, búsuljon-e? nem tudja.

De ha isten bút adott e nemzetnek,
Azt is adott, mivel a bút ölje meg.
Hol terem több jó bor és több szép leány,
Mint itt, belül Magyarország határán?

Leányt ide, leányt az én ölembe!
Hadd szoritsam két kezemmel szivemre,
Hadd szijam ki édes lelkét csókommal,
Vessek számot sok keserű bajommal.

Hát az a bor? hejh, a borral ide már;
Sirja belém piros könnyét a pohár!
Piros könnye tüzes, mint istennyila,
A kialudt életet is meggyujtja.

Te meg, czigány, húzd rá, majd kifizetem;
De úgy húzd, hogy megrepedjen a szivem,
Repedjen meg örömébe' bujába'...
Igy vigad a magyar ember, hiába!

(Pest.)

Liliom Peti.

Liliom Peti volt ám csak
A derék legény!
Alig akadt volna párja
A föld kerekén.

Emberül megült ő minden
Paripa hátán;
Le nem vetette volna a
Hétfejű sárkány.

A mennyi bor öt más embert
Döntött volna meg:
Annyi még jóformán meg se
Kottyant Petinek.

S a hol vele elvágtatott
Gyors paripája,
Majd megveszett a falusi
Lyányság utána.

De nyakravalója lett a
Hóhér kötele...
Mért? azért, mert Angyal Bandi
Lelke bújt bele.
(Pest.)

Fresco-ritornell.

Mihelyt megpillantottalak, menyecske,
Bordám alatt ez a kis húsdarab
Ugrálni kezdett, mint sziklán a kecske.

Azóta mellem folyton égő katlan,
S a láng mindig tovább, tovább harap...
Csak te ne volnál oly meggyujthatatlan!

Kebled fehérlő, mint az alabastrom,
De búm sötét, mint holmi ócska klastrom,
S csak a halál lesz dúlt szivemre flastrom.
(Igló.)

Magyarország.

Te sem termettél ám szakácsnak,
Magyarország, édes hazám!
A sült egy részét nyersen hagynád,
S elégetnéd más oldalán.
Mig egyfelől boldog lakóid
Megfúlnak a bőség miatt:
Hát másfelől meg éhhalállal
Megy sírba sok szegény fiad.

(Eperjes.)

Gyalázatos világ.

Gyalázatos világ! mit nem gondolsz ki még?
Hogy szívemet sebezd...
De mért panaszlanék?
Hisz a mi megtörtént: mind, mind várhattam ezt.
Az én pályám nem mindennapi pálya,
S ki új utat tör: gaz és tüske várja.

Uj pályámon paréj, tövis közt gázolok;
De megyek egyaránt,
Bár fájdalmas dolog,
Ha sziszegő kigyók mérges fulánkja bánt.
(Az én utamban sok a kígyófészek,
S hogy eltiporjam, én beléje lépek!)

Jó, hogy sebemre az ég orvosságot ad.
Keblem varázsfüve
A büszke öntudat,
Mely tőlem már oly sok fájdalmat elveve.
Ha ez nem volna, a kígyók marása
Eddig szivemnek közepében ásna.

Mardossatok csak hát, ti kígyófajzatok!
Eltiprom köztetek,
Kit eltiporhatok,
S a kit nem: azt majd az idő gyilkolja meg
Mert az idő a jobb lelkek segéde,
Kiáll ezeknek védelmezésére.

Idű, hű gyámolóm! benned megbízhatom,
Ha úton-útfelen
Sárral dobáltatom...

Ha senki nem lesz is, leszesz te majd velem;
A melyet a szennyes világ dobott rám,
Megtisztitod te majd a sártul orczám!

(Pest.)

Egy hajfürthöz.

Barna lyányka szép fejéről
Kaptam e hajfürtöt én.
Én s e fürt együtt pihentünk
A leányka kebelén.

A bucsúnak órájában
Adta emlékül nekem;
A bucsú órája óta
Mindig itt volt szívemen.

Oh! ha nézem e hajfürtöt:
Minden percz eszembe jut,
Melyben a boldogság szárnyán
Mennybe nyilt előttem ut;

A letűnt szerelmi órák
Körülöttem lengenek,
Mint vidám csillagsugáros
Túlvilági szellemek.

Nézlek, nézlek, drága hajfürt,
Hosszan nézlek tégedet,
A ki üdvem holt időjét
A sírból kivezeted.

Hosszan függenek te rajtad,
Oh! szép hajfürt, e szemek,
Hosszan... hosszan... és... utószor,
Mint hogy már . . . mást szeretek.

(Pest.)

Képzetem.

Még mit nem mondanak!
Hogy az én képzetem
Alant jár, magasra
Föl nem röpithetem.

Lent jár a föld szinén,
Ha ugy tartja kedve,
Sőt a föld alá is
Van gyakran sülyedve;
Mint buvár, sülyed a
Mélységek mélyére,
A legmélyebb tenger:
A szív fenekére.
De ha mondom neki:
»Szállj a magasra fel!«
Felszáll s a légben, mint
Pacsirta, énekel.
S ha ekkor biztatom:
»Még följebb, képzetem!«
Vele a sasokat
Rendre megkergetem.
A sas mind elfárad,
De nem fárad ő el,
Egy utat kezd a leg-
Magasabb felhővel.
És a felhőknek sem
Társa ő sokáig,
Egyenest fölfelé
Tör az ég boltjáig,

És ha ekkor épen
Napfogyatkozás van:
Az elsötétedett
Nap mellett elsuhan,
Elsuhan mellette,
Egyet pillant rája,
S megkerűl a napnak
Elveszett pompája.
És az én képzetem
Még ekkor sem pihen,
Hanem a legfelső
Csillagzaton terem,
S ott, hol már megszűnik
Az isten világa,
Uj világot alkot
Mindenhatósága.

(Pest.)

Bucsu Kun-Szent-Miklóstól.

Szól a kakas innen-onnan
Viradóra.
Kivígadtunk, takarodjunk
Nyugovóra.
Hejh, ennek a mai napnak
Nagy az ára...
T'om: sokáig fáj belé a,
Fáj belé a kezem szára.

Fáj az én jobb kezem szára
Véghetetlen,
Mert nagyon sok telt palaczkot
Emelgettem.
De ha fáj is a karom, tán
Utójára
Fölbirom még e palaczkot,
E palaczkot... bucsuzásra.

Ki veled, bor, ki veled, bor,
Az üvegből!
Telesírom könnyeimmel
Két szememből;
De magam sem tudom én, hogy
Majd az benne
Fájdalomnak vagy örömnek,
Vagy örömnek lesz-e könnye?

Mostanában a keblemnek
Megtelése
Fájdalomnak és örömnek
Vegyülése.
Az örömem onnan ered,
Mert itt voltam;
El kell mennem: innen ered,
Innen ered a fájdalmam.

Kiskunsági Szent-Miklósnak
Ifju népe!
Benyitottál a szivemnek
Közepébe;

Hejh, pedig e szívközép, ez
Szentek szente,
Nem sok ember fordult meg még,
Fordult meg még eddig benne.

De kinek meg helyet adtam
Egyszer itt benn,
Az ugyan ki soha többé
Nem megy innen.
Ezután ugy nézzetek hát
A szemembe:
Rabok vagytok mindörökre,
Mindörökre a szivembe'!

Hát közöttetek, ha újra
Visszatérek,
Lesz emléke a barátság
Ünnepének?
Ünnep volt ez, e barátság
Szép ünnepje,
Nem is hiszem, hogy valaki,
Hogy valaki elfeledje.

Mostanáig itt vigadtunk
Tegnap déltül,
Nem csoda hát, ha kissé a
Fejem szédül...
De azért jól tudom ám, hogy
Mit miveltünk?
Ettünk, ittunk, tánczot jártunk,
Tánczot jártunk, énekeltünk.

Ilyen a magyar mulatság,
Már hiába!
Ha iszik, hát jár a nyelve,
Jár a lába.
Hejh, csak oly gyors lenne honja
Haladása,
Mint lábának, hogyha tánczol,
Hogyha tánczol, a mozgása!

Hanem hiszen száz szónak is
Egy a vége:
Legyen rajtatok, barátim,
Áldás, béke.

Legyen oly vig mind halálig
A pályátok,
A mily vígak valamennyin,
Valamennyin ma valátok!

...Hejh, ha volna ősz: elszállna
Már a gólya;
Mennék én is már, ha még egy
Szóm nem vóna.
Kimondjam-e, vagy ne mondjam?
Ej, kimondom;
Mit szóltok rá, mit nem szóltok,
Mit nem szóltok, semmi gondom.

Amott virít Szent-Miklósnak
Egy rózsája...
Hejh, csak soha ne is néztem
Volna rája!
Vagy ha már megbűvölt édes
Arczulatja:
Hadd lennék, én a ki őtet,
A ki őtet leszakasztja.

(Kun-Szent-Miklós.)

Falun.

Király vagyok most minden alkonyon.
A nap piros1ó fényt lövel reám,
A nap piroslό búcsusúgara
Biborra festi egyszerü ruhám.

Gyönyörrel járom estenként a tájt,
Kilépvén a kis házfödél alól;
Porfellegekben a nagy ég alatt
A hazatérő nyáj kolompja szól.

Elandalodva hallom e zenét,
Elandalodva szemlélek körül;
És messze látok, mert mindenfelé
Megmérhetetlen rónaság terül.

A rónaságnak messze tengerén
Imitt-amott áll egy fa, mint sziget,
S hová imát küld a mohamedán:
Kelet felé ez hosszu árnyat vet.

Miként csatában a sebzett vitéz:
Elvérzik a nap végre, s elesik;
S mint a dicsőség a vitéz halált,
A napot csillagok s hold követik.

Körülem éj van, fényes éjszaka;
A csillagfényes éjben méla csend,
Oly csend, hogy szinte vélem hallani,
Mit a holdban szent Dávid lantja zeng.

A szomszéd tóból a vadlúdakat
Látom csapatban messzeszállani;
Szivemből is föl- és elszállanak
A nagyravágyás, hir vad álmai.

Feledni kezdem Pestet és zaját,
S jövendőm minden büszke terveit;
Jobb lenne élnem, így gondolkodom,
Jobb lenne élnem elfeledve itt.

A fölmagasztalt nagy nevek között
Ne hangoztassa senki nevemet,
Csak szőlőm és szántóföldem legyen,
Termők piros bor s fehér kenyeret.

S midőn szőlőmből s szántóföldemről
Házamba tére este: hozza be
Majd a piros bort s fehér kenyeret
Piros menyecskének fehér keze.

S ha a késő halálnak ujjai
A férj és nő szemét majd befogák:
Tegyék egy sirba a két aggastyánt
Nem tettetésből siró unokák.

(Szalk-Szent-Márton.)

Három sziv története.

I.

Volt egy lovag, kinek nem volt hazája,
Mert rajt' ütének ellenséges népek,
És pusztulás lett; mit hozának rája
Komor fényében a csaták tüzének.
Komor fényében a csaták tüzének
Piroslott a lovag hős arcza szinte,
S piroslott vére, melyet bőven önte
Megmentésére a hon életének.

De hasztalan folyt a lovagnak vére;
Ő megmaradt és honja véget ére.
S a hontalan lett fának eltört ága,
Mit a fáról a fergeteg törött le,
S mit ezt most kerget a széles világba,
Midőn a felhő ott szállott fölötte,
A hol volt a ledöntött hon határa,
Megállott és letérdepelt hantjára,
Hogy könnyeit végső cseppig kisírja
A földre, mely holt nemzetének sírja;
Mert könnye volt egyetlen kincse, melyet
Elvesztett mindenéből még megtarta:
S ezt tékozolni másra nem akarta.
Megindult és ment tompa búja mellett,
Mely árny képében őt folyvást kisérte.
Midőn kifáradt már a bujdosásban:
Csöndes vidékbe megpihenni tére
Egy idegen nép távol országában.
És gondolá azt is, hogy őt halála,
Ha egy helyen lesz, hamarabb találja;
S ha ráhull a halál fehér virága,
Beteljesűlve minden kivánsága.
Ezt várta ő a csendes zárt vidéken,
Hová fáradtan megpihenni tére.

S hol élt egy lyányka olyan ifjuszépen,
Hogy a vidéknek vált bámult diszére.
De ő a lyányka szépséget nem látta,
Semmit sem látott, csak romját honának;
Nem látta, hogy rá gyakran szállt a lyánka
Tekintetének csillagos világa,
S tekintetei mi lángolók valának!
Igy a leányka napjai folyának,
S arczára halvány liljomot festének
Gyötrelmei a szólni nem merésnek;
Mert mit mondhatna a fényes lovagnak,
Mit mondhat ő, ki, bár eléggé gazdag,
De pórszülőknek egyszerű magzatja?...
És a vidéket még egy ifju lakja;
Szegény fiú, a legszegényebb szolga,
Tengődve éli nyomorú világát,
Kit tán megölne sok fárasztó dolga,
Ha nem láthatná néha a leánykát;
A titkon bámult lyányka láthatása
Fogyó erője meghozó varázsa.
Fél rá gondolni, hogy kérjen szerelmet
A pór, de gazdag szülők gyermekétől,
Ő, a kinek ha jut száraz kenyérből
Egy-két nagyobb falat, sorsán örülhet.

S ő mégis boldog, és azzal beéri:
Hogy a leánykát messziről kiséri.

II.

És a lovagnak kondult a nagy óra,
Mely e világból őt egy másba vitte,
A hol bitor kény mennykövit nem szórja
Az ártatlanság népének fölötte.
Letették őt az anyaföld ölébe:
Követ nem tettek a halom fölébe,
Mely pajzsa lett az élet búja ellen...
Miért is volna kő? a lyányka szíve,
Halála által, kő lett, érzéketlen;
S ha nincsen érzés a sziv birtokában,
Az ember mit keressen a világban?
Nem volt a lyányka sem sokáig földi,
Lefekvék, honnan senki fel nem költi.
És a szegény, az árva, árva szolga,
Tüntén egyetlen gyönyörűségének,
Az élet terhét hogy viselte volna?
Végét vetette terhes életének.

III.

Az éjszakának sirnyitó felében
Fölkél a szolga, és a helyre mégyen,
Hová temették a kedves leánykát;
Akarja látni élte szép bálványát.
De a leánynyal nincs találkozása,
Mert a leány a sírból szinte eljár,
Hogy a lovagnak szellemét meglássa,
S ott vár, ott vár, de szinte hasztalan vár;
Mert a lovag száll messze, messze tájra,
Elszáll megnézni: rab-e még hazája?

(Pest.)

A jó öreg korcsmáros.

Itt, a honnan messze kell utazni, míg az
Ember hegyet láthat, itt a szép alföldön,
Itten élek én megelégedéssel,
Mert időm vidáman, boldogságban töltöm.
Falu kocsmájában van az én lakásom;
Csendes kocsma ez, csak néha zajlik éjjel.

Egy jó öreg ember benne a kocsmáros . . .
Aldja meg az isten mind a két kezével!

Van szállásom itten s ennem-innom ingyen,
Soha sem volt ennél jobb gondviselésem.
Az ebédre nem kell senkit is megvárnom,
És mindnyájan várnak én rám, hogyha késem.
Csak egyet sajnálok: az öreg kocsmáros
Összekoczczan néha jó feleségével;
No de a mint összekoczczan, meg is békül...
Áldja meg az isten mind a két kezével!

Elbeszélünk néha a letünt időkről.
Hejh, régibb idői boldogak valának;
Háza, kertje, földje, pénze, mindene volt,
Alig tudta számát ökrének, lovának.
Pénzét a hitetlen emberek csalása,
Házát a Dunának habjai vitték el;
Igy szegényült el a jó öreg kocsmáros. . .
Áldja meg az isten mind a két kezével!

Alkonyúló félben van már élte napja,
S ilyenkor az ember nyúgodalmat óhajt,
S ő reá, szegényre, a szerencsétlenség,

Ő reá mostan mért legtöbb gondot és bajt.
Fáradoz napestig, vasárnapja sincsen,
Mindig késő̋n fekszik, mindig idején kel;
Mint sajnálom én e jó öreg kocsmárost...
Áldja meg az isten mind a két kezével!

Biztatom, hogy majd még jóra fordul sorsa;
Ő fejét csóválja, nem hisz a szavamnak.
»Ugy van, úgy,« szól később, »jóra fordul sorsom,
Mert hisz lábaim már a sírszélen vannak.«
Én elszomorodva borulok nyakába,
S megfürösztöm arczát szemeim könnyével,
Mert az én atyám e jó öreg kocsmáros...
Áldja meg az isten mind a két kezével!

(Szalk-Szent-Márton.)

Az utósó ember.

Mi az fölöttem? ég vagy sírbolt?
Igen, sírbolt, a melyben a föld,
Ez óriás koporsó fekszik.
És ott fejem fölött az a fény

A nap? vagy a sírbolti lámpa?
Igen, sírbolti lámpa, melynek
Bágyadtan pislogó sugára
Sötétségét a síri éjnek
Halvány piros-sárgára festi.
S mily hallgatás!... de hah, mi zendül
A némaságnak közepette?
Madárszó vagy leánydal? Oh nem!
A férgek rágják a koporsó
Behunyt szemű, hideg lakóit,
Igen, behunyvák a szemek mind,
Melyekben egykor szerelemnek
S gyűlölségnek szikrája lángolt,
S a melyekből oly undorítón
Nézett ki, mint kéjleányok
A bordélyházak ablakából,
A gőg, irígység, elbizottság;
A megvetés, alázatosság.
Behunyvák a szemek, s hideg már
A sziv, e kis pokol, a mely száz
Meg száz ördögnek volt tanyája,
Hol a bünök máglyája égett
Kihamvadatlan lángolással,
Hanem már mindeneknek vége.

Alszik már a becsületorzás,
Barát- s honárulás, s egyéb szörny,
S a mely őket nyomban követte,
A lelkiösmeret marása.
De ez nagyon régen halt már meg,
Az újabb kornak nemzedéke
Ismerte ezt csupán híréből.
Mindennek vége. Minden alszik.
Becsukva a szem. Hülve a szív.
Csak én magam vagyok még élő
A sírbolt roppant üregében,
S tünődöm, egy vendégre várván,
A késedelmező halálra.
Halál, mért nem jösz? félsz talán, hogy
Megbirkozom veled s legyőzlek?
Ne félj, nem az vagyok, ki voltam.
Ki egykor vakmerő kebellel
Daczoltam sorssal és világgal.
Bátran jöhetsz. Meg nem támadlak.
Hagyom magam. Erőtelen hang
Leszek. Te szélvész légy. Sodorj el.

(Pest.)

Imádságom.

Elkárhozástól félt szegény anyám,
S talán féltése nem alaptalan,
Tart tőle — s ebben igazsága van —
Hogy már régóta nem imádkozám.
Imádkozom hát; íme két kezem
Szent áhitattal összekulcsolom.
Hallgass meg engem, égi hatalom,
Hallgass meg engem, édes istenem!

Adj én nekem . . . hó, első a haza.
Hatalmas isten, népem istene! . . .
De kérni vajon mit is kellene
Hazámért, melynek annyi a baja?
Ezért csak egy, csak egy a kérelem:
Mely így, mint van, már nem sok évet lát,
Teremtsd egészen ujjá e hazát,
Hallgass meg engem, édes istenem!

És magamért? mit kérjek magamért?
Adj hát nekem szépséges szeretőt,

S a melyen majd meglátogassam őt,
Gyors paripát; aztán sok, sok babért. . . .
Nem hogy fejemet ékesítse, nem;
De hogy ha nem lesz szénám, abrakom:
Csikóm legyen mivel jól tartanom. . .
Hallgass meg engem, édes istenem!

(Szalk-Szent-Márton.)

Ifjuság.

Mondják hidegnyugalmasan
Az öregek:
Szilaj, bolond fiú vagyok,
Csendesb legyek.
Vénség az életnek viszhangja csak,
E tompa hangok meg nem bántanak.

Szilaj vagyok, igaz; s bolond?
Az is lehet.
Az észt tanácsra nem hivom,
Csak a szivet.
No de fejemnek is hasznát veszem:
Reá bokrétás kalpagom teszem.

S a sziv nem rosz tanácsadó,
Higyétek el.
Azésznél gyakran messzebb lát
Sejtelmivel.
Az ifju szíve lánglobogva ég;
Világit ez, midőn sötét az ég.

S szolgál a szív nem csak vezér.
Szövétnekűl.
Balsors telében életünk
Gyakorta hűl,
S az ész miatt akár megfagyhatnánk,
De szívünkben fölmelegít a láng.

És ne higyétek, csendes öregek,
Hogy tán megárt,
Ha túllobogja is a fiatal
Tüz a határt;
Föl szoktak gyujtani egész mezőt,
S lesz égés által egy gyümölcsözőbb.

(Pest.)

A szeretőm nyalka gyerek. . .

A szeretőm nyalka gyerek,
Alája termett a nyereg.
Ha viszi a paripája,
Gyönyörűség nézni rája.

Gyakran látogat meg engem,
Most is amott jön a lelkem;
Ugy megvágtat paripája,
A négy körmét majd elhányja.

Öregbiró lyánya, szivem,
Mit kukucsálsz olyan igen?
Mit lesed a szeretőmet?
Ugy sem szeret ám ő téged.

Szállj le, kincsem, a nyeregből;
Vedd ki lábad a kengyelből,
Ereszd meg a terhelődet,
Öleld meg a szeretődet.

Istenem, be ver a szived,
Mert itt van az enyim mellett,
Szived az én kincses ládám,
Három faluért sem adnám.

Mulattató, nevettető,
Ha összejön két szerető;
Elbeszélnek végetlenül,
Maguk sem tudják, hogy mirül.

Jaj de mi zaj van odakint?
Hát biz ott a lovad nyerit.
Hogy elfeledkeztünk róla!
Isten bűnünkűl ne rója.

Jól tartottad a lovadat,
De már föl is kantároztad.
Még csókot, itt az orczám,
Isten hozzád, kedves rózsám!

Kedves rózsám, isten hozzád!
Adjon isten arany zablát,
Arany zablát a lovadnak,
Aranyos kedvet magadnak!

(Duna-Földvár.)

Ismerjetek meg . . .

Ismerjetek meg végre: ki vagyok?
Álarcz alatt volt mostanáig képem.
De már meguntam én álarczomat,
És azt most ünnepélyesen letépem!

Olvastátok vidám dalaimat?
Azt gondoljátok, hogy lelkembül írom?
Oh! dalaimban a kedv, nevetés,
Csak olyan ez, mint a virág a síron.

Kivül a síron nyílik a virág,
S belül a sírban féreg és halott van;
Igy írtam én enyelgő dalokat,
Mig lelkem haldokolt a fájdalomban.

De többé nem leszek komédiás,
Ki víg pofákat vág a közönségnek,
És odabenn a színfalak között
Arczán kínszenvedés könyűi égnek!

Oh ! nem, ez még sem szép határozat! . . .
Muljék oly gyorsan, a mily gyorsan támadt,
Szenvedjen bár szívem: a vig dalok
Ne szűnjenek meg . . . hátha általok
Kissé vidítom szomorú hazámat.

(Pest.)

Felhő és csillag.

Mikor isten a férfit teremté,
Homlokára szállt sötétború,
Nem tudom, mért? . . . csakhogy e borúból
Lett a felhő s égiháború.

Mikor isten a hölgyet teremté,
Örömében sírva fakadott.
Most is látni ez örömkönnyeknek
Cseppjeit, a sok szép csillagot.

(Czinkota.)

A hűtelen barátokhoz.

Derék fiúk, mint hagyogatnak el!...
Eredjetek csak isten hírivel;
Hagyjátok itt a fát, ti levelek,
A fát, e szívet, melyen függtetek.
Az őszi szél, mely titeket lefú,
Majd elmulik, nem lesz örökkorú;
S ha eljövend ismét a kikelet,
Fog kapni a fa új leveleket.
De tudjátok: többé ki nem virul
Az a levél, mely fájáról lehull.

(Pest.)

Én és a nap.

Bámulja sok oly epedőleg a holdat,
Ezt a megtestesült sohajt.
Miattam akár kimaradjon örökre,
Nem csüggök én merengve rajt'.

Megtestesülése te érzeteimnek,
Magas, fényes, hő napsugár!
Te vagy szivem öröme, gyönyörüsége,
Érted szemem, lelkem sovár.

Egymás szeretői vagyunk mi a nappal;
Mi hűséges két szerető!
Ki mondja meg: én melegűlök-e tőle?
Vagy szívemtől melegszik ő?

És hogyha síromba leűzni fog a sors,
Csak azt az egyet fájlalom,
Hogy majd szeretőmet a földnek alatta,
A szép napot, nem láthatom.

De szabad a holtnak egy óra naponként,
S én arra kérem istenem:
Éjfél idején legyen zárva koporsóm,
S nyíljon meg az délben nekem!

(Pest.)

Búm és örömem.

Nincsen oly bú,
Mint az én búm.
Oh! ha én busúlok,
Keblen egy oroszlánbarlang,
S szívem benne bárány;
Szaggatják az éhes oroszlánok
Fogaikkal, körmeikkel.
Vérét iszszák,
Csontját rágják
És velőjét szíják
E szegény báránynak az
Éhes oroszlánok. . .
Olyan öröm sincs,
Milyen az én örömem.
Oh! mikor én örülök,
Keblem egy édeni kert,
S rózsa e kertbe' szivem.
Napsugarakkal,
Tarka lepékkel

Játszik e rózsa,
S zeng körülötte
A csalogány.
És jön egy angyal,
És leszakítja e rózsát,
S illeti csókkal,
S keblire tűzi,
S véle az égbe röpűl!

(Pest.)

Egy fiatal íróhoz.

Üdvözöllek, ifju pályatárs,
Pályatársam s szeretett barátom!
Egykor én te rólad jósolék,
S jóslatom most teljesedni látom.

Láttam egykor egy kis felleget,
S megmondtam, hogy ebből fergeteg lesz.
E kicsiny felhőcske te valál,
És most villámterhesen közelgesz.

Jőj és ontsd lelked villámait,
S lángjaikkal gyujtsd föl a világot,
Rendűljön meg a föld, a midőn
Mennydörgő jelszódat elkiáltod.

Hogyha majd villámlasz s mennydörögsz,
Jőnek ellened zudúló hangok;
Mert ha nagy az égiháború,
Félre szokták verni a harangot.

De azért dúl a vihar tovább
Minden félrevert harang daczára.
Igy, barátom, te se hajts ama
Jajveszéklő emberek szavára.

Ekkép kellett volna nekem is
Tenni sokszor ostromolt pályámon.
Én a tehetetlen hangokat
Figyelemre méltatám. Sajnálom.

Eh, megtörtént, mit sajnálkozom?
Hadd szorítsam jobbod, ifju bajnok,
Én, ki ilyen rokonszellemű
Pályatárs után már még sohajtok.

Följéptél. Ez engem megujit,
Hogy a sorompók közt ketten állunk.
Most, barátom, küzdjünk, hadd legyen
Győzedelmünk vagy vitéz halálunk!

(Pest.)

Felsülés.

Ebédre híttak. Elfogadtam
A meghivást nagy szívesen,
Nem az ebédre nézve,
Hanem mert vettem észre,
Hogy köztünk szép lyány is leszen.

S volt szép lyány, még pedig milyen szép!
Könnyű lehellet termete,
Fehér egén szemének
Sötétkék napok égtek...
De ez nem tartozik ide,

Csak hogy szép lyányka volt, nagyon szép,
S én őt tüstént megszeretém.
»Kigyúlt indulatommal
Ebéd után azonnal
Kirontok!« igy elmélkedém.

Ebéd alatt erősen szíttam
A szíverősitő italt,
Hogy a nagy pillanatban
Majd annál biztosabban
Vívhassam ki a diadalt.

De hah, a szíverősitő ugy
Megerősité szívemet,
Hogy az erőből aztán
Lábamban nem maradván,
Kirontanom nem lehetett.

(Eperjes.)

Egy asszonyi állathoz.

Megláttuk egymást és a szerelem
Mindkettőnk szivében lobbot vetett.
Fölösleges volt minden vallomás,
Értők a kölcsönös tekintetet.
Alig mult egy nap, már csókoltalak,
S te visszacsókolál és ölelél.
Te is leány vagy, édes angyalom,
Egy szikrával sem jobb a többinél.

Miként folyammá nő a kis patak,
S miként tengerbe vész el a folyam:
Szerelmem akkép napról-napra nőtt,
S lett végre tenger, mély, határtalan.
Láttam pirúló arczod hajnalán,
Hogy boldogságom napja ujra kél.
Te is leány vagy, édes angyalom,
Egy szikrával sem jobb a többinél.

Boldogságomnak napja ujra kelt.
Boldogság napja volt égő szived,
A mely szemedbe szállt, s onnan reám
Elolvasztó sugárokat vetett.
Minő boldogság volt, ha háborgó,
Fölindult kebleden pihentetél!
Te is leány vagy, édes angyalom,
Egy szikrával sem jobb a többinél.

Együttlétünknek végső napja jött.
Tán mindörökre válandók valánk;
De gondolám, nyugtatva magamat:
Vár még egy este boldogsága ránk.
Az este eljött. Épen bál vala.
Te bálba mentél, hozzám nem jövél.
Te is leány vagy, édes angyalom,
Egy szikrával sem jobb a többinél.

(Igló.)

A négy ökrös szekér.

Nem Pesten történt, a mit hallotok.
Ott ily regényes dolgok nem történnek.
A társaságnak úri tagjai
Szekérre ültek és azon menének.
Szekéren mentek, de ökörszekéren.
Két pár ökör tevé a fogatot.
Az országúton végig a szekérrel
A négy ökör lassacskán ballagott.

Világos éj volt. A hold fenn vala;
Halványan járt a megszakadt felhőkben,
Miként a bús hölgy, a ki férjinek
Sírhalmát keresi a temetőben.
Kalmár szellő járt a szomszéd mezőkön,
S vett a füvektől édes illatot.
Az országúton végig a szekérrel
A négy ökör lassacskán ballagott.

A társaságban én is ott valék,
S valék szomszédja épen Erzsikének,
A társaságnak többi tagjai
Beszélgetének s énekelgetének.
Én ábrándoztam s szóltam Erzsikéhez:
»Ne válaszszunk magunknak csillagot?«
Az országúton végig a szekérrel
A négy ökör lassacskán ballagott.

»Ne válaszszunk magunknak csillagot?«
Szólék én ábrándozva Erzsikéhez,
»A csillag visza fog vezetni majd
A mult időknek boldog emlékéhez,
Ha elszakaszt a sors egymástul minket.«
S választottunk magunknak csillagot.
Az országúton végig a szekérrel
A négy ökör lassacskán ballagott.

(Borjád.)

A magyar nemes.

Őseimnek véres kardja
Fogáson függ, rozsda marja,
Rozsda marja, nem ragyog.
Én magyar nemes vagyok!

Munkátlanság csak az élet!
Van életem, mert henyélek.
A paraszté a dolog.
Én magyar nemes vagyok!

Jól készitsd, paraszt, az útat,
Mert hisz a te lovad vontat.
Csak nem járhatok gyalog.
Én magyar nemes vagyok!

Tán a tudománynak éljek?
A tudósok mind szegények.
Nem irok, nem olvasok.
Én magyar nemes vagyok!

Van, igaz, egy tudományom,
Ebben párom ritkán látom:
Enni, inni jól tudok.
Én magyar nemes vagyok!

Milyen jó, hogy nem adózok.
Gazdaságom van, de nem sok.
S van adósságom, de sok.
Én magyar nemes vagyok!

Mit törődöm a hazával?
A hazának száz bajával?
Majd elmulnak a bajok.
Én magyar nemes vagyok!

Ősi joggal, ősi házban
Éltemet ha elpipáztam:
Mennybe visznek angyalok.
Én magyar nemes vagyok!

(Borjád.)

Gyermekkori barátnőmhöz.

Te vagy? valóban te vagy az?
Vagy e látmány csak képzelet?
Csak képzetemnek tündér délibábja,
A melyben lelkem ujra látja
Szép arczod s boldog gyermekségemet?

Te vagy valóban! ennyire
Csalódás nem megy, nem mehet;
Ismérem én jól e szemek sugárát,
A melylyel glóriába zárád
Hajdanta boldog gyermekségemet.

A kis leányból hajadon,
A kis fiúból ifju lett;
Jött az idő, mely soha meg nem állott,
S miként a szélvész a virágot,
Elvitte boldog gyermekségemet.

Azóta tiszta látköröm
Oly gyakran elsötétedett,

S az éjszakában, mely sirként fedett el,
Csak egy csillag volt, a könny, melylyel
Sirattam boldog gyermekségemet!

Viszonlátásunk ünnepén
Ölelj meg, lyánykám, engemet;
Hagyd elfeledni kínos ifjuságom,
Hagyd karjaidban ujra látnom
Ragyogni boldog gyermekségemet!

(Borjád.)

Virágos kert a költő szíve...

Virágos kert a költő szíve,
De másnak termi a virágokat;
Mig ezeket szétosztogatja,
Önnön magának csak tövis marad.

És pillangó a költő lelke;
Szegény pillangó! neki megesett:
Addig bolyong a puszta kertben,
Mig összetépik őt a tövisek.

S a puszta kert s tépett pillangó
Eszébe sem jut senkinek talán,
Midőn élvezettel mereng a
Szegény költő martyrkoszoruján.

(Pest.)

Alku.

Juhász legény, szegény juhász legény!
Tele pénzzel ez a kövér erszény:
Megveszem a szegénységet tőled,
De rá'dásul add a szeretődet.

»Ha ez a pénz volna csak foglaló,
S még száz ennyi lenne borravaló,
S id'adnák a világot rá'dásnak,
Szeretőmet még sem adnám másnak!«

(Szalk-Szent-Márton.)

S. Zs. kisasszony emlékkönyvébe.

Méhek s virágok kertednek lakói.
Méhes, virágos kert legyen szived:
Ha nyílik benne szerelem virága,
A barátságnak méhét is bevedd:
Mert jól tudod: szép a virág; azonban
Tavaszszal él csak, és ez oly rövid,
Míg a szerény méh munkálódásából
Megédesíted téli napjaid.
Ha e tanácsom nem lesz sikeretlen:
Engedd, hogy én is méh legyek szivedben.

(Borjád.)

A. B. emlékkönyvébe.

Kalmáridőket élünk mostanában,
Egy pénzdarabnak nézik a világot,
S ha a világ pénz, a költő mi rajta?
A költő — mondják — hasztalan penész csak.

Pedig a költő a királyi kép a
Világ tallérján... nem, királyi kép sem!
Ő a tallérnak csengő, tiszta hangja,
Szép szellemrésze a hitvány anyagnak.
Légy büszke rá, hogy költőnek születtél.

(Vár-Gedő.)

M. E. kisasszony emlékkönyvébe.

Legboldogabb percz életünkben az,
(Még nem próbáltam, ámde ugy hiszem)
Ha kedvesünkkel oltárhoz megyünk.
S neked maholnap e sorsod leszen.
Megállitnám, ha volnék Józsue,
Megállitnám itt a napot, időt,
Hogy mindörökké oly boldog lehess,
Minő ekkor lészsz az oltár előtt.

(Pest.)

S. K. emlékkönyvébe.

Vén épület már a világ,
Le, alacsonyra sülyedett.
Ha egyenest jársz: beütöd
A gerendában fejedet.
Hajolj meg, ha a fejtörő
Gerenda ellenedre van...
Én inkább betöröm fejem,
Semhogy meghajtsam derekam!

(Borjád.)

A zsiványság vége.

Hejh zsiványság, derék szép zsiványság!
A te véged hatalmas mulatság:
Lesz belőled, ugy hord a szerencse,
Száraz fának száradó gyümölcse.

Hogy kimulj, szikrát sem fáradsz magad;
Kitekeri a hóhér a nyakad.
Hogy ne láthasd szégyenedet,
Kivájják a varjak szemeidet.

És mig tested a tánczot ugy járja,
A mint szól a szelek muzsikája:
Mélységében a sátán házának
Lelkeddel az ördögök labdáznak.

(Pest.)

A költő s a szőlővessző.

Semmi vágyam, semmi kedvem
A borostyánkoszorúhoz!
Magyarország szép leányi,
Szőlővessző-koszorúval
Koszorúzzatok meg engem,
Mert a szőlővessző és a
Költő sorsa oly hasonló.
Költő és a szőlővessző
A világnak adja lelkét.

Szőlővessző lelke a bor,
A költőnek lelke a dal.
Lelkünket ha általadtuk
Borban, dalban a világnak:
Elhervadunk, elenyészünk:
És midőn már elenyésztünk:
Lelkeink, a bor s dal mellett
Vigad a világ! . . . .

(Borjád.)

Hegyen ülök.

Hegyen ülök, búsan nézek le róla,
Mint a boglya tetejéről a gólya.
Lenn a völgyben lassu patak tévedez,
Az én fáradt életemnek képe ez.

Elfárasztott engemet a szenvedés.
Be sok búm volt, örömem meg be kevés!
Bánatomból egy nagy árvíz lehetne,
Örömem kis sziget lenne csak benne.

Fenn a hegyen, lenn a völgyben zúg a szél,
Közelget az időjárás ősz felé;
Őszszel szép csak a természet énnekem,
A haldokló természetet szeretem.

Tarka madár nem fütyörész az ágon,
Sárgapiros levél csörög a fákon,
Innen-onnan lehull a fák levele...
Bár csak én is lehullanék ő vele!

Holtom után vajon mi lesz belőlem?
Vadfa lenni szeretnék az erdőben;
Ott lenne az én számomra jó tanya,
Egész világ engem ott nem bántana.

Szeretném, ha vadfa lennék erdőben,
Még inkább, ha tűzvész lenne belőlem;
Elégetném ezt az egész világot,
Mely engemet mindörökké csak bántott.

(Pest.)

Örök ölelkezés.

A téren kettős sírhalom van,
Fölöttük egy-egy zöld bokor;
Egymásra hajlanak, miként ha
Két szerető szív összeforr.

Igen, két szerető szív szálla
Pihenni e két domb alá,
Midőn a háborgó életnek
Kemény harczát kiharczolá.

Egymás mellé temetteték a
Hű szeretők itt magokat,
Hogy egyesűlve legyenek, mint
A földön, úgy a föld alatt.

És egyesűlve maradának.
Mely a sírhalmokon növe,
A két ölelkező bokorfa
A két szerelmes szelleme.

(Pest.)

Forrás és folyam.

Szelíd a forrás habja s dalai
Beillenének csengetyű szavának.
Ilyen szelídek és csengők valának
Ifjúságomnak első hangjai.

Akkor kedélyem a forrás vala,
Mosolygó tűkre a szép mennyországnak,
Nap, csillagok s hold bele láthatának.
Szivem volt a forrás vig, fris hala.

De a kis forrás most már nagy folyam,
Csengő szavát s nyugalmát elvesztette,
Vészek kergetnek vészeket fölötte,
S belé a mennynek nézni hasztalan.

Ne nézz beléje, oh! menny, hasztalan!
Magad most benne ugy sem láthatod meg,
Mert az csatáitól a fergetegnek
Mind fenekiglen fölforgatva van.

És mit jelent e vérfolt a vizen,
E vérfolt a haboknak közepette? . . . .
Horgát a vad világ beléd ütötte,
Te vérzel, árva hal, szegény szivem!

(Pest.)

A jegygyürű.

»Ismèred e gyürűt,
Aranymives barátom?«
— ‚Ismérem jól, uram,
E gyűrüt én csináltam;

Azt is tudom, kinek
Számára készíttetted?
Az szép leányka volt,
És aztán hitvesed lett.'

— »Igen, szép lyányka volt,
És aztán hitvesem lett.
De megszegé hitét
S mással kötött szerelmet.

E gyűrü rosz helyen
Volt ujján; visszavettem.
Legdrágább kincsem ez,
Jobb helyre kell hát tennem.

Ezennel önts golyót
E gyűrüből, barátom! . . .
. . . . Fegyverbe töltöm azt,
S szivem, beléd bocsátom.«

(Pest.)

A hazáról.

Lement a nap. De csillagok
Nem jöttenek. Sötét az ég.
Közel s távolban semmi fény nincs,
Csak mécsvilágom s honszerelmem ég.

Szép csillag a honszeretet,
Gyönyörüségesen ragyog.
Szegény hazám, szegény hazám te,
Neked kevés van ilyen csillagod.

Mécsemnek lángja mint lobog!
Mitől lobog? mi lengeti?
Éjfélt ütött. Ti lengtek itten
Mécsem körül, ti népem ősei!

Mintha nap volna mindenik,
Oly tündöklők e szellemek,
Tündöklők, mert hisz a dicsőség
Sugármezébe öltözködtenek.

Ne nézz ősidre, oh magyar,
Ki most sötétségben vagy itt,
Ne nézz ősidre, e napokra...
Szemeid gyöngék ... a napfény megvakit.

Hazám dicső nagy ősei,
Ti földetrázó viharok!
Ti egykoron a porba omlott
Európa homlokán tomboltatok.

Oh! nagy volt hajdan a magyar,
Nagy volt hatalma, birtoka;
Magyar tenger vizében húnyt el
Éjszak, kelet s dél hullócsillaga.

Csak hogy rég volt, midőn magyar
Fejekre termett a babér;
A képzelet sebes szárnyú sas,
Elfárad mégis, mire odaér.

Oly rég elhervadt a babér
A magyaroknak homlokán,
Hazám, oly rég voltál te nagy, hogy
Nagyságod híre csak mese talán.

Már rég nem sirtam, s íme most
Pillámon egy könny rengedez.
Magyar nép, vajon hajnalodnak
Vagy alkonyodnak harmatcseppje ez?

Magyar dicsőség, mi valál?
Hullócsillag? mely tündökölt,
Aztán lehullott a magasból,
És mindörökre elnyelé a föld.

Vagy üstökös vagy, oh! magyar
Dicsőség! mely jött s távozék,
Hogy századok multával ujra
Lássák fényét a népek s rettegjék?

(Pest.)

Szép vidéknek szépséges leánya. . . .

Szép vidéknek szépséges leánya,
Eszem azt a gyönyörű szemed!
Gyönyörű? nem! csak azért sem az, mert
Hazugságban hagytál engemet.

Hányszor mondtam, hányszor irtam én meg,
Hogy már láttam tiszta két eget!
S ez hazugság, mert nem láttam addig,
Mig nem láttam a te szemedet.

Vetted észre, mily hosszan merengtem,
S milyen áhitattal szemedén?
Áhitattal függtem rajta, mint a
Haldokló szent a feszűleten.

S te valóban megváltóm lehetnél,
Mindazáltal nem halnál te meg:
Holt, hideg fán nem függnél . . . ölelned
Kéne élő, égő keblemet. . .

Mit beszélek? mit mondtam? . . . szerelmet
Tőled én nem, oh, nem várhatok!
Szerelemmel a szegény költőre
Áldást hozni melyik lyányka fog?

Mert szegénynek alkotá az isten
A költőt, s tán rendén is van ez;
Tarka, pompás toll nem ékesíti
A madárt sem, a mely zengedez.

Igy a költő egyszerűségében
Képes-e lyányt meghódítani?
Tündökölni vágynak a leányok,
S méltán . . . ők a föld csillagjai.

Te, leányka, az én csillagom vagy,
S tőlem senki nem tilthatja meg:
Ha keblemre nem tűzhetlek is, hogy
Szemeimmel ne kisérjelek.

Fog kisérni szemeim világa,
Fog kisérni vándorútamon.
A távolból ha nem melegítesz:
Legalább nézz rám, szép csillagom!

(Pest.)

Megteremtéd lelkem uj világát. . .

Megteremtéd lelkem uj világát,
Szerelem dicső világa ez!
Hálából e szív, örök tüzével,
Istenséged szent oltára lesz.

Oh! leányka, ha te nem szeretsz is,
Engedd meg, hogy szerethesselek,
Mert különben köztem s a világ közt
Megszakadnak minden kötelek.

Vad, sötét föld keblem birodalma,
Fejedelme gyűlölő harag,
Harczban állok a nagy mindenséggel. . .
Szeretetre csak képed marad.

Képed a fény, az egyetlenegy fény,
Mely keblemnek éjjelébe jár,
Mint a rabhoz, földalatti börtön
Kisded ablakán, a napsugár.

Én szeretlek! bár tudom: mily rém a
Nem viszonzott szerelem baja;
De kit annyi rém gyötör, szivemnek
Könnyü lesz ezt is megszoknia.

Nem viszonzott szerelem keserve!
Türelemmel hordom terhedet,
Mint az istenember a keresztfát,
Melyen aztán megfeszittetett.

(Pest.)

Éj van. . .

Éj van, csend és nyúgalomnak éje,
A magas menny holdas, csillagos;
Szőke gyermek, kék szemű kökényfa,
Drága gyöngyöm! mit csinálsz te most?

Engem édes álmok környekeznek,
De nem alszom, ébren álmodom.
Minden álmom egy fényes királyság,
S koronája te vagy, angyalom!

Beh szeretném most, ha lopni tudnék,
A lopás bármily rút lelki folt!
Meglopnám az álmok kincstárát, hogy
Gazdagitsam a szegény valót.

(Pest.)

Félre mostan...

Félre mostan, hagyjatok magamra,
Hagyjatok, ti régi czimborák!
Nem látjátok, hogy mi lett belőlem?
Czimerem most rózsa, s nem borág,

Szerelemnek katonája lettem...
A lant, a dal töltött fegyverem,
Töltés benne forró érzeményem,
Boldog én! ha a csatát nyerem...

Oh! ha nyerném, istenem, ha nyerném!...
Tündérország, mely előttem áll;
Sikerüljön ezt bevennem : akkor
Én leendek a tündérkirály!

(Pest.)

Ablakodból hogyha. . .

Ablakodból hogyha kitekintesz :
Kertet látsz csak, kertet és eget.
(Adja isten, hogy legyen hasonló
E látmányhoz teljes életed!)

Képzelem : mily boldog vagy, leányka,
Hogy körűled ilyen kert virit.
Jaj, de e kert sokkal boldogabb még,
Mert beléje néznek szemeid.

(Gödöllő.)

Nála voltam. . .

Nála voltam, a kedves leánynál,
Nála voltam, ismét eljövék.
Honn vagyok... honn? nem tudom. Szédülök,
Kereng velem a föld és az ég.

Oh! mi szép, mi jó vagy te, leányka,
Szép és jó s oly lelkes honleány!
Te hazám leglelkesebb leánya,
Te hazám nemtője vagy talán.

Lyányka, neked költőt kell szeretned,
Más nem méltó birni tégedet,
Nem méltó más erre, mert hazát ugy,
Mint a költő, senki nem szeret.

Mit tegyek, szólj, üdvöm gyöngyvirága,
Mit tegyek, hogy megnyerhesselek?
Kész vagyok, kész mindent elkövetni,
Mindent, hogy megérdemeljelek.

De ha semmit nem tennék is, lyányka,
Érdemetlen nem vagyok reád:
Szerelemért csupán szerelem kell,
S én szeretlek, mint te a hazát!

(Pest.)

Vasárnap volt.

Vasárnap volt. Nem felejtem én el
E napot. Lenn a kertben valánk.
Néztelek . . . te bokrétát kötött él.
A nap jó kedvvel mosolyga ránk.

És midőn elkészült a bokréta,
Általadtad — oh, meglepetés! —
Általadtad azt nekem, leányka. . .
E gyönyörre minden szó kevés!

Általadtad nekem a bokrétát ,
Most is itt van az szivem felett ;
S ha fölhajtod egykor szemfedőmet,
Akkor is még szívemen leled.

Higy nekem, hogy szívem és bokrétád
Egy időben, együtt hamvad el. . .
Milyen édesen fog majd pihenni
Ő alatta e fáradt kebel!

S a mig élek, addig paizsom lesz.
Oly szükséges nekem a paizs!
Most merészen állok ki, ha mingyárt
Az egész föld ostromolna is.

Rágalom, gúny, ármány, balszerencse
Szórhatnak rám millió nyilat:
Szánakozva nézem ellenségim
E tündér virágpaizs alatt.

(Buda.)

Drága orvos úr...

»Drága orvos úr!« szólék eszemhez,
»Látogassa meg csak szívemet;
Látogassa meg, kérem ... roszul van ..
És gyógyitsa ki, ha még lehet.

Nagy bizalma van szivemnek önben,
Mert ön már többször segíte rajt.
De siessen, kérem, csak siessen,
Még talán elűzheti a bajt.«

És az ész, ez a jó háziorvos,
Nem késett, hanem lesietett;
És megrémült és fejét csóválta,
Meglátván a vérző beteget;

S igy kiálta föl: »Fiatal ember,
Mit cselekszik ön, az istenért?
Sebe mélyebb s szélesb a Dunánál...
Mért is nem vigyáz magára, mért?

De legyünk csak egy kis türelemmel,
Még talán . . . talán segithetek.«
Szóla; és a sebet megvizsgálván,
Abba balzsamot csepegtetett.

»Ah!« felelt a szív, »ön a reménynek
Balzsamát használja?... hagyjon föl . . .
Kínom szörnyü ... gyógyuljak vagy haljak!...
A reménység sem gyógyit, sem öl.«

(Pest.)

Hol van oly nagy pusztaság. . .

Hol van oly nagy pusztaság, mint keblem?
Oh! e puszta oly határtalan!
Jobbra-balra terméketlen föld, csak
Közepében egy élőfa van.

S hol van olyan nagy élőfa, mint ez?
Árnyat az egész világra vet!
Tudjátok: mi e roppant fa keblem
Pusztájában?... ez a gyülölet.

El fog dőlni e világborító
Fa, ha majd egy órjás megjelen.
E világborító fát eldöntő
Óriás a boldog szerelem.

(Pest.)

Sírba tették...

Sírba tették első szeretőmet,
Búm e síréj holdvilága volt.
Uj szerelmem, mint a nap, jött ez éjre.
Fölkelt a nap... halványul a hold.

(Pest.)

Nő szerelmem...

Nő szerelmem, egyre nő, pedig már
Végtelen tengerré árada.
És a mint nő: szaporodik benne
A szörnyeknek rémes tábora.

És ha benne a rémek mozognak,
És ha rajta szélvész vágtatott:
Föl az égre csap szilaj hulláma,
S lemos onnan minden csillagot.

És mi kelti e vihart? ... az eszme:
Ha te, lyányka, nem lennél enyém!
Iszonyú ez éj és e sötétség,
S villám benne égő agyvelőm.

Oh! az ily percz helyett egy öröklét
A pokolban áldás volna rám! ...
Múl a vész, a tenger csendesül, ha
Ezt az eszmét elzavarhatám.

Csendesűl a tenger és lesímul,
És a tengerpartra lépek én,
S ott remények erdejében járok;
Oh! mi szép zöld erdő a remény!

A remények szép zöld erdejében
Két galamb ül s búg égy ág felett,
S én, lyánykám, azt gondolom: jövőben
E galambpár én leszek veled!

(Pest.)

Meg ne itélj...

Meg ne itélj a találkozásról,
Mely közöttünk a legelső volt!
Mint magát ekkor viselte nyelvem:
Az nem mindig olyan néma, holt.

Ajkaimról hallhatják gyakorta
A beszéd megáradt folyamát,
S közbe-közbe tréfa úszik árján,
Mint enyelgő csónakos-család.

De midőn te véled összejöttem,
Ajkamom szó, hang meg nem jelent.
Fergeteg ha van keletkezőben:
Megelőzi temetői csend.

Fergeteg volt itt keletkezőben,
Fergetegre készült kebelem,
S az kitört már ... ontja villámlását,
Mennydörgését a vad szerelem.

Zúg, süvölt és szaggat és ront és bont
Bennem a föllázadt fergeteg...
De tűröm; tán egykor, mint szivárványt
Látom majd viszonszerelmedet.
(Pest.)

Voltak sokkal jelesebbek...

Voltak sokkal jelesebbek, mint én,
Hírök mégis elfelejtve már.
Hát ti rátok, dalaim, ti rátok
A jövendőben vajon mi vár?

Éltek-e ti még akkor, midőn már
Én fölöttem fűvek lengenek?
Ugy, miként a lantnak húrja, mely, ha
Elszakad, még aztán is zeneg.

Nem bánom, ha, a mit eddig irtam,
Nem bánom, ha mindaz elenyész;
Csak a mit te hozzád irok, lyányka,
Ezt ne bántsa elmulási vész.

S én hiszem, hogy ezt idő nem bántja:
Szent lesz minden hozzád irt dalom,
Mert hisz azok a mennyből erednek,
Kék szemedből, szőke angyalom!

(Pest.)

Vadonerdő a világ...

Vadonerdő a világ körülem,
Oly sötét, oly éktelen vadon!
Benne járok én, elfáradt vándor;
Éj van, és az útat nem tudom.

Egy kicsiny fény rezg amott előttem
Ágak-bogak gyér nyilásin át;
Te vagy az, te szeretett leányka,
Követem fényednek sugarát.

Vajon e fény mécsvilág-e — a hol
Nyughatom majd — egy csöndes tanyán?
Vagy csalóka bolygótűz csak, a mely
Temetőbe ... sírba visz talán?

(Pest.)

Nincs jogom, hogy...

Nincs jogom, hogy féltselek, leányka,
Mert hiszen nem is vagy még enyém;
Néha mégis szerelemféltés, e
Legborzasztóbb mennykő üt belém.

Elsötétül a világ ilyenkor...
Elsötétül? nem, sőt meggyulad...
Végitélet van ... az alkotó az
Angyalokkal trombitát fuvat.

Harsog az arkangyal trombitája...
Agyvelőm reng ... szerteszét szakad...
Mert reám igy dörg le az itélet:
A te sorsod örök kárhozat!

(Szalk-Szent-Márton.)

Száz alakba...

Száz alakba öltözik szerelmem,
Száz alakban képzel tégedet.
Majd sziget vagy, s vívó szenvedélyem
Mint szilaj folyam fut körüled.

Máskor ismét, édes kedvesem, hogy
Szentegyház vagy, én azt gondolom,
És szerelmem mint repkény huzódik
Fölfelé a szentegyház-falon.

Néha gazdag útas vagy, s szerelmem
Mint az útonálló megrohan,
Néha meg mint jámbor alamizsnás
Lép elédbe alázatosan.

Majd a Kárpát vagy, s én ott a felhő,
S mennydörgéssel ostromlom szived.
Majd meg rózsalomb vagy, s én körüled
Csalogányként zengek éneket.

Im, szerelmem ekkép változik, de
Soha meg nem szűnik, mindig él,
S nem gyöngül; ha néha szelidebb is. . .
Gyakran csendes a folyó, de mély!

(Szalk-Szent-Márton.)

Megvallom, hogy. . .

Megvallom, hogy én az iskolában
Rest tanuló voltam, szörnyü rest.
Légy tanítom, jó leányka, tőled
Majd tanúlok édes örömest.

S okvetetlen tőled kell tanulnom,
A mit mostan tudni akarok.
Nem tanulják azt az iskolában.
Nem tudják azt a professorok.

Nos, leányka, lészsz-e hát tanítóm?
Kell-e tőlem a professorság?
Azt szeretném én csak megtanulni:
Mit tesz az a szó, hogy »boldogság?«

Nem kerül ám sok fáradságodba,
Ne gondold; csak egy kis perczig vársz. . .
Szólnod sem kell . . . minek? . . . egy tekintet
Mindent oly szépen megmagyaráz.

(Szalk-Szent-Márton.)

Álmaimban gyakran. . .

Álmaimban gyakran látogatsz meg,
Életemnek legszebb álma te!
Onnan van, mert rajzolásit elmém
Minden este véled végzi be.

Te vagy elmém végső gondolatja,
Mielőtt bezárkozik szemem.
Igy az égen, mielőtt az éj jön,
A szép alkony mindig ott terem.

Hejh, leányka, akarod-e tudni:
Álmaimnak foglalatja mi?
Rövid az, de oly szép! . . . látlak téged
Szerelemmel rám mosolygani.

Ha ez igy van, mint álmodni szoktam,
Ha szeretsz tán engem, oh! leány,
Add tudtomra, kérlek, hogy ne légyen
Boldogságom álomkép csupán.

De ha nincs igy, oh! ha nem szeretsz, s tán
Kebled értem soha nem hevül:
Akkor ... akkor legjobb lesz alunnom
És álmodnom véghetetlenül.

Kérem istent, hogy ne ébreszszen föl
Az itéletkor se engemet;
Jobb itt lenn csak álmodnom, hogy birlak,
Mint a mennyben lennem nélküled!

(Szalk-Szent-Márton.)

Szerelemnek lobogója...

Szerelemnek lobogója szívem,
Érte két szellem viaskodik;
Rémes a harcz és mindennap eltart
Kora regtől késő alkonyig.

Egyik szellem, hófehér ruhába
Öltözködve, a vidám remény;
Másik szellem a mogorva kétség,
Öltözködve hollófeketén.

Egyre vínak, és nem tudhatom még:
Győzedelmes melyikök lehet?
Attól tartok, hogy kettészakítják
A szerelmi zászlót, szivemet!

(Szalk-Szent-Márton.)

Alacsony kis ház . .

Alacsony kis ház az én lakásom,
A tiéd magas, nagy palota.
Jaj nekem, jaj én nekem, leányka,
Nem emelkedhetem én oda. . .

De miért ne egyesülhetnénk mi?
Én hozzám le mért ne hajlanál?
Le a völgybe tér a hegy patakja,
S az égről a nap a földre száll.

Igy, mint a nap földre száll az égről,
És a völgybe hegyről a patak:
Palotádból, lelkem szép galambja,
Szállj le hozzám, hogy birhassalak!

Én hiszem, hogy boldogabb lennél te
Itt lenn nálam, mintsem odafenn.
A magasban hüvös levegő van,
A tavasz legszebb a völgyeken.

Szép tavasz vár, ha lejősz, leányka,
Szerelemnek ékes tavasza;
Nem mulandó e tavasz viránya,
Mint az, melyet a május hoza.

A mezőkre jő az ősz és hervaszt,
A hol látja a virágokat,
Titkos, rejtett kert szivem szerelme,
A hervasztó ősz rá nem akad.

Kell-é e kert, lyányka, és lejősz-e
Hajlékomba? .... szűk s kicsinke bár:
Oh! azért megférünk benne ketten,
Mint fészkében a páros madár.

Jőj le, lyányka, nem törődöm azzal,
Ha ott hagyod minden ékszered. . .
Mért is volna rajtad ékszer? úgy is
Elhomályosítja azt szived.

(Szalk Szent-Márton.)

Mihelyest megláttalak. . .

Mihelyest megláttalak, leányka,
Én azonnal megszerettelek.
Látásodkor ugy jártam, mint a fa,
A melyet a villám gyujta meg.

Fa valék én, egy kiszáradott fa,
Melynek lombja szertehulla rég.
Most örűlök rajta, hogy az voltam,
Mert a száraz fa legjobban ég.

(Szalk-Szent-Márton.)

Lyányka, mikor...

Lyányka, mikor úgy együtt sétáltunk,
Én nem szóltam és te hallgatál.
Hejh! ha tudnám, be sokért nem adnám,
Hogy te ekkor min gondolkozál?

Én csak ilyenféléket gondoltam,
Hogy ... izé ... bizony már nem tudom:
Mit gondoltam? — csak hogy volt tömérdek
Gyönyörűséges gondolatom.

Minden eszmém tündércsengetyű volt,
Mely bűbájosan csilingele,
Bájosan ... de némely'k olyan búsan,
Hogy szívem majd megrepedt bele!
(Pest.)

A világtól elvonulva. . .

A világtól elvonulva élni
Egy csöndes kis házfödél alatt;
Elvonulva, lyányka, véled élni. . .
Oh! mily szép, mily édes gondolat!

Itt szeretném hagyni a világot,
Mely ugy sem más, mint egy csatatér.
Harczolunk . . . s mi harczaink jutalma?
Legfölebb is tán egy kis babér.

És ezért küzködjem én önökké?
S megvagdalni hagyjam lelkemet?
A babér csak elfödi sebünket,
Elfödi, de nem gyógyítja meg.

Tedd kezembe kezedet, leányka,
S a hová vezetsz: megyek veled;
Oh! de messze menjünk, hogy ne lássam
Távolról se a csatahelyet.

Messze menjünk és sebes léptekkel,
Hogy minket ne érjen majd utol
Mult időm emléke, e madár, mely
Harczaimról oly búsan dalol.

(Pest.)

A mióta szerelembe...

A mióta szerelembe estem,
Igazán, hogy féleszű vagyok.
Szemkötősdit játszanak fejemben,
S falnak mennek a gondolatok.

Nem csoda, ha olyasmit teszek, mit
Józanan tőlem nem láttatok,
A mit szinte széngyenlek kivallni:
A tükörbe is pillantgatok.

Reggel sokszor jó estét kivánok,
És jó reggelt, hogyha este van.
Isten hozott! mondom a menőnek,
S annak, a ki jő: élj boldogan!

Tollam gyakran a porzóba mártom,
A tintát meg porzónak veszem.
S mindez hagyján! de mikor szájamba
A szivar tüzes végét teszem...

Erre aztán elmondhatni ám, hogy
Valóságos szerelem sebe.
Te miattad kaptam, lyányka... illő
Volna, hogy csókod gyógyitsa be!
(Szalk-Szent-Márton.)

Soha sem volt az szerelmes...

Soha sem volt az szerelmes, a ki
Mondja, hogy rabság a szerelem.
Szárnyat ád ő, és nem rabbilincset,
Szárnyat ád ő... azt adott nekem.

S a madárnak nincsen olyan szárnya,
Mint minőt a szerelem növeszt.
El sem kezdem oly parányisággal,
Mint a föld, hogy átröpüljem ezt.

Szállok én az angyalok kertébe,
Föl az égre, pillantás alatt,
S koszorúba fűzöm ott e kertnek
Lángrózsáit, a csillagokat.

Majd ez égi fény borít el, majd az
Alvilágnak éjszakája föd...
Szállok és egy pillanatban látok
Istent s mennyet, poklot s ördögöt.

Nincsen itt tér, nincsen itt időköz;
Hogyha szárnyam fölkerekedik:
A világnak megteremtésétől
Szállok a végső itéletig.

S így ha mennyet és poklot bejárok:
A pokolban a mi gyötrelem
És a mennyben a mi üdvösség van,
Egy perczben mindazt átérezem.

(Szalk-Szent-Márton.)

A bokrétát, melyet. . .

A bokrétát, melyet nekem adtál,
Háromszinü szalaggal kötted át.
Szereted te a hazának szineit,
Lyányka, mert szereted a hazát.

Adok én is három szint cserébe:
A zöld színnek vedd reményimet,
A fehérnek halovány orczámat,
A pirosnak vérző szívemet.

(Szalk-Szent-Márton.)

Fa leszek, ha . . .

Fa leszek, ha fának vagy virága.
Ha harmat vagy: én virág leszek.
Harmat leszek, ha te napsugár vagy...
Csak hogy lényeink egyesüljenek.

Ha, leányka, te vagy a mennyország:
Akkor én csillaggá változom.
Ha, leányka, te vagy a pokol (hogy
Egyesüljünk), én elkárhozom.

(Szalk-Szent-Márton.)

Őszi reggel járok...

Őszi reggel járok a szabadban,
De hiába nézek szerteszét;
Sűrü ködnek fátyolában a táj,
A toronynak látni csak hegyét.

A természet elhagyott szentegyház;
Nincsen benne buzgó népe már:
A virágok... s hallgat orgonája,
Hallgat a sok énekes madár.

A természet néma szentegyháza
Fölzajlik még egyszer az idén
— A tavasznak mintegy viszhangjául —
A szüretnek megjövetelén.

A szüret víg, kellemes mulatság.
Gyakran ekkép sóhajtott szivem:
Be szeretnék én is szüretelni,
Mért nincs nekem is szőlőhegyem?...

Most beérném egyetlen gerezddel,
Egy egész szőlőhegy nem epeszt;
Hejh, beérném én veled, leányka,
Te legszebb, legédesebb gerezd!

(Szalk-Szent-Márton.)

Háborúval álmodám...

Háborúval álmodám az éjjel,
Háborúba hitták a magyart;
Fölhivó jelül, mint hajdanában,
Országszerte járt a véres kard.

S fölriadt a véres kard láttára,
A kinek csak egy csepp vére volt.
A szabadság drága koszorúja,
Nem hitvány pénz volt a harczi zsold.

Épen e nap volt menyegzőnk napja,
Az enyém, leányka, s a tiéd;
S én, hogy haljak a honért, elhagytam
Házasságunk első éjjelét.

Úgy-e, lyányka, a menyegző napján
Menni és meghalni, szörnyü vég?
És mégis, ha rá kerülne a sor,
Úgy tenném, mint álmomban tevék.

(Szalk-Szent-Márton.)

Életem most...

Életem most egyetlen kivánság:
Megnyerhetni, lyányka, szívedet!
Néha mégis csaknem azt ohajtom:
Vajha ne szeretnél engemet.

Azt hiszem, hogy sorsom a tiéddel
Összekötni vétek volna tán;
Az enyém oly boldogtalan, oly bús,
A tiéd oly boldog, oly vidám!

Berekeszszem a szelid galambot
Vérszomjas vadállatok közé?
Tengerekre, vészes tengerekre
A kicsiny sajkát vezessem-é?

Nem járnál-e ugy mellettem, lyányka,
Mint ott a galamb s a sajka jár?
Megbirnád-e a balsorsot, melyet
Én megbírok, mert megszoktam már?...

Csak szeress te engemet, leányka,
Szenvedésim tudni sem fogod.
Nem borúl el soha én miattam,
Nem borúl el fényes homlokod.

Megkiméllek bánatomtól téged,
Mint a föld a napot, kedvesét.
Víg, derült ő, s ha lenyugszik a nap:
Akkor lesz csak szomorú, sötét.

(Szalk-Szent-Márton.)

A letarlott...

A letarlott, megsárgult vidéken
Szomorúan űl az őszi köd...
Mult időmnek szomorú emléke
Őszi ködként ült szivem fölött.

Feljön a nap fényes arczulatja,
És eloszlik a szomoru köd...
Fényes arczod megláttam, leányka,
S világosság lett szívem fölött.

Oh! de, lyányka, ugy ne tégy, mint a nap,
Mely azért veré el a ködöt,
Csaö azért, hogy tisztán lássék: milyen
Hervadás van a világ fölött.

(Szalk-Szent-Már.on.)

Ha az isten. . .

Ha az isten ekkép szólna hozzám:
»Fiam, én neked megengedem,
Hogy ugy halj meg, mint magadnak tetszik,«
Erre kérném akkor istenem:

Legyen ősz, de szép, szelíd, derült ősz,
Sárga lombon fényes napsugár;
Sárga lomb közt zengje végdalát egy
A tavasztól elmaradt madár.

S valamint az őszi természetre
A halál jön észrevétlenül:
Én reám is igy jőjön... csak akkor
Vegyem észre, ha mellettem ül.

Ekkor, mint a lombon a madárka,
Zengjem én is el végdalomat
Bűvös hangon, mely le a sziveknek
Fenekére s a föl az égbe hat.

És ha vége a varázséneknek :
Ajkaimat egy csók zárja be,
A te csókod, szőke szép leány, te
Földi lények legdicsőbbike! . . .

De ha ezt nem engedné az isten,
Kérném akkor, hogy tavasz legyen,
Harcz tavasza, hol rózsák teremnek,
Véres rózsák, férfikebleken.

S lelkesítve zengjenek a harczok
Csalogányai, a trombiták.
Ott legyek, s az én szivemből szinte
Nőjön egy halálos vérvirág.

S ha ledőlök ekkor paripámról :
Ajkaimat egy csók zárja be,
A te csókod, te szép szabadság, te
Égi lények legdicsőbbike!

(Szalk-Szent-Márton.)

Elnémult a fergeteg...

Elnémult a fergeteg süvöltő
Hárfájának zordon éneke,
Nyúgott a táj, mint az arcz, mely küzdött
A halállal s már kiszenvede.

Oly szelid, szép őszi délután van
Itt-ott látni csak kis felleget;
A viharból ugy maradt meg ez, mint
Bús időkből az emlékezet.

A' faluknak bádogtornyait a
Nap sugári megaranyozák;
Délibábok távol tengerében
Mint hajók lebegnek a tanyák.

Áttekintek a nagy láthatáron,
Rónaság ez, völgy- és hegytelen.
Szívem is most ily végetlen róna...
Nincsen benne más, csak szerelem.

Szívem olyan tele szerelemmel,
Hogy terhétől csaknem elesik.
Ugy vagyok, mint a fa, melynek ága
Alig birja dús gyümölcseit.

Szívem így, megtelve szerelemmel,
Egy pohár, a mely csordultig áll...
Drága bor! ... s ha a lyány porba önti?
Kár lesz ... inkább idd ki te, halál!

(Szalk-Szent Márton.)

Arczképemmel...

Arczképemmel, lelkem arczképével
Ajándékozlak meg tégedet.
Nem bánom, ha senkinek sem tetszik,
Csak neked tessék, lyánykám, neked!

Lelkem egy könyv, a mely mindig nyitva,
Olvashatja, ki mellette jár.
Olvassák is ... a sok forgatásban
Össze is van az szaggatva már.

Lelkem gyűrü, egy aczélgyürű; de
Láthatsz benne drágaköveket.
Legnagyobb, legszebb ezen kövek közt
Egy gyémánt, a tiszta becsület.

Lelkem oszlop, egy kősziklaoszlop,
Mely soha meg nem rendíttetett,
Nem reszket . . . csak egy, csak egy esetben:
Hogyha rá száll szép tekinteted.

Lelkem felhő, egy haragvó felhő,
Gyakran ontja a villámokat;
De, leányka, te ne félj! . . . a villám
Tölgyeket sujt, nem virágokat.

Lelkem Illés próféta, a mennybe
Száll a dicsőség lángszekerén. . .
Híj öledbe, lyányka, s lángszekérről
És mennyországról lemondok én!

(Szalk-Szent-Márton.)

Avvagy én már soha . . .

Avvagy én már soha meg nem nyugszom ?
Mindörökké tart e lelki harcz ?
Oh! leányka, e véged nem érő
Kínozással, mondd, hogy mit akarsz ?

Mert te kínzasz, mert te gyötresz engem,
Pedig én meg nem bántottalak ;
Vagy talán az megbántás előtted,
Hogy szeretlek, hogy imádalak ?

És ezért kell oly sokat szenvednem,
Oly sokat, a mennyit csak lehet!
Szívemet megvesztegetted, lyányka,
Hogy örökké verjen engemet.

S ezelőtt még, ha reggeltül estig
Gyötörtettem is a kinpadon :
Az enyém volt a pihentető éj ;
Most sem éjem többé, sem napom!

Mint galamb száll én felém az álom,
De reám nem édesgethetem:
A galamb félénk madár... tovább száll...
Elriasztja dobogó szivem.

Kérlek, lyányka, parancsolj szivemnek,
Csendesítsd le e vad pártütőt,
Nehogy egyszer a kétségbesésnek
Óráján keresztüllőjem őt!

(Szalk-Szent Márton.)

Azt hivém, hogy ...

Azt hivém, hogy csak az emberek közt
Van irigység és kajánkodás.
Csalatkoztam! mert a milyen a föld,
Ott fenn az ég egy cseppel se más.

Földön, égen nincs valódi béke;
Örökös harcz, örökös zavar.
Mint a földön, épen úgy az égen
Minden csak uralkodni akar.

A nap és éj háborút viselnek,
Hol az egyik, hol a másik nyér.
Mi a hajnal és az alkony? ... a nap
S éj közötti harczban elfolyt vér.

És mi a hold? egy zsarnok király ő,
És jobbágyai a csillagok.
És a jobbágy, ki nagyon tündöklik?
Jaj neki, mert számüzetni fogg.

Hány jobbágyát számüzé e zsarnok!
Minden éjjel hull alá nehány...
Tán te is így fényedért az égből
Száműzött csillag vagy, szép leány?

(Szalk Szent-Márton.)

Messze estem ...

Messze estem, oh! lyánykám, beszédes
Szemeidnek szép sugáritól...
(Szemeidből jóság és vidámság,
E kedves két égi gyermek szól.)

Messze estem tőled, oh! te szép lyány,
Te aranyba foglalt drágakő!
De a nap, hol majd elédbe állok,
Ez a nagy nap nem sokára jő.

Nagy lesz e nap, sorsomat határzó,
Mint Waterloo Napoleonét.
Még király vagyok . . . kevélyen hordom
Koronámat, a fényes reményt.

Oh! de mi lesz éltem, ha fejemről
Porba hull e drága korona?
Mi lesz akkor éltem? . . . fájdalnmnak
Oczeánján a Szent-Ilona.

(Szalk-Szent-Márton.)

Milyen furcsa álmam . .

Milyen furcsa álmam volt az éjjel
Lyányka, te megszúrtad szívemet,
És belőle minden vér kifolyt; de
Minden csepp vérből egy rózsa lett.

Mit jelenthet ez az álom? . . . semmit,
Csak azt, hogy ilyen a szerelem;
A szegény szivet halálra gyötri,
S olyan édes ez a gyötrelem!

(Szalk-Szent-Márton.)

Félre mostan. . .

Félre mostan, félre a fejemről,
Bú, te fekete, nehéz sisak!
Jer, jókedv, te könnyű tarka csákó,
Melyen pajkos tollak inganak.

Félre, bú, te lándzsa, mely szögezve
Vagy tulajdon gazdád keblinek. . .
Jer, jókedv, te szép virágbokréta,
Mit keblemre bátran tűzhetek.

Félre, bú, te alvilági kínpad,
A melyen a szív martyrkodik. . .
Jer, jókedv, te hattyutollas párna,
Melyen a szív mennyről álmodik.

Jöszte, jôkedv, jöszte, víg barátom,
Csapjunk egy hatalmas ünnepet,
Oly hatalmast, a minő közöttünk
Még soha nem ünnepeltetett.

Jöszte, jôkedv! fényes szivárványod
Vond keresztül a nagy ég-iven;
Jöszte, kezdd el szép szellemzenédet,
Had tánczoljon lelkem és szivem!

Kérdezed, jôkedv barátom, hogy mért,
Mért tartunk ilyen nagy ünepet?
Csak azért, mert megtudom: a lyányka
Szeret-e hát, avvagy nem szeret?

Hogyha visszatérünk a leánytól,
És szerelmet tőle nem hozunk:
Messze utra küldelek, barátom,
S többé tán nem is találkozunk.

Megvallom, hogy eddig én reszkettem
Az időtől, mely most jőni fog,
De kihamvadt bátorságom lángja
Most, hogy épen kell, megint lobog.

Gyalázat a gyáva katonára,
Ki a síkra búsfélénken áll...
Vigalomra hát, vigan rohanjunk
A csatába... élet vagy halál!...

(Szalk-Szent-Márton.)

Megpendítem...

Megpendítem hónapok multával
Még egyszer szerelmi lantomat;
Még ez egyszer, egyszer és utószor,
Mert ezentúl hangot ő nem ad.

Nem pazarlom én többé leányra
Dalaimat, érzeményimet.
Érzéketlen bábok a leányok,
Szívet és dalt nem érdemlenek.

Nem beszél vak indulat belőlem;
Csendes elmém higgadt szózata.
Megszünt már a vész, mely nem viszonzott
Szerelmem kinjából támada.

Tiszta szemmel nézek a jövőbe,
Nem lebeg rajt szenvedély köde,
Mely előlem annyi szép virányt, de
Annyi puszta tájt is elföde.

Tiszta szemmel nézek a jövőbe,
Jaj de mit lát, mit lát ott szemem?
Azt, hogy nincs már semmi szépet látnom. .
Nincs barátság, nincs ott szerelem!

Egyedül, e roppant nagy világtól
Elhagyatva, szeretetlenül,
Máriusként, a ki számüzötten
Egy országnak omladékin ül!

Nem lehet, hogy én még ne szeressek,
És hogy engem ne szeressenek!
Bármily hideg a világ: szivem még
Nem fagyott meg, szivem még meleg.

Lesz leány még, kell leánynak lenni,
A ki éreztesse majd velem,
Hogy áldás az átkos élet, melyben
Van egy percznyi boldog szerelem!

(Pest.)

Jókai Mórhoz.

Miért szeretsz te engemet,
Kit annyian gyülölnek?
S én, a ki annyit gyűlölök,
Téged miért szeretlek?
Szeretlek téged, oh! barátom...
Nem, nem barátom!... megbocsáss,
Hogy e gúnynévvel illetélek!
Mert a jelenkor gyermekének
Ez a szó »barát« csak gúnyolás;

Perczenként jobban-jobban el-
Sötétül láthatárom,
De én éltemnek éjjelét
Nem rettegem, sőt várom...
Hisz annál fényesebb a csillag,
Minél sötétb az éjszaka.
Tudom, mert a szív mondja nékem:
Te lészsz sötét, kietlen éjem
Hamvadhatatlan csillaga.

Nem hiszek én már senkinek,
Nincs senkiben bizalmam,
Mért életemben sokszor, ah!
Oly sokszor megcsalattam.
Bizalmam várát fölgyujtották,
Ledöntötték az emberek;
Romjai között egy ép oszlop van,
Te állasz ott... csak te... magadban...
Téged le nem dönthettenek.

Szentül hiszem, ha a világ
Elfordul is szivemtül,
Ha a világnak ajakán
Rám átkok átka zendül:
A te ajkadról akkor is még
Reám csak áldás lebben el...
Ha az egész világ egy kéz lesz,
Mely eltaszít, miként dögvészest:
Kezed még akkor is ölel.

Tudom, hogy így tesz a világ,
Hogy így fog tenni vélem.
Fejemre köveket hajít,
Mig éltemet leélem.

S hóhéraim, ha halva fekszem,
Agyonveretve, egykoron:
Koporsómhoz majd odalépnek,
S melyet elébb megkövezének,
Babérral födik homlokom.

Oh! e babér, a melylyel a
Világ magát gunyolja,
Ez a babér, ez a babér
Velőm égetni fogja.
De nem soká tart égetése...
Te, lelkem megmaradt fele,
Hozzám te szinte eljövendesz,
És koszorúmra könnyet ejtesz,
S eloltod lángjait vele.

(Pest.)

Remény.

Mi a remény?... förtelmes kéjleány,
Ki minden embert egyaránt ölel.
Ha rápazarlod legszebb kincsedet,
Az ifjuságot: akkor elhagy, el!

(Pest.)

A csárda romjai.

Te vagy, oh! szép alföld végtelen rónája,
Lelkem legkedvesebb mulatótanyája,
Az a görbe felföld hegy- és völgyeivel
Könyv, melynek számtalan lapját forgatni kell,
De te, alföldem, hol hegy után hegy nem kél,
Olyan vagy, mint a nyilt, a fölbontott levél,
A melyet egyszerre átalolvashatok;
S vannak beléd irva szép, nagy gondolatok.
Mint sajnálom én, hogy egész életemet
Itt kinn a pusztákon töltenem nem lehet!
Itt szeretnék élni a puszták közepin,
Mint Arábiában a szabad beduin.
Puszta, puszta, te vagy a szabadság képe,
És, szabadság, te vagy lelkem istensége!
Szabadság, istenem, még csak azért élek,
Csak azért, hogy egykor érted haljak én meg,
S siromnál, ha érted onthatom véremet.
Meg fogom áldani átkos életemet.
De mi ez?... sír... halál... hova nem vetődtem!

Nem csoda különben, mert rom van előttem.
Nem váromladék ez. Csárdának romjai.
Hanem hiszen azt az idő nem keresi:
Mely'k milyen épület? vár-e avvagy csárda?
Ennek is, annak is reálép falára;
S hova az idő lép, omlik, ha kő, ha vas,
És neki semmi nem alacsony, nem magas...
Hogy van, hogy e csárda kövekből épüle?
Holot tkőtermésnek nyoma sincs körüle?
Itt régente falu avvagy város állott,
Míg nem nyögte hazánk a török rabságot;
(Szegény Magyarország, szegény édes honom,
Be sokféle bilincs volt már lábaidon!)
E hajdani várost földúlta az ozmán,
Kő kövön nem maradt, csak az isten házán.
A templom maradt meg — de ez is betegen —
Hogy a pusztulásnak gyászolója legyen.
És gyászolt a templom több hosszu századot
Mig végre bujában össze nem roskadott.
Hogy haszna ne veszszen széthullott kövének,
Belőle e helyen csárdát épitének.
Az isten házából csárda!... és miért ne?
Ott léleknek: testnek szolgált itt enyhére.
És nem ugy részünk-e a test, mint a lélek?

Egyenlőn kedveznünk kell mind a kettőnek.
Az isten házából csárda!... és miért ne?
Itt és ott élhetünk az isten kedvére;
S láttam én csárdákban tisztább szíveket már,
Mint kit naponként lát térdelni az oltár...
Csárda, eldőlt csárda, még mikor te benned
Utasok vigadtak, utasok pihentek!
Fölépít tégedet ujra képzeletem,
S vendégidet szinről-színre szemlélhetem:
Itt görcsös botjával egy vándorlegény,
Ott zsiros subában egy pár szegény legény,
Itt hosszu szakállal egy üveges zsidó,
Amott egy drótos-tót s több ilyen borozó.
Hát a szép csaplárné fiatalságával?
Mostan ölelkezik egy hamis deákkal,
Kinek a bor kissé megzavarta fejét,
De a szép menyecske még jobban a szivét.
S hol a vén csaplár, hogy ezért föl nem pattan?
Kinn a kazal végén álmodik nyúgottan...
Kazal végén akkor, most már lenn a sírban,
És a szép fiatal menyecske is ott van,
És a hamis deák, s mind, kik itt boroztak,
Ők valamennyien má rég porladoznak.
A csárda is vénült, vénült és roskadott,

Leüté fejéről a szél a kalapot,
A födelet . . . ekkép áll hajadon fővel,
Mintha urával beszélne, az idővel,
S kérné alázattal, hogy kissé kimélje;
Hanem sikeretlen esdeklő beszédje.
Düledez, düledez; félig ismerni csak:
Melyik volt az ajtó, melyik volt az ablak.
Még áll s emelkedik az éghez kéménye,
Mint a haldoklónak utósó reménye.
Pinczéje beomlott, a kút is mellette,
Honnan az ostorfát valaki elvitte;
Csak az ágas és a gém van meg épségben,
Egy mogorva sas ül a gém tetejében.
Legmagasabb hely a pusztán e gém vége,
Azért ült föl a sas ennek tetejébe.
Fönn ül és merően maga elé bámul,
Mintha gondolkodnék a mulandóságrul.
Fölötte lángol a nap, az égnek ifja,
Lángol, mert kebelét a szerelem vivja;
Szeretője, a ki epedve néz rája,
Délibáb, a puszták szép tündérleánya.

(Szalk-Szent-Márton.)

Változás.

Nem úgy van, a mint volt. A földön
Minden mindegyre változik.
Multam s jelenkorom két testvér,
S egymást tán meg sem ismerik.

A tenyeremben hordtam egykor
Szívem, barátsággal tele;
Nem volt szükség, hogy kérjék tőlem:
Magam kináltam mást vele.

Mostan ha kérik szívemet sem
Adom, nem adom senkinek.
Azt hazudom, ha jőnek hozzám:
»Nincsen szívem, eredjetek!«

Egykor ha szerelemre gyúltam:
Plátói szerelem vala.
Oly szentül hittem, hogy minden lyány
A mennyországnak angyala.

Azt hittem!... most tudom, hogy inkább
Ördög, mint angyal a leány;
S nem sirok, ha nem kellek egynek,
Akad helyette akarhány.

A hazaszeretet napom volt,
Mely melegíté lelkemet
S mi mostan? holdvilág, mely sárga
Hideg sugárt arczomra vet.

Egykor ha a világ megbántott,
Kivánkozám a sírba le;
Most, épen mert bánt, élni vágyok,
Daczolni van kedvem vele.

Agyag voltam, hig, engedékeny,
Egy ujjal is átszúrható;
Márvány vagyok... ki rám lő: rólam
Rá visszapattan a golyó.

Fehér bor, szőke lyány, fényes nap
Hatottak egykor lelkemig;
Vörös bor, barna lyány, sötét éj,
Kedvem most bennetek telik!

(Szalk-Szent-Márton.)

A sivatag koronája.

Olyan, mint vén királynak
Feje, a sivatag;
Hajszálai, a fűvek,
Csak gyéren inganak.

E vén királyi főn egy
Nagy tölgy a korona,
Ha megszólamlanék, sok
Századról szólana.

Megszólamlott végtére.
Kóbor felhő jöve;
Elfáradott, s leszálla
Pihenni fö ibe.

Ez kérte, mondaná el
Élettörténetét,
És a felhőnek a tölgy
Következőt beszélt:

* * *

»Távol világ regényes bérczein
Virágozának boldog őseim.
Anyám — közel hozzá az égi bolt —
A vadonerdő legszebb fája volt.
A fergeteg beléje szeretett,
S mivel szerelme czélt nem érhetett:
Anyámra — oh! mi aljaslelküség! —
Szegény anyámra boszut esküvék.
És teljesité. Ottan függtem én
Testvéreimmel szülőnk kebelén
Letépe minket és szétkergetett
A boszujában rémes fergeteg.
Idáig űzött engem haraga,
E sivatag magába fogada,
Felnőttem itten és sok századot
Láttam már, a mint jött és távozott.
Ah! mily unalmas hosszu életem!
Csak szomorúság széttekintenem;
Bármerre nézek: látnom nem lehet
Szegény anyámat és testvérimet.
Koronként jőnek hozzám emberek,
Javukra vagyok, a mint lehetek.

Ki nyáron jő, midőn nap égeti,
Szolgálok hűvös sátorúl neki;
Ha jőnek erre tél-idő alatt,
Adok tüzelni száraz ágakat,
S a kit kétségbeejte a világ,
Jön s fölakasztja én reám magát...
S ezzel végeztem. Eddig terjede
Hosszú éltem rövid története.
Éltemnek is bár vége volna már!
A fergeteg, mely ide-ide jár,
A fergeteg, e régi ellenem,
Nem győzhetett meg, nem birt én velem.
S a hőst, ki annyi századéven át
Oly bátran, olyan rendületlen állt,
E hőst mi fogja most eldönteni?
Önnön keblének hitvány férgei!
Oh! isten, isten, a ki alkotál,
Hát nincs számomra nemesebb halál?«

* * *

Im ezt beszélte a tölgy.
Fönn űlt a tölgytetőn
A felleg, s a beszédet
Hallgatta részvevőn.

Részvétből, szánalomból
Villámot vett elé,
Az árva tölgyre sujtá,
S azt porrá égeté.

(Pest.)

Hogy van, hogy azt a sok gazembert...

Hogy van, hogy azt a sok gazembert
Egytől-egyig föl nem kötik?...
Tán csak azért, mert annyi fája
Nincs a világnak, hogy reája
Akasztathatnék mindenik.

Oh! mennyi, mennyi a gazember
E földön!... én megesküszöm :
Ha mind esőcseppé változnék,
Negyven nap, negyven éjjel esnék,
Támadna egy uj vízözön.

(Pest.)

Pusztai találkozás.

Sík a puszta, mint a pihenő tó.
Közepén megy gazdag úri hintó.
Megy a hintó, még pedig vágtatva,
Mintha villám volna bele fogva.
Van beléje fogva négy paripa.
De az út olyan, mint a pallós szoba.
De a jó út s jó lovak daczára
Most a hintó hirtelen megálla,
Elvágták-e a négy hámistrángot?
Vagy a kerék mély kátyúba vágott?
Sem az egyik, sem a másik biz a'!
Hanem ott termett a puszták fia,
Ottan termett a puszták királya,
A haramja; egy nagyot kiálta,
S pisztolyt vett ki a nyeregkápábul.
Azért áll a hintó és nem mozdul.
A haramja gyönge sikoltást hall,
Azt gondolja, hogy talán madárdal,
És körülnéz és be a hintóba,

Hát ott van a madár, a ki szóla;
Szép kis madár, gyönyörű menyecske,
Talán nem is él, csak ugy van festve.
»Könyörűlj!« szól, s tovább esdekelne,
De elvette hangját ijedelme.
A haramja lelkesen néz rája,
S ilyen nyájas szókra nyílik szája:
»Ne rettegjen, tekintetes asszony!
Nem gátolom, hogy tovább utazzon.
De mielőtt innen odább menne,
Kérem szépen, nézzen a szemembe!«
És az asszony félénk bátorsággal
Farkasszemet néz a haramjával,
Ki közelebb lépett, és megint kért:
»Tegyen meg még egyet a kedvemért;
Engedje megfognom szép kacsóját. . .
Megengedi? megengedi tehát?
Oh! köszönöm, köszönöm! . . . de hátha
Volna még egy esdeklésem hátra?
Egyetlenegy . . . azután utazzon. . .
Csókoljon meg, tekintetes asszony! . . .
Arcza pirul . . . harag ez vagy szégyen?
Oh! akármi, csak harag ne légyen;
Ne váljunk el haragban egymástól,

Inkább lemondok e kivánságról.
A csók úgy is, ha erőtetve jő,
Olyan, mint a korán szedett szőlő.
Teens asszony, isten áldja meg hát!
Felejtse el a szegény haramját,
A ki, a ki . . .« itt megszakadt szava,
De érezte sarkantyúját lova,
Egyet ugrott és vágtatni kezdett,
Meg sem állott, a mig este nem lett.

(Pest.)

Álmaim.

Irtóztatók koronként álmaim;
Az éjjel is szörnyűket álmodám.
Alig hogy eltűnt egyik álomképem,
Másik mereszte vad szemet reám.

Láttam biborban a bűn hőseit,
Tiprott erény volt lábuk zsámolya.
Fehérpirosra volt e zsámoly festve:
Szeméből könny, szivéből vér folya.

Láttam kiszáradt sárga arczokat,
Sárgák valának, mint az éji hold,
Igen bizony, mert minden arcz az éhség
Éjének egy-egy holdvilága volt.

Láttam mellettük fényes arczokat,
Miken a jóllét napja ragyoga;
Bokáikon arany sarkantyu . . . sárga,
Mint amaz éhezők arczúlata.

Láttam halotti ágyon férfiút,
Szívének táján mély seb tátogott.
Saját magzatja ölte meg. De nője
Siratja tán a bús áldozatot?

Mit? nője? nője nem siratja őt!
Mig egy szobában a férj álmodik
Halotti ágyon, más szobában a nő
Uj szeretőjével bujálkodik.

S midőn sírban volt már a férfiú,
Eljöttek éjjel az atyafiak,
Feltörték sírja ajtaját, s halotti
Ruhája kincsén megosztoztanak.

Láttam veszendő, dult országokat,
Hol kész halál volt a polgárerény,
Hol éj közelge . . . már pirult az alkony
Hóhérok honfivéres fegyverén.

Láttam ledöntött, rab országokat,
Hol nem hallatszott a rabok jaja,
Mert jajgatásukat fölülhaladta
A zsarnokhatalom gúnykaczaja.

Im, ilyek éji látományaim.
De nem csodálkozom, hogy ilyenek;
Mert, a miket szemlélek álmaimban,
Történnek egyre és történtenek.

Meddig tart még ez iszonyú világ?
Miért nem jősz, te rontó égitest,
Te üstökös, mely arra rendeltettél,
Hogy tengelyéből a földet kivesd!

(Pest.)

Szemere Pálhoz.

Sok van, miben büszkélkednem lehet,
De büszkeségem mindenek felett,
Hogy, mint barátod, úgy állok szivednél,
Bár korra nézve nagyapám lehetnél.
Tiszteltelek, mint tisztelőd menék
Hozzád. Te szóltál, hogy ez nem elég,
Engem ne tisztelj, engemet szeress!
Mostan szeretlek és tisztellek téged;
Mind a kettőre vagy te érdemes.
Mig tiszteletre indit öregséged,
Szeretnem kell ifjúi szívedet. . .
Mert nyom nélkül haladt el e felett
Esztendeidnek terhe, sokasága.
Hervadhatatlan kebled e virága.
Öreg barátom fiatal sziveddel!
Fa vegy te, melynek elhullt levele,
A melyet már a téli hó lepett el,
De rajta vígan zeng a czinege.
S bár késő este van már életedben,

Szemed még most is tisztán s messze lát:
Megismeréd a felhők madarát,
Kit fényes nappal sem láttak meg többen.
Magamról szólok... Hah, mig annyian
Vetnek reám lenéző szemeket,
Kezedben a borostyán lombja van,
Megkoszorúzni véle fejemet.
Tedd föl fejemre, tedd e koszorút!
Ha most nem érdemelném is, talán
Megérdemelni fogom ezután.
Előttem még olyan hosszú az út,
S a boldogságról már végkép lemondék,
Ugy sem találnám meg, hát életem,
Keresésére nem vesztegetem;
Szivemnek csak egy óhajtása van még...
Erre törekszem, ez a mit kivánok:
Büszkén nevezzen a haza fiának!...
Elérem-e e nagy czélt? féluton
Nem roskadok-e össze? nem tudom.
Tán egy bevégezetlen épület
Lesz életem munkája, meglehet,
A mely ha készen volna, bele szállna
A hír, a feledés örök királya,
Mig így elkezdve, félig-meddig készen

Csak rövid emlék szűk tanyája lészen.
De ha erőm vágyamnál nem kisebb,
Ha ezt a hosszu pályát megfutandom,
S egy nemzet fogja megtapsolni lantom:
Nem lesz előttem e taps kedvesebb,
Mint az volt, melylyel pályám kezdetén
Egymagad által üdvözöltetém,
És mint szivednek dobbanása volt,
Midőn szivemre először hajolt.

(Szalk-Szent-Márton.)

Téli éj.

Vad téli éj. Sürű hópelyhek esnek.
Szélvész ragadja. S hátha nem hópelyhek?
Talán egy őrült gondolatjai?
Vagy összetépett lelkem rongyai.

Közelg az éjfél. Fenn virasztva várom.
Akkor kisértet látogat meg, három;
Szent háromság, mely egykor vezetett:
A hit, a remény és a szeretet.

Nem élnek többé. Meggyilkoltatának.
De éjfelenként sírjokból kiszállnak,
S felém lebegnek halvány képeik,
S a régi szép időt emlegetik. . .

Szétszaggatá a felleget szélvész.
Tekintetem a csillagok közé vész.
Olyan sötétpiroslók fényeik,
Mikéntha vércsepp volna mindegyik.

S ki mondja meg: nem vércsepp-e a csillag?
Hisz itt a földön oly sokat gyilkolnak.
Ábel-szivek fölfecscsent vére ez,
Mit a zsivány föld csillagnak nevez. . .

Veszett szélvész, te mindegyre tombolsz.
A fellegekbe és hajamba markolsz;
Ki akarod tán tépni fürtimet?
Ah! tépd ki inkább, tépd ki szívemet!

Hogy dobog e szív! — szinte félek tőle, —
Ugy, mint a kő, mely várromokról dől le,
Vagy mint a koporsónak födele,
Ha a halottat szögezik bele.

Koporsó vagy, koporsó vagy te keblem,
A melybe szívem élve eltemettem.
Oh! szív, te élő eltemettetett
Ki írhatná le gyötrelmeidet?

Megszűnt a vész, a hold is fönn az égen.
Már béke és fény lebeg a vidéken.
Haza mehetek hát s lefekhetem,
Mert béke és fény nem való nekem.

(Szalk-Szent-Márton.)

1846.

Isten csodája.

A meddig a történet csillaga
Röpíti a multakba sugarát:
A szem saját kezünkben mindenütt
Saját szivünkre czélzó gyilkot lát,
S ez öngyilkos kéz hányszor szálla ránk!...
Isten csodája, hogy még áll hazánk.

Igy hordozunk sok százados sebet,
Keblünk soha be nem gyógyulhatott;
Mérget kellett mindenkor innia,
Ki sebeinkre önte balzsamot.
Valami rosz szellemtől származánk!
Isten csodája, hogy még áll hazánk.

S mig egymást martuk szennyes konczokért,
Mint a szeméten a silány ebek,
Azt vettük észre csak, hogy ezalatt
Az oroszlánok itt termettenek;
Jött a tatár, jött a török reánk,
Isten csodája, hogy még áll hazánk.

Ott foly Sajó ... oly görbén kanyarog,
Mint ember, a ki görcsben haldokol;
Ott haldokoltunk, vérünk ott szivá
Az óriási nadály, a mogol,
S holttesteinket fölfalá a láng! ...
Isten csodája, hogy még áll hazánk.

S ott van Mohács ... ott nyomta a királyt
Sárkoporsóba pánczéla s lova.
S készült számunkra a ledőlt király
Kardjából a rettentő zabola,
Melytől még most is ég és vérzik szánk. . .
Isten csodája, hogy még áll hazánk.

Mi lesz belőlünk? ... ezt én kérdezem,
De mily kevesen gondolnak vele.
Oh! nemzetem, magyar nép, éltedet

Mindig csak a jó sorsra bízod-e?
Ne csak istenben bizzunk, mint bizánk;
Emberségünkből álljon fönn hazánk!
(Szalk-Szent-Márton.)

Az őrült.

..... Mit háborgattok?
Takarodjatok innen!
Nagy munkába' vagyok. Sietek.
Ostort fonok, lángostort, napsugarakból;
Megkorbácsolom a világot!
Jajgatnak majd és én kaczagok,
Mint ők kaczagtak, a mikor én jajgattam.
Hahaha!
Mert ilyen az élet. Jajgatunk s kaczagunk.
De a halál azt mondja: »csitt!«
Egyszer már én is meghalék.
Mérget töltöttek azok vizembe,
A kik megitták boromat.
S mit tettek gyilkosaim,
Hogy gaztettüket elleplezzék?

Midőn kiterítve feküttem:
Reám borúltak s könnyezének.
Szerettem volna fölugrani,
Hogy orraikat leharapjam.
De nem harapom le! gondolám,
Legyen orruk és szagolják,
Ha rothadok, s fúladjanak meg.
Hahaha!
És hol temettek el? Afrikában.
Az volt szerencsém,
Mert egy hiéna kiása síromból.
Ez az állat volt egyetlen jóltevőm,
Ezt is megcsaltam.
Ő czombom akarta megenni;
Én szívemet adtam oda,
S ez oly keserű volt, hogy megdöglött tőle.
Hahaha!
De hiába, csak igy jár,
Ki emberrel tesz jót. Mi az ember?
Mondják: virágnak gyökere,
A mely fönn a mennyben virúl.
De ez nem igaz.
Virág az ember, melynek gyökere
Ott lenn van a pokolban.

Egy bölcs tanított engemet erre,
Ki nagy bolond volt, mert éhen hala.
Mért nem lopott? mért nem rabolt?
Hahaha!
De mit kaczagok, mint a bolond?
Hisz sírnom kellene,
Siratni, hogy oly gonosz a világ.
Az isten is felhő-szemével
Gyakran siratja, hogy megalkotá.
De mit használ az ég könyűje is?
A földre hull, a ronda földre,
Hol az emberek lábbal tiporják,
S mi lesz belőle,
Az ég könnyéből? . . . sár.
Hahaha!
Oh ég, oh ég, te vén kiszolgált katona,
Érdempénz melleden a nap,
S ruhád, rongyos ruhád a felhő.
Hm! így eresztik el a vén katonát,
A hosszu szolgálat jutalma
Egy érdempénz és rongyos öltözet.
Hahaha!
S tudjátok-e, mit tesz az emberi nyelven,
Midőn a fürj azt mondja: pitypalatty

Az azt teszi, hogy kerüld az asszonyt
Az asszony vonzza magához a férfiakat,
Mint a folyókat a tenger;
Miért? hogy elnyelhesse.
Szép állat az asszonyi állat,
Szép és veszedelmes;
Arany pohárban méregital.
Én ittalak, oh! szerelem!...
Egy harmatcseppnyi belőled édesebb,
Mint egy mézzé vált tenger;
De egy harmatcseppnyi belőled gyilkosabb,
Mint egy méreggé vált tenger.
Láttátok-e már a tengert,
Midőn a fergeteg szánt rajta,
És vet beléje halálmagot?
Láttátok a fergeteget,
E barna parasztot,
Kezében villámösztökével?
Hahaha!
Ha megérik a gyümölcs: lehull fájáról.
Érett gyümölcs vagy, föld, lehullanod kell.
Még várok holnapig;
Ha holnap sem lesz a végitélet:
Beások a föld közepéig,

Lőport viszek le,
És a világot a
Levegőbe röpítem . . . hahaha!
(Szalk-Szent-Márton.)

Minden virágnak. . .

Minden virágnak, minden kis fűszálnak
Jut a napból, ha több nem, egy sugár.
Oh! szerelem, te szívek napja, szívem
Egy sugárt tőled csak hiába vár?
Nincsen leány, ki engemet szeretne,
Nincsen leány, ki mondaná nekem:
Hideg világ van, lelkedet meghűté.
Jer, melegedj föl forró keblemen!

Nincsen leány, ki mondaná: fáradt vagy,
Bocsásd vállamra bágyadt fejedet!
Nincsen leány, ki véremet lemosná
E homlokról, mely megköveztetett! . . .
Magam vagyok, mint a szőlő karója,
Melyről leszáradt a zöld venyige;

Madár nem száll rám, csak fölöttem repdes
Sötét eszméim hollóserege.

Igy foly le majd az ifjuság, az élet,
Igy foly le tőlem árván, egyedül,
Azt veszem észre csak, hogy elfagy vérem
A halál hideg ölelésitül.
S ha meghalok, ha megfagyok: szememre
Megkönnyezetlen szemfedő borúl,
S ültetni nem fog senki egy virágot
A sírra, a mely rajtam domborúl.

Ott hamvadok majd egy kopott fejfánál,
Kopott fejfánál, puszta domb alatt;
Nő ott a kóró, mert meg nem tapossa,
Nem jő megnézni senki síromat.
Meglátogatni csak te fogsz, hogy elzúgd
Testvéri búdat, éji fergeteg,
Testvéri búdat, mert hiszen testvére
Voltál te lelkem érzeményinek!

(Pest.)

Vajda Péter halálára.

Oh! természet, midőn alunni mentél,
Alunni a mult ősznek végivel:
Elbúcsuzál-e kedves gyermekedtől,
Elbúcsuzál-e leghívebb fiadtól,
Ő tőle? . . . és ha elbucsúztatok:
Gondoltad-e, hogy végbucsútok ez? . . .
Alszod, természet, téli álmodat. . .
Alszol . . . vajon megálmodád-e már,
Megálmodád-e azt a bánatot,
Mely ébredésed reggelén megüt?
Föl fogsz ébredni, fölkelt a tavasz,
S a csalogány mond legszebb éneket
Föltámadásod hangos ünnepén;
Pedig volt egykor, a ki érkezésed
A csalogányál szebben üdvözölte.
Te széttekintesz, s kérdeni fogod:
Hol van legelső dalnokom? hol ő? . . .
Egy sírhalom lesz rá a felelet.
Oh! természet, viseld gondját e sírnak,

Melynek lakója leghivebb fiad,
Viseld gondját . . . ültesd áldás gyanánt
Virágaid legszebbjeit reá;
Ugy sincs e honnak, nincs hálás keze,
Hogy megtegye, ha elmulasztanád.
Oh! e hazában olyan sok jeles
Sírján ingatja vándor fuvalom
A feledésnek tüskebokrait! . . .
Vagy mondd, hazám, hogy multad illeti,
Csak multadat s nem a jelent, e vád;
Mondd, hogy szivedben lesz egy kis helye
Maradni-méltó emlékezetének.
Vagy nem méltó-e rá, hogy a haza
Szivében hordja annak emlékét,
Ki a hazát szivében hordozá? . . .
Emlékezést, emlékezést neki!
S ha sírhalmához mentek: ejtsetek
Reá egy könnyet, mert megérdemel
Egy könnyet az, ki annyit száritott föl
Meleg lelkének hő sugárival! . . .
És míg ti benne dalnokot sirattok:
Az én könyűim hadd omoljanak
A függetlenség bajnok férfiáért,
Ki e hajlongó, görnyedő időkben

Meg nem tanúla térdet hajtani,
Ki sokkal inkább hajtá le fejét a
Szabad szegénység kőszikláira,
Semmint a függés bársony pamlagára. .
Sirassa benned, elhunyt férfiú,
A természet leghívebb gyermekét,
Sirassa benned dalnokát a hon. . .
Legkeserűbb az én könyűm, ki benned
A függetlenség hősét siratom!

(Pest.)

Mért vagyok én még a világon. . .

Mért vagyok én még a világon, ha már
Átéltem minden szenvedéseket?
Végeztem pályám . . . mert hiszen az ember
Hogy szenvedjen, csak azért született.
Mért vagyok én még a világon, hisz már
Láttam mindent, mi látható van itt;
Látám a jónak örökös bukását
S a rosznak örök diadalmait.

Hallottam már az éhezők nyögését
S dorbézolási kurjantásokat,
Hallottam már a csalogányt dalolni
És csörömpölni a rablánczokat.
Tudom, hogy így volt ezredév előtt s hogy
Ezred multán is ekkép lenni fog...
Mindent tudok, mindent hallottam, láttam,
Hát mért élek még? mért meg nem halok?

Vagy tán valólag a világ nem ilyen?
Ily szomorúnak én látom csupán?
Én látom így csak, keresztülnézvén a
Kétségbesésnek sötét fátyolán?
Mindegy ... elég, hogy én kétségbeestem,
Elég, hogy én elkárhozott vagyok,
Hogy engem éles, égő körmeikkel
Tépnek, szaggatnak a rosz angyalok!

Szakadj meg, szívem! hagyj el engem, élet!
Fogadj öledbe, mély öledbe, föld
Borúlj reám, sír! és te, fergeteg, jőj,
Hogy rólam a sírhalmot elsöpörd!

Söpörd el s szórd ki összeporlott csontom,
S szórd el csontommal hírem-nevemet. . .
Ne tudja senki se, hogy egykor ilyen
Megátkozott teremtmény létezett!

(Pest.)

A szökevények.

(Shelley után angolból.)

I.

A jégeső szakad,
Fehérek a habok,
A tajték tánczol, és
A villámlás ragyog. . .
El, el!

A mennydörgés ropog,
A forgószél kereng,
Harangok zugnak és
Az erdők rengenek. ..
El, el!

Mint tenger, mozg a föld,
Rajt minden romba dől,
Ember, állat, madár
Elbújt a vész elől...
El, el!

II.

»Egy vitorlánk van ... a
Kormányos halovány;
Ki merne szállani
Most csónakunk után?«
Az ifju szólt.

A lyány felelt: »Evezz,
Taszítsd a csónakot!«
S jégzápor és golyók
Boríták utjokat
A tengeren.

A kék őrtűz lobog;
Némán villámlanak

Az elsűlt fegyverek
Elnyelte hangjokat
A fergeteg.

III.

»És látsz-e? s hallasz-e?
S nem retteg-e szíved?
S nem szállunk szabadon
A vad tenger felett,
Én és te?«

Egy tengerészköpeny
Fölöttük a fedél;
Együtt ver kebelük,
És suttognak kevély
Örömben.

Mozgó hegyekbül áll
A vészes óczeán,
Kelnek s enyésznek a
Habok egymásután
Köröskörül.

IV.

A várudvarban, a
Kapusnéhoz közel,
Áll, mint megvert kutya,
És szégyen marja fel
A vőlegényt.

Rémes kisértetként
A zsarnok őszapa
Áll a toronytetőn. . .
Hangjához képest a
Vihar szelíd;

S hallatlan átkokban
Kivánja a halált
Lyányának, ki legjobb
És legszebb s a család
Végtagja volt.

(Szalk-Szent-Márton.)

Elvándorol a madár...

Elvándorol a madár,
Ha őszre jár
Az idő.
(Tavaszszal azonban ismét visszajő.)
Száll . . . száll . . . száll . . . viszi szárnya;
Azon veszed észre magad, hogy már a
Távolság kék levegőit iszsza.
Olyan sebesen száll,
Hogy eltünő álomnak véled. . .
A madárnál
Mi száll tova még sebesebben? . . . az élet
De, mint a madár, ez nem tér többé vissza.

(Szalk-Szent-Márton.)

Nem sirok én. . .

Nem sirok én és nem panaszkodom;
Nem mondom én el másnak: mi bajom?
De nézzetek szinetlen arczaimra,
Ott föl van irva;
És nézzetek szemembe, mely kiégett,
S belőle kiolvashatjátok,
Hogy rajtam átok fekszik, átok,
Hogy fáj nekem, hogy nagyon fáj az élet

(Szalk-Szent-Márton.)

Szeretném itthagyni. . .

Szeretném itthagyni a fényes világot,
A melyen oly sok sötét foltot látok.
Szeretnék rengetegbe menni,
A hol nem lenne senki, senki!
Ott hallgatnám a lobok suttogását,
Ott hallgatnám a patakok zugását
És a madárnak énekét,
S nézném a felhők vándorseregét,
Nézném a nap jöttét s lementét. . .
Mig végre magam is lemennék.

(Szalk-Szent-Márton.)

Annyit sem ér az élet...

Annyit sem ér az élet,
Mint egy eltört fazék, mit a konyhából
Kidobtak, s melynek oldaláról
Vén koldus nyalja a rászáradt ételt!
(Szalk-Szent-Márton.)

Mögöttem a múlt...

Mögöttem a múlt szép kék erdősége,
Előttem a jövő szép zöld vetése
Az mindig messze, és még sem hagy el,
Ezt el nem érem, bár mindig közel.
Ekkép vándorlok az országuton,
Mely puszta, vadon,
Vándorlok csüggedetten
Az örökkétartó jelenben.
(Szalk-Szent-Márton.)

Voltak barátim...

Voltak barátim, jó embereim...
Oh! mért meg nem halának!
Sírhalmaikra mostan könnyeim
Folynának,
S virágokat termesztene
Fölöttük könnyeim özöne...
Meg fognak halni majd,
De egyik régi barát
Sem nyer tőlem könyűket, csak sohajt,
Csalódás kínos sohaját
S ha ez leng rájok:
Sírhalmukon elszáradnak a virágok.

Szalk-Szent-Márton.)

Szállnak reményink...

Szállnak reményink, e szép madarak. . .
Midőn legjobban szállanak,
S szíják a mennyei tiszta léget,
Hol már sas nem tanyáz:
Jön a való, e zord vadász,
S lelövöldözi őket.
(Szalk- Szent-Márton.)

Elváltam a lyánykától...

Elváltam a lyánykától,
Ki kedvesem vala ;
Ugy fájt leszakadnom ajakáról,
Mely csókola. . .
Rég volt ez ; azóta már
Sok esztendő lejárt.
Az elválás keserüségét
Többé nem érezem,
De a csók édességét
Még most is érezem.
(Szalk-Szent-Márton.)

Emlékezet...

Emlékezet!
Te összetört hajónk egy deszkaszála,
Mit a hullám s a szél viszálya
A tengerpartra vet...
(Szalk-Szent-Márton.)

Amott a távol kék ködében...

Amott a távol kék ködében
Emelkedik egy falu tornya sötéten;
Van egy fehér ház e faluban,
Hol egy fekete szemü lyányka van.
E lyányka, e lyányka,
E fekete szem,
Ez bánatom és örömem
Százszinű szivárványa.
(Szalk-Szent-Márton.)

Viseld egyformán...

»Viseld egyformán jó s balsorsodat!«
Igy szól, kit a bolond világ bölcsnek nevez.
Az én jelszóm nem ez;
Én örömimet és fájdalmimat
Érezni akarom ... kettősen érezem.
Lelkem nem a folyó leszen,
A mely egykedvüleg
Ragadja magával a rózsalevelet,
Melyet tavaszszal szép lyány vet bele,
S a száraz fűveket,
Miket
Árjára sodort az ősz szele.

(Szalk-Szent-Márton.)

Mi szebb, mint . . .

Mi szebb, mint a szép gyermeklyány orczája?
Ki azt álmodja, hogy ifját öleli,
Az ifjút, a kivel ébren nem meri
Sejtetni sem, hogy őt imádja!

(Szalk-Szent-Márton.)

Mely'k a legvígabb temető?

Mely'k a legvígabb temető?
A bú temetője! . . . »S ez hol lelhető?«
Azt kérditek, úgy-e bár? . . .
A bú temetője a boros-asztal,
Közepén a kereszttel, a nagy palaczkkal,
E mellett sírhalom minden pohár. . .
Járjuk e víg temetőbe
Ily szomorú időbe'!

(Szalk-Szent-Márton)

Hajamnak egy fürtjét levágom. . .

Hajamnak egy fürtjét levágom,
Melynek most minden szála szög;
S ha majd elmúlik ifjuságom,
Ha majd megőszülök:
A falra függesztem tükör helyett
E barna fürtöt; igy csalom meg szememet,
Hitetve, hogy még fiatal vagyok...
De vajon nem árul-e el
A szív ütése, mely
Majd mindig halkabban dobog?

(Szalk-Szent-Márton.)

Mintha a nagy, nehéz. . .

Mintha a nagy, nehéz világot tartanám
Leányka, hogy az ne szakadjon rám,
Ugy reszketek,
Ha megfogom könnyű kis kezedet.

(Szalk-Szent-Márton.)

Itt állok a rónaközépen...

Itt állok a rónaközépen,
Mint a szobor, merően.
A pusztát síri csend födé el,
Mint elfödik a halottat szemfödéllel.
Nagymessze tőlem egy ember kaszál;
Mostan megáll,
S köszörüli a kaszát...
Pengése hozzám nem hallatszik át,
Csak azt látom: mint mozg a kéz.
És most ide néz,
Engem bámul, de én szemem sem mozditom...
Mit gondolhat, hogy én miről gondolkodom?

(Szalk-Szent-Márton.)

Oh! lyány, szemed...

Oh! lyány, szemed
Milyen sötét,
S mégis ragyog;
Kivált midőn
Reám tekintesz,
Ugy tündököl,
Mint zordon éjben
Villám tüzénél
A hóhérpallos!

(Szalk-Szent-Márton.)

Ha jőne oly nagy fergeteg...

Ha jőne oly nagy fergeteg,
Mely meghasítná az eget,
És a hasitékon át
A földgolyót behajítaná!

(Szalk-Szent-Márton.)

Egy bölcs hajdan.

Egy bölcs hajdan szamáron utazott. . .
Azóta az idő megváltozott,
Nagyon megváltozott már,
Most a szamarak
Lovaglanak,
A bölcs pedig gyalog jár.

(Szalk-Szent-Márton.)

Mi a dicsőség?

Mi a dicsőség? . . . tündöklő szivárvány,
A napnak könnyekben megtört sugára.

(Szalk-Szent-Márton.)

Sok embert ismerek...

Sok embert ismerek,
Ki önmagát legjobban szereti;
De másnak ismét vannak kedvesi,
Kiket magánál forróbban szeret,
S ezeket sokszor mégis megbántja.
Aztán megbánja,
Hogy könnyeket facsart szeméből,
Kinek egy vidám pillantatért,
Kinek egy mosolyáért
A legszebb részt od'adná életéből.
Ilyenkor tudja csak: mi a gyötrelem?
Mik a keservek?
És kéri szivét: repedj meg, oh! szivem,
S ez — büntetésül — nem reped meg.

(Szalk-Szent-Márton.)

A bánat? egy nagy oczeán.

A bánat? egy nagy oczeán.
S az öröm?
Az óczeán kis gyöngye. Talán,
Mire fölhozom, össze is töröm.

(Szalk-Szent-Márton.)

Daczos leány!

Daczos leány!
Hagyd megcsókolni magad,
Hagyd átölelnem derekad.
Nap megy nap után,
S ha napjaid elhaladnak,
Maradsz magadnak.
Száraz derekad
Majd senki meg nem öleli,
Csak a koporsónak deszkája,
S halvány ajakad

Más nem csókolja, csak a sír férgei...
Gondolj reája...
Mit érzesz,
Nem rendül meg szived?
Nem érezed,
Hogy ez hideg csók, hideg ölelés lesz?

(Szalk-Szent-Márton.)

Gyertyám homályosan lobog...

Gyertyám homályosan lobog...
Magam vagyok...
Sétálok föl s alá szobámban...
Szájamban füstölő pipám van...
Multami jelenési lengenek körűlem...
Sétálok, sétálok, s szemlélem
A füst árnyékát a falon,
És a barátságról gondolkodom.

(Szalk-Szent-Márton.)

Mondják, hogy mindenikünk...

Mondják, hogy mindenikünk bir egy csillaggal,
S az, a kié lehull az égről, meghal.
És így fogy az ember, így fogy a csillag;
Mindegyre omolnak..
A csillag az égrül a földre,
Az ember a földrül a sírgödörbe.
Hah! majd ha miljom s miljom év lemégyen,
S a földön és az égen
Csak egy ember s egy csillag bujdosik!...
S ha végre ez is leesik!...

(Szalk-Szent-Márton.)

Az ember ugyan hova lesz?...

Az ember ugyan hova lesz?...
Sokrates,
Ki a mérget megitta,
S hóhéra, ki a mérget neki adta,

Egy helyre mentek mind a ketten?
Oh lehetetlen!
És hátha... hátha...
Mért nem láthatni a más világba?!

(Szalk-Szent-Márton.)

Elmémet ezen sokat gondolkodik...

Elmém ezen sokat gondolkodik:
Ha valaha
A világrendszer fölbomlana,
S mint most az eső és hó esik,
Esnének akkor csillagok,
S folynának a csillagpatakok!

(Szalk-Szent-Márton.)

Mit ettél, föld...

Mit ettél, föld, hogy egyre szomjazol?
Hogy annyi könnyet s annyi vért iszol?

(Szalk-Szent-Márton.)

Mosolygjatok rám...

Mosolygjatok rám, oh! mosolygjatok,
Ti szép leánykák szemei!
S én el fogom felejteni,
Hogy már olyan sokszor megcsaltatok.
Véljük, hogy a lyányok szíve az ég,
Mert mélyei, mint ez, úgy ragyognak.
A lyányi szív csalárd folyó csak,
A melybe sugáraikat veték
Az égi csillagok..,
Ki ott mennyet keres, elnyelik a habok.

(Szalk-Szent-Márton.)

Ha a sírban megszáradt. . .

Ha a sírban megszáradt szíveket
Mind egy halomra hordanák,
S meggyujtanák,
Ki mondja meg:
Hány szinű lenne majd e láng?

(Szalk-Szent-Márton.)

Hová lesz a kaczaj. . .

Hová lesz a kaczaj,
Hová lesz a sohaj,
Ha hangja elenyész?
S hová lesz az ész,
Midőn már nem gondolkodik?
S a szeretet
S a gyűlölet,
Ha a szivből kiköltözik?

(Szalk-Szent-Márton.)

Te ifjúság…

Te ifjúság, te forgószél!
Ki szép virágfüzért
Sodorsz magaddal… e virágokat
Futtodban homlokunkra kerited…
Egy percz alatt
Ismét leröpited,
S gyorsan tovább futasz.
Mi búsan álmélkodva állunk,
S kérdezzük: igaz-e, hogy nálunk
Valál? talán nem is igaz!

(Szalk-Szent-Márton.)

Barátim vagytok…

Barátim vagytok, azt mondjátok.
Talán nem mondtok hazugságot,
Ez meglehet,
De azért nem adom nektek hitemet,

Nem adhatom; most jó dolgom van,
Jertek hozzám, ha majd napom lejár,
Mert a barátság nappal láthatatlan,
Éjjel ragyog csak, mint a fénybogár.

(Szalk-Szent-Márton.)

Földét a földmives...

Földét a földmives felszántja,
Aztán beboronálja.
Képünket az idő felszántja,
De be nem boronálja.

(Szalk-Szent-Márton.)

Nem csak mi vénülünk...

Nem csak mi vénülünk, mi emberek.
Mi volna, a mi nem vénülne meg?
Nézzétek a napot, ha jön a deczember:
Nem valóságos öreg ember

Későn ébred, s alig
Hogy fölkapaszkodhatik
Az égre, oly erőtelen;
Mogorván néz a világra s hidegen,
S olyan korán ledől megint ágyára.
Majd végesvégül
Azt is megérjük, hogy megőszül,
És ekkor... fehér lesz sugára.

(Szalk-Szent-Márton.)

Futó folyam hullámai...

Futó folyam hullámai
Az ember miljom vágya;
Percz hozza őket, percz ragadja el.
A sors azért nem szokta teljesíteni,
Azért nem hallgat rája
Jól tudja: mikorra egy kegyét leejti,
Az ember már régen mást esdekel,
S hogy kérte amazt, el is felejti.

(Szalk-Szent-Márton.)

Hány csepp van az óczeánban...

Hány csepp van az óczeánban?
Hány csillag az égen?
Az emberiség fejin hány hajszál van?
S hány gonoszság szivében?

(Szalk-Szent-Márton.)

Nem sülyed az emberiség...

Nem sülyed az emberiség!
Ilyen gonosz vala rég,
Ilyen gonosz már kezdet óta...
Hisz különben nem kellett vóna
Százféle mesét,
Eget, isteneket,
Pokolt és ördögöket
Gondolni ki, hogy zaboláztassék.

(Szalk-Szent-Márton.)

Kik a föld alacsony porából...

Kik a föld alacsony porából,
Mit minden féreg gázol,
A naphoz emelkedtek,
Ti szárnyas, óriási lelkek,
Hogy van, hogy titeket a törpe világ
Mindig kicsinyeknek kiált?
Természetes! hiszen a tölgy a bérczeken
Kisebbnek tetszik, mint fűzfa idelenn.

(Szalk-Szent-Márton.)

Az én szivem...

Az én szivem egy földalatti lak,
Sötét, sötét
Az öröm egy-egy fényes sugarat
Csak néha vét .

Mélyébe a földalatti háznak.
Ez a fény is csak azért pillant bele,
Hogy lássa a szörnyeket, mik ott tanyáznak,
Mikkel tele van, tele!

(Szalk-Szent-Márton.)

Oda nézzetek!

Oda nézzetek!
Csatára iramlik a fergeteg;
Paripája a szél, a nyargaló,
Kezében a felleg a lobogó,
A melynek villám a nyele.
Vágtat vele, vágtat vele
Csatára, csatára...
Mint harsog trombitája,
A mennydörgés!

. . . .

Oh! fergeteg,
Ki a tornyokat
Eldöntögeted,
Kinek kezében kiszakad

A tölgy a bércz kebelébül,
Hol századok óta vénül,
Hatalmas fergeteg! ki nem szakíthatod
Az emberi szivbül a bánatot. . . .

(Szalk-Szent-Márton.)

Már sokszor énekeltem...

Már sokszor énekeltem rólatok,
Még többször is éneklek, szép csillagok.
Én úgy szeretlek titeket!
Egy szebb világgal hiteget
Sugárotok;
S ti egyre mosolygotok,
S oly jól esik nekem
Oda tekintenem,
Hol egy kis vidámság van
E szomorú világban.

(Szalk-Szent-Márton.)

Mivé lesz a föld?...

Mivé lesz a föld?... megfagy-e, elég-e?
Én ugy hiszem, hogy meg fog fagyni végre,
Megfagyasztják a jéghideg szivek,
A melyek benne s bele fekszenek.

(Szalk-Szent-Márton.)

Fönséges éj!

Fönséges éj!
Az égen tündökölve ballag
A nagy hold és a kis esti csillag.
Fönséges éj!
A harmat csillog a gyep bársonyán,
Bokor sátrában zeng a csalogány.
Fönséges éj!
Az ifju mostan megy szeretője után...
S most megy gyilkolni a zsivány.
Fönséges éj!

(Szalk-Szent-Márton.)

Ki fogja vajon megfejteni...

Ki fogja vajon megfejteni
E rejtélyt:
Az emberiségnek könnyei
Lemoshatnák-e az emberiségnek szennyét?

(Szalk-Szent-Márton.)

Szép kedvesem...

Szép kedvesem, ha majd az oltár mellett
Dobog felém szerelmes kebled!...
S ha majd körűlünk apró gyermekek
Mosolyganak, enyelgenek!...
S ha majd fölénk a szemfedő borúl,
S kivisznek, s rajtunk a sír domborúl!...
S ha majd hozzánk az unokák kijőnek
Szép alkonyán a sárga, csendes ősznek,
S merengve nézik ákáczlombjainkat,
Miket fejfánknál a lég halkan ingat...

(Szalk-Szent-Márton.)

Szeretője e vajon...

Szeretője-e vajon a testnek a lélek?
S mint szeretőkhöz illik, együtt enyésznek?
Vagy a lélek a testnek csak barátja?
S ugy tesz, mint rendesen a barát:
Elhordja magát,
Midőn amazt pusztulni látja?

(Szalk-Szent-Márton.)

Oh! szerelem...

Oh! szerelem, te óriási láng,
Ki a világot gyujtod ránk,
Aztán ellobbansz... tán egy percz alatt,
S örök sötétség és hideg hamvad marad.

(Szalk-Szent-Márton.)

Miért hogy láthatatlanok...

Miért hogy láthatatlanok
Az ördögök s az angyalok?
Ismerni szeretném őket
A végett,
Hogy tudjam, a mit nem tudok:
Mi van ebben és mi van abban?
S az ember melyikhez hasonlít jobban?

(Szalk-Szent-Márton.)

Mulandóság...

Mulandóság a királyok királya.
Ez a világ az ő nagy palotája.
Sétál föl és le benne,
S nincs hely, hová ne menne,
S hová lelép, a mire hág,
Minden pusztúl... körűle fekszenek
Szétszórva: eltört koronák,
Horvadt virágok, megrepedt szivek.

(Szalk-Szent-Márton.)

A férj hazajő betegen.

A férj hazajő betegen.
Hű nője orvosért
Megy hirtelen.
Miként siet, az istenért
Az orvostól mindent remél,
Azért rohan érte, mint a szél,
Oly gyorsan azért keresi föl.
Jól tudja: az orvos gyakran öl.

(Szalk-Szent-Márton.)

Barátaim megölelének.

Barátaim megölelének,
Szivükhöz nyomták szivemet;
Bennem mi boldog volt a lélek ...
Később tudám meg: mért öleltenek?

Azt tapogatták, míg öleltek :
Hol van legfájóbb része e kebelnek?
Hogy gyilkukat majd oda döfjék...
És oda döfték!

(Szalk-Szent-Márton.)

Mint lót-fut a boldogság után...

Mint lót-fut a boldogság után
Az ember, a dőre,
Az egyik hátra, a másik előre,
Mikéntha már ott volna nyomán.
Hiába igyekeznetek!
Előttetek, mögöttetek
Nincs a boldogság... ott alattatok van
A sírhalomban.

(Szalk-Szent-Márton.)

Hideg ellen a tél...

Hideg ellen a tél a folyókat jéggel,
A földet hóval leplezé el.
Csupán némely embernek
Kell öltözetlenűl bujdosnia...
Tehát a természetnek
Az ember a legmostohább fia?

(Szalk-Szent-Márton.)

Vajon mi ér?

Vajon mi ér? vajon mi történik velem?
Sejtek, s e sejtelem, ez olyan rettentő!
Ugy rángatózik, úgy ugrándozik szivem,
Miként a porban a levágott emberfő.

Az özvegy...

Az özvegy gyászba öltözék;
Kedves férjét eltemeték.
Ő gyászruhát ölt a meghalt után ...
Jó asszony, ez egyet föl se vedd,
Vagy végy föl többet... hisz ez egy ruhán
Keresztülcsillog titkos örömed.

(Szalk-Szent-Márton.)

Igazság, alszol?...

Igazság, alszol? vagy meg is halál?
E férfi méltó volt rá, hogy nyakáról
Aranyláncz függjön; s íme a helyett
Ő függ, ő függ ... a hóhér kötelén.
S ennek nyakában aranyláncz van, pedig
Hóhérkötélen kéne függnie...
Igazság, alszol? vagy meg is halál?

(Szalk-Szent-Márton.)

Az álom...

Az álom
A természetnek legszebb adománya.
Megnyílik ekkor vágyink tartománya,
Mit nem lelünk meg ébren a világon.
Álmában a szegény
Nem fázik és nem éhezik,
Bibor ruhába öltözik,
S jár szép szobák lágy szőnyegén.
Álmában a király
Nem büntet, nem kegyelmez, nem birál...
Nyugalmat élvez.
Álmában az ifju elmegy kedveséhez,
Kiért epeszti tiltott szerelem,
S ott olvad égő kebelén...
Álmomban én
Rabnemzetek bilincsét tördelem

(Szalk-Szent-Márton.)

E gazdag úr...

E gazdag úr miként
Gőgösködik, mint nézi le a szegényt
Ne gőgösködjél, jó barát,
Azért, hogy most oly jó dolgod van;
Majd e szegény magasabbról néz le rád,
Ha ő a mennyben lesz, s te a pokolban.

(Szalk-Szent-Márton.)

Kereszt.

Kereszt jutalma a fáradságoknak,
Mindenfelé keresztet osztogatnak.
Aranykeresztet tűznek a fejedelmek
Jobbágyaik mellére; a földmivesnek
Oszt a természet buzakereszteket...
Fakereszt illet, megváltók, titeket!

(Szalk-Szent-Márton.)

Voltak fejedelmek...

Voltak fejedelmek,
A kiknek emlékoszlopot emeltek,
Magast és fényeset,
Mely hirdeté nagyságukat,
Mely hirdeté jóságukat.
És hol van az oszlop?... elesett!
El kellett esnie,
Mert hazugsággal volt tele.
Az idő igaz,
S eldönti, a mi nem az.
Ott áll a sír most emléktelenűl,
Az eltörött helyett mást nem tevének...
De nem! hisz örök átka nemzetének
Sötét oszlopként rajta nehezűl.

(Szalk-Szent-Márton.)

Midőn a földön...

Midőn a földön még csak pár ember vala,
Már meghalt egyik a másiknak általa.
Ábelt megölte Kain.
Ha a világ végén majd újolag
Két ember lesz a föld határain,
Ők is bizonynyal így egymásra rontanak.
S az, a ki megmarad ott,
Nőül fog venni egy vadállatot.
Talán e vadállatnak méhibül
A réginél szelídebb emberfaj kerül.

(Szalk-Szent-Márton.)

Kivágom én...

Kivágom én keblemből szívemet.
Ott úgy sem okoz mást, csak gyötrelmeket,
Kivágom és a földbe ültetem...
Talán kikél babérfa képiben,
S koszorúja lesz a bajnokoknak,
Kik a szabadságért harczolnak!

(Szalk-Szent-Márton.)

Fövényszem . . . harmatcsepp. . .

Fövényszem . . . harmatcsepp . . . a szikla, melyet
Ezer villám meg nem rengethet. . .
Az örökké rengő tenger. . .
A tiszta napfény és a szennyes ember
És minden, minden a világon
Csak álom, tünedékeny álom.
Ez álma mind a természetnek,
Kit miljom év előtt szender lepett meg,
S ki álmodik
Talán még miljom s miljom évekig.
De fölébred végre,
Egyszerre fölriad,
Fölkeltik egyre rémesb álmai,
És ekkor a borzalom miatt
A semmiség feneketlen tengerébe
Fog ugrani.

(Szalk-Szent-Márton.)

Fejemben éj van...

Fejemben éj van, éjek éjjele,
S ez éj kisértetekkel van tele;
Agyamban egymást szűlik a gondolatok,
S egymást tépik szét, mint vadállatok.
Lázzal verő szivemnek vére forr,
Mint boszorkány üstjében a bűvös viz,
Gyúlt képzeletem mint meteor
Fut át a világon és magával visz.
Laktársam a kétségbeesés,
Szomszédom a megőrülés.

(Szalk-Szent Márton.)

Átok és áldás.

Legyen átok a földön,
Hol ama fa termett,
A melyből énnekem
Bölcső készitteték;

Legyen átkozott a kéz,
Mely e fát ülteté,
És átkozott az eső s a napsugár,
Mely e fát felnövelte! . . .
De áldás légyen a földön,
Hol ama fa termett,
Melyből nekem majd
Koporsó készül;
Áldott legyen a kéz,
Mely e fát ülteté,
Áldott az eső s a napsugár,
Mely e fát felnövelte!

(Szalk-Szent-Márton.)

A szerelmes tenger.

Ült a lyányka boldogan tünődve
Sziklaparton a tenger fölött,
És a kit várt, a kiről tünődék,
Kedvesének koszorút kötött.

Átellenben kelt az esti csillag,
De a tenger nem gondolt vele;
A leányra nézett kék szemével,
S így sohajta hullámkebele:

»Oh! mi szép vagy, oh! miként szeretlek!
Jőj le, ha van benned irgalom,
Jőj s fürödjél bennem ... üdvözűlök,
Hogyha kebled megcsókolhatom.

Jőj le hozzám, szépségek leánya,
Jőj le, és szeress, légy hitvesem;
Földiszítlek, mint menyasszonyát még
Nem diszíté egy királyfi sem.

Fürteidre fölhozom dúsgazdag
Mélységemnek minden gyöngyeit;
S elveszíti ragyogásaiktól
Szeme fényét, a ki rád tekint.

Nem, nem, oh rád ne tekintsen senki!
Messze viszlek innen téged el,
Napkeletre egy szigetbe, a mely
Telve a föld gyönyöreivel.

Ottan minden patak egy szivárvány,
S híg gyémánt a tiszta levegő,
S a mezőnek minden órán új s a
Régieknél szebb virága nő.

Ottan szebb az éj, mint itten a nap,
S szebb a tél, mint itt a kikelet,
S madarak a hópelyhek ... mig esnek,
Zengedeznek tündéréneket.

Jőj keblemre, szépségek leánya,
Jőj le, és szeress, légy hitvesem;
Napkeletre szigetembe viszlek,
Ott élünk örök-szerelmesen.

Itt a sajka, űlj beléje, lyányka,
Ringatom majd oly szelídeden,
Hogy elalszol; és mire fölébredsz,
Ott leendesz a szép szigeten.«

Esdekelve így beszélt a tenger;
A leány nem érté meg szavát,
Nem fejté meg a rengő haboknak
Suttogó, egyhangú moraját.

És akközben kész lett koszorúja,
S a kit várt, az ifju megjöve,
És látá az érkezőt a tenger,
S hah, miként fölháborult szive!

Hát ha még a többit látta volna. . .
Eltünének sűrű fák mögé,
S őket a sötét lombozat s az
Éj sötét kárpitja elfödé.

Másnap reggel vitorlás hajón a
Boldog ifju a tengerre szállt;
És a tenger jó kedvvel, nyugodtan
Vitte őt a messzeségen át.

»Menj, menj, ifju,« gondolá magában,
»Sok szerencsét vándorlásodon;
De halálad lesz az óra, mely e
Lyányhoz téged ismét visszavon.

Kedvezek most, sebesen röpítlek
Mert a lyánytól messze távozol;
De ha vissza, a leány felé jősz,
Minden vészemmel találkozol.«

A leányka ott állt nem sokára,
A hol tegnap koszorút kötött;
Koszorúja összetépve fekvék
Széteresztett fürtei között.

Ottan állt, a tenger s ég közötti
Végtelenben járt tekintete,
Mint elfáradott galamb, a melyet
A sas helyről helyre kergete.

»Itt volt. Elment, elment mindörökre,
Megcsalt, megcsalt! Engem itt hagyott.
Itt hagyott, oh! engemet ... kettőnket:
Engemet és a gyalázatot!«

Igy panaszlá a leány keservét,
És a tenger meghallotta azt,
És egyszerre nagy birodalmában
Minden alvó habot fölriaszt;

És utána küldé a hajónak,
Mely a csábitó ifjút vivé,
S a hullámok a hajót s az ifjut
Egy csapással zúzták semmivé.

S szólt a tenger: »Te szegény teremtés,
Mit teszesz most, mondd, hogy mit teszesz?
Megcsalt téged az, a kit szerettél,
Én szeretlek s engem nem szeretsz.

És mit ér az élet már tenéked?
Karjaimba vesd le magadat,
Hadd legyek koporsód . . . eltemetlek,
Tégedet és gyalázatodat.«

A mit egykor nem értett a lyányka,
Most megérté a tenger szavát;
Leugrott a szikláról, s a tenger
Eltemette őt s gyalázatát.

(Szalk-Szent-Márton.)

Elhagytam én a várost. . .

Elhagytam én a várost,
Azt a holt életet.
Hol a halál is élet,
Jó sorsom a természet
Vidám ölébe tett.

Vidám vagy, oh természet!
El is csodálkozál,
Midőn körödbe léptem,
Hogy oly mogorva képem,
Hogy rajta oly köd áll.

De ép azért jövék, hogy
Elűzzem a ködöt,
A mely már olyan régen
Borong komor-sötéten
Halvány arczom fölött.

Azért jövék, hogy szívem,
Mit a bú s a harag
Oly feketére feste,
E gyászruhát levesse,
S mosolygjon újolag.

Gyógyulj meg, én szivem, ha
Még gyógyulnod lehet! . . .
Szép harmatos füvekkel,
Lágy rózsalevelekkel
Kötöm be sebedet.

(Szalk-Szent-Márton.)

Erdőben.

Sötétzöld sátoros
Erdőben járok:
Kevély tölgyfák alatt
Szerény virágok.

A fákon madarak,
Virágon méhek.
Ott fönn csattognak, itt
Lenn döngicsélnek.

Nem rengedez sem a
Virág, sem a fa;
Hallgatják a zenét
Elandalodva.

Vagy alszanak talán?
Elszenderedtek?...
Megálltam én is és
Mélán merengek.

Merengve nézek a
Patak habjára,
Melynek nyílsebesen
Rohan le árja;

Fut, mintha kergetné
A felleg árnyát,
A fellegét, a mely
Fölötte száll át.

Ekként kergettelek,
Ifjúi vágyak!
Árnyak valátok, el
Nem foghatálak...

Menj, menj, emlékezet!
El is feledtem,
Hogy e magányba én
Feledni jöttem.

(Szalk-Szent-Márton.)

Gyermekkori emlékek.

(Béranger után francziából.)

Vidék, hol egykor ringatott reményem,
Im ujra látlak ötven év után,
Megifjodunk a gyermek-emlékektől,
Mint a tavasznak langy fuvallatán.

Köszöntelek, ti kiskorom baráti!
Köszöntelek, ti áldott rokonok!
Ti itten a vész idejében nékem
Szegény madárnak fészket raktatok.

Megnézek mindent, még a szűk börtönt is,
Hol húgával, ki kedves szép vala,
Uralkodott a vén tanító s büszkén
Tanítá, a mit maga sem tuda.

Több mesterségbe kaptam itt ... a restség
Nagy befolyással volt mindig reám;
S hittem, hogy a bölcs névre már jogom van,
Midőn Franklin mesterségét tudám.

E korban támad a barátság, e föld,
A mely virágzik reggel gazdagon,
S hol egy fa nő, a melynek ága gyakran
Támaszbotunk az életalkonyon.

Vidék, hol egykor ringatott reményem,
Im ujra látlak ötven év után.
Megifjodunk a gyermek-emlékektől,
Mint a tavasznak langy fuvallatán.

Gyászos napokban e falak közt volt, hogy
Hallám az ellenségnek ágyuit;
S az ünnepzaj közé vegyülve, hangom
A haza nevét itt rebegte, itt.

Galambszárnyú, ábrándos lelkem itten
Fa-saruimnak terhét feledé.
Itten csapott le rám az ég villáma,
És megszokám a fejedelmekét.

E kis házban készült el a balsorsra
Elmém, s már itten volt megvetni kész
A dicsőséget, e tünékeny füstöt,
Mely szemeinkbe könnyet is idéz.

Rokon- s barátok, hajnalom tanúi!
Kiket mindegyre jobban tisztelék,
Igen, még most is szépnek tetszik bölcsőm,
Ámbár a dajka elenyésze rég.

Vidék, hol egykor ringatott reményem,
Im ujra látlak ötven év után.
Megifjodunk a gyermek-emlékektől,
Mint a tavasznak langy fuvallatán.

(Szalk-Szent-Márton.)

Mint felhők a nyári égen...

Mint felhők a nyári égen,
Érzeményim jőnek-mennek,
Majd fehéren, majd sötéten;
S egy sem áll, egy sem pihen meg.
Hová mennek? honnan jőnek?
Nem tudom, nem sejthető;
Hozza és elfúja őket
Az örök szél, az idő.

A szerelem fellegéből
Hulltanak reám villámok;
A barátság fellegéből
Záporesők szakadának.
Zápor és villám multával
Csendes tiszta lett az ég,
S a másik percz fuvalmával
Ujra felhő érkezék.

S a felhők, habár fehérek,
Árnyat akkor is csak vetnek.
Majd ha én oly időt érek,
Hogy felhőim megrepednek
S széleikre rózsaszínben
Száll az égő napsugár,
S ők ugy állanak fölöttem,
Mint megannyi tündérvár!

Oh! ez idő el fog jőni,
A midőn majd szerelmemnek
S barátságomnak felhői
Rózsaszínben tündökölnek;

Hanem akkor már indulhat
Temetésemre a pap,
Mert ha a felhők kigyulnak,
Lemenőben van a nap.
(Szalk-Szent-Márton.)

Zöld leveles, fehér . . .

Zöld leveles, fehér
Virágos ákáczfa,
Kék ruhában szőke
Kis lyány van alatta;
Megeredt az eső,
Annak végét várja,
A pitarajtóból
Kacsintgatok rája.

Gyere be, galambom,
Gyere a szobánkba!
Mig eláll az eső,
Űlj föl a ládánkra;

Ha magas a láda ;
Rája fölültetlek,
Ha kemény az űlés,
Az ölembe veszlek.

(Szalk-Szent-Márton.)

Rég elhuzták az esteli harangot...

Rég elhuzták az esteli
Harangot.
Ki az, a ki még mostan is
Barangol?
Csak én járok a faluban
Egyedül.
Keresem az álmot, de az
Elkerül.

Fönn van a hold, fönn vannak a
Csillagok;
Mind megannyi szép leányszem,
Ugy ragyog.

Sötét árnyat vetnek a fák,
A házak,
Unalmukban egyebet sem
Csinálnak.

Amott egy ház, a tetején
Két gólya,
Alant egy pár ember a kis
Ajtóba'...
Legény, leány ... amaz szőke,
Ez barna.
Legény a lyányt subájába
Takarja.

Mellettük mentem el, észre
Sem vettek.
Én istenem, be boldogok
Lehetnek!
Nem irígylem, de mégis jobb
Szeretném,
Ha azt a barna kis lyányt én
Ölelném!

(Szalk-Szent-Márton.)

Barna menyecskének...

Barna menyecskének szeme közé néztem,
Az én szemem fénye elveszett egészen.
Én teremtőm, ugyan hogy is teremhet már
Olyan sötét szemben olyan fényes sugár!

Elveszett, elveszett az én szemem fénye,
Hejh, pedig talán már indulnom is kéne.
Hogy induljak? hova menjek, ha nem látok?
Nyakamat szegheti valamelyik árok.

De mégis indulok... állj elém, menyecske,
Ha már el kell esnem: essem az öledbe;
Egyszer ölellek meg, s karomat levágom,
Ne öleljek többé senkit a világon!

Nem kellek, ugy-e bár, nem kellek én neked?
Van már, kit te ölelsz, ki téged ölelget;
Megyek hát, megyek... ha árokba esem is,
Habár az árokban nyakamat szegem is!

(Péczel.)

Sors, nyiss nekem tért...

Sors, nyiss nekem tért, hadd tehessek
Az emberiségért valamit!
Ne hamvadjon ki haszon nélkül e
Nemes láng, a mely ugy hevit.

Láng van szivemben, égbül eredt láng,
Fölforraló minden csepp vért;
Minden szivütésem egy imádság
A világ boldogságaért.

Oh! vajha nem csak üres beszéddel,
De tettel mondhatnám el ezt!
Legyen bár tettemért a díj egy
Uj Golgotán egy új kereszt!

Meghalni az emberiség javáért,
Mily boldog, milyen szép halál!
Szebb s boldogitóbb egy hasztalan élet
Minden kéjmámorainál.

Mondd, sors, oh mondd ki, hogy így halok meg,
Ily szentül!... s én elkészitem
Saját kezemmel azon keresztfát,
A melyre fölfeszíttettem.

(Pest.)

Világgyűlölet.

Mennybéli isten, ördög és pokol!
Mivé lett a föld, s még mivé lehet?
Minden bokorban egy világfaló,
Minden bokorban embergyűlölet.

Gyűlölnek ők, és átkaik követ
Dobálják szerte irgalmatlanul,
Ugy dől belőlük az átok, miként
Rothadt szag a sírok nyilásibul.

Szerettetek-e, ficzkók, valaha,
Hogy most gyülöltök? s imádkoztatok
Az emberiség boldogságaért,
Hogy most lehessen átkozódnotok?

Elkérték kebletekből a szivet,
S aztán széttépték azt az emberek?
Nem, a világnak ti nem adtatok
Szívet soha, mert nincsen szívetek!

Nincs bennetek szív, nincs! csak zsebetek
És gyomrotok van, s mert ez nincs tele,
Azért rút a világ előttetek,
Azért keltek ki rútul ellene.

Én is gyülöltem... volt okom reá;
De a mióta e bitangokat
Láttam, mint vágnak Byronképeket,
Azóta gyűlölségem megszakadt.

Mióta ők a földi életet
Oly feketére mázolják: nekem
Sokkal, de sokkal jobban tetszik az,
Több fénypontot vesz észre rajt szemem.

Valóban szép, igen szép a világ;
Van minden évben rajta kikelet,
S van szép leánya minden falunak,
S ha itt egy ember sír, ott más nevet.

Mily tréfás még maga a bánat is!
Szív s fejre mily különbözőleg hat:
Sötétre festi a fehér szivet,
S fehérre festi a sötét hajat.

(Pest.)

A jó aggastyán.

(Béranger után francziából.)

Vidám fiúk, kik bornál egyesűltök,
Közétek bájol engem dalotok.
Öreg vagyok, de bárha reszket hangom,
Fogadjatok be, én is danolok.
A múlt időkről újakat beszélek;
A vén Panarddal én együtt ivám.
Bor és dicsőség s szerelem baráti,
Mosolygjatok az aggastyán dalán.

Mi ez? mind vágytok engem ünnepelni?
Nemes bor ömlik egészségemért.
E fogadásra büszke szívem, mely fél,
Mely attól tart, hogy mást csak szomorít.

Csak hadd födözzön a vidámság szárnya,
Idővel úgy is máskép lesztek ám!
Bor és dicsőség s szerelem baráti,
Mosolygjatok az aggastyán dalán.

Miként ti most, én is szerelmeskedtem;
Szólhatnak erről nagyanyáitok.
Házam, barátim, kedvesim valának,
Ezek közül már semmit sem birok.
Emlékeim maradtak meg csak; olykor
Sohajtok is, ha más nem néz reám.
Bor és dicsőség s szerelem baráti,
Mosolygjatok az aggastyán dalán.

Volt vészeinkben több hajótörésem,
De Frankhon szép egét nem hagytam el.
Azt a kevés bort, melyet megmentettem.
Sértett kevélység nem zavarja fel.
Sőt énekeltem az új szüretekben
Egykor tulajdon hegyem oldalán.
Bor és dicsőség s szerelem baráti,
Mosolygjatok az aggastyán dalán.

Egy elmult kornak régi katonája,
Mint Nestor nektek nem beszélek én.
Egész időm, hol fénylett bátorságom,
Egy harczotokkal fölcseréleném.
Sőt halhatatlan hősiségtek által
Egy új zászló mellé csatoltatám.
Bor és dicsőség s szerelem baráti,
Mosolygjatok az aggastyán dalán.

Milyen jövendőt biztosít erénytek!
Éltessük, ifjak, végszerelmemet.
Szabadságában a világ megújul,
Jobb napok járnak majd sírom felett.
Kedves fecskéi ti egy szép tavasznak,
Hogy lássalak, azért nem távozám,
Bor és dicsőség s szerelem baráti,
Mosolygjatok az aggastyán dalán.

(Pest.)

Most kezdem én csak még ismerni...

Most kezdem én csak még ismerni
Az én derék jó szívemet;
Ennél a szívnél a világon
Jobb, derekabb szív sem lehet.

Mint aggódtam, hogy már ezentul
Nem lesz nekem több víg napom!
És im bokámat ujra össze-,
S kalapomat félrecsapom.

Szivem még ép virág, a melynek
Féreg nem bántja gyökerit;
Elhervad minden őszszel, ámde
Minden tavaszszal kivirit.

(Pest.)

F. L. kisasszony emlékkönyvébe.

Miért mondjam, hogy nem feledlek el?
Miért mondjam, hogy rólad e kebel,
Oh! lyány, örökre megemlékezik?
Hitelt szavamnak szíved ugy sem ad!...
Mert mi poéták hazudunk sokat,
S aztán ha szivből szólunk sem hiszik.

(Pest.)

Megfagy a szív, ha nem szeret...

Megfagy a szív, ha nem szeret;
És ha szeret, megég.
Ez és az baj. E két baj közt
Melyik jobb? ... tudj' az ég.

(Pest.)

Rabság.

(Töredék.)

Milyen vig a világ! folyvást miként vigad!
Örök énekszóval s zenével van tele!
E tombolók között a legzajosbikat
Kérdezzétek meg csak: ha vajon boldog-e?
Én nem hiszem, hogy az; dehogy boldog, dehogy!
Csak a kétségb'esés, mi bennünket vidít,
Azért kelünk csak e rivalgó zajra, hogy
Ne halljuk lánczaink csörömpöléseit.
Rab a világ, igen, kezén-lábán bilincs...
Az volna lelkén is, hanem már lelke nincs..

(Pest.)

Szeretek én...

Szeretek én, miként még ember
Sohasem szeretett talán.
Szeretek én szent szerelemmel,
De kedvesem nem földi lyány.

Szeretek én egy istenasszonyt,
Egy számkiűzött istennőt:
A szabadságot. Fájdalom, hogy
Csak álmaimban látom őt.

De álmaimban igen gyakran,
Majd minden éjjel megjelen.
Mult éjszakán is egy virágos
Mezőben együtt volt velem.

Letérdepeltem s elmondék egy
Égő szerelmi vallomást,
S földhöz hajoltam, hogy virágot
Szakítsak, s néki adjam át.

Ekkor hátam mögött termett a
Hóhér s lesujtá fejemet...
Épen kezembe hulla, és én
Azt adtam át virág helyett.

(Pest.)

A nép.

Egyik kezében eke-szarva,
Másik kezében kard,
Igy látni a szegény jó népet,
Igy önt majd vért, majd verítéket,
A míg csak élte tart.

Miért hullatja verítékét?
A mennyit ő kiván
Az eledelbül és ruhábul:
Hisz azt az anyaföld magátul
Megtermené talán.

S ha jő az ellen, vért miért ont?
Kardot miért foga?
Hogy védje a hazát? ... valóban! ...
Haza csak ott van, hol jog is van,
S a népnek nincs joga.

(Pest.)

Képzelt utazás.

(Béranger után francziából.)

Az ősz sietve jő és nedves szárnyán
Az én számomra uj fájdalmat hoz.
Mindegyre szenvedek, szegény félénk én,
És jó kedvem virága hervadoz.
Ragadjatok ki Párisnak sarából,
Megújulok, ha szép tájt láthatok.
Mint ifju már Hellasról álmodoztam,
Ottan szeretnék én meghalni, ott!

Értem Homért, igen, hisz görög voltam.
Pythagorasnak igazsága van.
Athén szült engem Perikles korában,
Láttam Sokratest rablánczaiban,
Megtömjéneztem Phydias csodáit,
Látám Ilissust, mint virágozott,
S Hymett hegyén a méheket fölkeltém;
Ottan szeretnék én meghalni, ott

Oh! ég, csak egyszer éledhetne szívem
E szemderítő nap sugáritul!
A szabadság, kit távolból köszöntök,
Rám igy kiált: »jer, győzött Trasibul!«
Menjünk, induljunk, készen áll a sajka.
Tenger, ne nyeljen engem el habod,
Hagyd múzsámat Pyréumnál kikötni,
Ottan szeretnék én meghalni, ott!

Szép Olaszország ege, de azurját
Rabszolgaság homályosítja el.
Evezz, kormányos, távolabb evezz le,
Hol a nap olyan tiszta fényben kel.
Milyen hullám ez? hogy híják e sziklát?
Milyen virító a vidék amott!
A zsarnokság haldoklik ama parton;
Ottan szeretnék én meghalni, ott!

Athén szűzei, fogadjatok a révbe,
És bátoritsatok föl engemet.
Oly földet hagytam el, hol a királyok
Rabszolgává teszik a szellemet.

Védjétek lantom, melyet üldöznek; s ha
Dalom sziveitek meglágyitaná,
Tegyétek hamvam Tirteus hamvához,
Meghalni jöttem e szép ég alá!

(Pest.)

A hevesi rónán.

Hátrább vonúl mindegyre,
És halványul a Mátra.
Az esti nap piros fényt
Lövel kék homlokára.

Olyan ez a piros fény,
Mely a kék Mátrán lángol,
Mint kék szemű lyány arcán
A rózsaszinű fátyol.

Zörg a szekér, az ostor
Koronként egyet pattan...
Ezen kivűl a róna
Oly néma, oly zajatlan.

Leszálla a nap ; vége
A piros alkonyatnak.
A messze látkör szélén
Pásztortűzek pislognak.

De pásztortűz-e az, vagy
Tán csillag, mely lelépett
Egy siró furulyának
Meghallgatása végett?

Emelkedik föl a hold;
Olyan szép s olyan halvány,
Mint a meghalt menyasszony
Bús vőlegénye karján.

S talán a hold valóban
Egy holt menyasszony árnya,
Kit a koporsóból visz
Az égbe szellemszárnya.

Oly szomorú ez a hold,
És mégis rája nézek,
Nem nézhetek le róla,
Sugári megigéztek.

Oly mondhatatlanul bús
Ez a hold, hogy láttára
Eszembe jut éltemnek
Legkínosabb órája.

Magam sem tudom én, hogy
Mi történt ekkor rajtam?
De sírnom kell, zokognom,
Miként akkor zokogtam!

Nagy-Károlyban.

Sept. 7. 1846.

Hát e falak közt hangozának
Nagy szavaid, oh! Kölcsey? . . .
Ti emberek, nem féltek: épen
E szent helyet ily nagy mértékben
Megszentségteleníteni?

Nem féltek-e, hogy sírgödréből
Kikél a megbántott halott?
Hogy sírgödréből ide jő el,
S — hogy hallgassatok — csontkezével
Szorítja össze torkotok?

Nem, ő a sírt el nem hagyandja;
De lenn, sírjában, nem hiszem,
Hogy könnyei ne omlanának
Éretted, te az aljasságnak
Sarába sűlyedt nemzetem!

Mily szolgaság, milyen hizelgés!
S mindig tovább mennek, tovább,
S ki legszebben hizelg, az boldog...
Ha már kutyákká aljasodtok:
Miért nem jártok négykézláb?

Isten, küldd e helóta népre
Földed legszörnyűbb zsarnokát,
Hadd kapjon érdeme dijába'
Kezére bilincset, nyakába
Jármot, hátára kancsukát

Sz. J. kisasszony emlékkönyvébe.

Senki sem szól így a fellegekhez:
»Napkeletre vándoroljatok, mert
Napkelet a szép hajnal hazája,
Ki rózsákat mosolyog reátok,
Lángrózsákat sötét arczotokra.«
Senki sem szól így a fellegekhez,
És ők mégis napkeletre mennek,
Napkeletre vonja őket egy mély
Titkos sejtés lágy szellemkezekkel.
Mennek, mennek, és ha oda értek,
Megfürödnek a piros tengerben,
A hajnalnak sugártengerében,
És ha egyszer megfürödhetének,
Nem törődnek aztán életükkel,
Nem bánják, ha mingyárt elenyésznek,
Vagy ha hosszu pálya vár reájok,
Hosszu pályán vihar és sötétség.
Akkor is, ha szétszaggatta őket

A vihar s ők este haldokolnak:
Fölgyulad még egyszer arczulatjok,
S e pirúlás, végső órájokban,
Ifjuságuk visszaálmodása,
A dicső, az édes ifjuságé,
Midőn rájuk a hajnal mosolygott. . . .
Mint a felhők, titkos sejtelemből,
Napkeletre vándoroltam én is. . . .

(Szatmár.)

Csalogányok és pacsirták.

Ugyan még meddig zengitek,
Ti holdvilágos emberek,
A régi kort,
Mit elsodort
Hullámival már az enyészet?
Mikor rontjátok le a fészket,
Mit várromokban raktatok,
Hogy ott versenyt huhogjatok

Vércsékkel és bagolyfiakkal?
Milyen kisértetes ez a dal!..
S dalolnak egyre még,
És szemeikben ég
A lelkesűlés lángja
Vagy a bánat könnyárja.
Ál-lelkesűlés, gyáva könnyek!
Miket nekik meg nem köszönnek...
Tudjátok-e, mik vagytok,
Kik a multról daloltok?
Halottrablók!
Halottrablók!
Sirjából fölássátok
A holt időt,
Hogy őt
Babérokért árulhassátok.
Én nem irígylem koszorútokat;
Penész van rajta és halotti szag!

Sinylődik az emberiség,
A föld egy nagy beteg ház,
Mindegyre pusztít a láz,
S már egy egész ország esék
Áldozatául,

És több elájul;
S ki mondja meg:
Hol ébrednek föl majd e nemzetek,
Ezen-e vagy a más világon,
Muló-e vagy örök az álom? . . .
De ím a bajnak közepette
Fiait az ég el nem feledte,
Megszána minket nagy fájdalmainkban,
Orvost küld hozzánk, és ez utban is van,
És már maholnap meg is érkezik,
Midőn hóhérink észre sem veszik. . .
Tiéd minden dal, minden hang,
Melyet kezemben ád a lant,
Te lelkesítesz engemet,
Tenéked ontom én könyűimet,
Én tégedet köszöntelek,
Te a beteg
Emberiségnek orvosa, jövendő!
. . . .

És ti elkésett dalnokok,
Hallgassatok!
Hallgassatok!
Bár lenne oly szívszaggató

S egyszersmind oly szívgyógyitó,
Mint csalogányé, szavatok.
A csalogány az alkony madara,
Már vége felé jár az éjszaka,
A hajnal közeleg;
Most a világnak
Nem csalogányok,
Hanem pacsirták kellenek.

(Szatmár.)

A bilincs.

Szabadságért küzdött az ifju,
S börtönbe dobták, ottan űl,
És meg-megrázza és átkozza
Bilincsét nagy kegyetlenűl.
Bilincse ekkép szóla hozzá:
»Csörgess, de oh ne átkozzál!
Csörgess, ifjú, csörgésem átok,
Mely a zsarnok fejére száll!

Ugy-e nem ismersz? a szabadság
Csatáiban kard voltam én,
S épen talán a te kezedben
Villogtam a vér mezején.
Szerencsétlen te, szerencsétlen
Kardoddal hol találkozál!
Csörgess, ifju, csörgésem átok,
Mely a zsarnok fejére száll.

Bilincset vertenek belőlem,
Belőlem, a ki kard valék,
S ki vélem vitt a szabadságért,
Most azt szorítom . . . szörnyüség!
Szégyennek és haragnak pírja
A rozsda, a mely rajtam áll.
Csörgess, ifjú, csörgésem átok,
Mely a zsarnok fejére száll.«

(Nagy-Károly.)

Szerelemnek rózsákkal...

Szerelemnek rózsákkal
Hintett nyoszolyája!
Megint lefektettem a
Lelkemet reája.
Szerelem rózsáiból
Tövis-e vagy illat,
Mely szívemig, életem
Gyökeréig elhat?

Akár tövis jut nekem,
Akár az illatja,
Mindegy, feküdj rá lelkem,
S álmodozzál rajta;
Álmodd meg azt a nagy szót,
A mely nincsen még meg,
A mely kifejezze majd:
Milyen forrón érzek!

(Nagy-Bánya)

Szerelmes vagyok én…

Szerelmes vagyok én,
Vagy tán tűzbe estem?
Nem tudom, de igaz,
Hogy ég lelkem-testem.

Látjátok pirulni
Halovány orczámat?
Hajnal-e vagy alkony,
A mi ottan támad?

Hajnal is, alkony is;
Örömim hajnala,
Örömim hajnala,
Bánatim alkonya.

Megvallom: nem első
Bennem e szerelem,
De hogy az utósó,
Arra esküdhetem.

Szerelmem sasmadár;
Vagy égbe száll velem,
Vagy széjjelszaggatja
Körmeivel szivem.

(Nagy-Bánya.)

Szerelmes vagyok én...

Szerelmes vagyok én;
Megmondjam-e, kibe?
Egy barna kis leány
Hófehér lelkibe!

Hófehér a lelke
Ennek a kis lyánynak,
Liliomszála ő
Az ártatlanságnak.

Fehér, mint a galamb,
A melynek képibe'
Isten a szent lelket
Az égből küldte le.

Szállj rám, fehér galamb,
Galambomnak lelke,
Hadd legyek megáldva,
Legyek megszentelve.

Hogyha már hallottam
Szárnyad csattogását,
Hadd haljam egyúttal
Szived dobogását!

(Nagy-Bánya.)

Nehéz, nehéz a szivem...

Nehéz, nehéz a szivem,
Rajta csügg a szerelem,
A szerelem bánata,
Roskadozok alatta.

Sem éjem, sem nappalom,
Egyre csak gondolkodom,
Csak arról gondolkodom:
Gondolsz-e rám, angyalom?

Hogyha neked nem kellek,
Ne kelljek én senkinek;
Ha te nem szeretsz engem,
Az isten se szeressen!

(Szatmár.)

Száll a felhő...

Száll a felhő magasan, magasan.
Az én rózsám messze van, messze van.
Száll a felhő nyugatra, nyugatra,
A napnak is arra van az utja.

Szállj, felhő, szállj a rózsám fölébe,
Mondd, hogy oly bús a szivem, miként te.
Szállj te is, nap, a rózsám fölébe,
Mondd, hogy úgy ég a szivem, miként te.

(Berencza.)

Borús, ködös őszi idő. . .

Borús, ködös őszi idő;
A nap nem is pillant elő.
Hidegen jár a nap
Sötét felhők megett;
A kandalló tüze
Ád egy kis meleget.

Ajtóm, ablakom bezárva,
Üldögélek a szobába'.
Bánatosan nézek
Kandallóm tüzére,
Gondolván életem
Elmult idejére.

A mult idő nagy mezein
Hervadt lombok emlékeim;
Összeszedem őket,
Kötöm egy csomóba,
Ugy vetem bele az
Égő kandallóba.

Mint füstölnek, mint füstölnek!
De nem csoda, mert nedvesek;
Nedvesek, de nem az
Ősznek esőjétől,
Hanem szemeimnek
Sokszor folyt könnyétől.

Egy könny most is pillámon áll...
Barna lyányka, ha itt volnál,
Letörlenéd-e ezt
Egy selyemkendővel,
Édes mosolygásod
Selyemkendőjével?

(Cseke.)

Az én képzeletem nem...

Az én képzeletem nem a por magzatja,
Mennydörgés volt apja, villámlás volt anyja,
Csecsemő korában sárkánytejet szopott,
Ifiú korában oroszlánvért ivott.

Nem is birtam vele, vad képzeletemmel,
Országról országra vándorolni ment el,
Tenger zúgásával összekeveredett,
Ugy barangolta be a földet és eget.

Mint üstökös, nyargalt sivatag pusztákra,
Zöld vadonerdőkbe, kék hegyek ormára;
A vadonerdőkben tölgyeket szaggatott,
A hegyek tetején sziklákat ingatott.

Hol most e vad fiú?... egy kis virág mellett,
Melletted, barna lyány, mindig csak melletted,
Ott eped, suttog, mint a beteg esti szél...
Szilaj képzeletem, be megszelidültél!

(Cseke.)

Ereszkedik le a felhő...

Ereszkedik le a felhő,
Hull a fára őszi eső,
Hull a fának a levele,
Mégis szól a fülemile.

Az óra jó későre jár.
Barna kis lyány, alszol-e már?
Hallod-e a fülemilét,
Fülemile bús énekét?

Zápores̋ csak ugy szakad,
Fülemile csak dalolgat.
A ki bús dalát hallgatja,
Megesik a szíve rajta.

Barna kis lyány, ha nem alszol,
Hallgasd, mit e madár dalol;
E madár az én szerelmem,
Az én elsohajtott lelkem!

(Cseke.)

Kinn a kertben voltunk...

Kinn a kertben voltunk,
Egymás mellett űltünk,
Az úr isten tudja,
Mi történt körűlünk?

Azt sem tudtam, mi van,
Ősz-e vagy kikelet?
Csak egyet tudtam, hogy
Veled vagyok, veled!

Mélyen belenéztem
Fekete szemedbe,
S fehér kezecskédet
Tartottam kezembe'.
Hogy úgy egymást néztük,
Ily szókat ejtettem:
Ha mi most itt kővé
Válnánk mind a ketten?

Azt mondtad: nem bánnád;
Vajon miért mondtad?
Azért-e, hogy már az
Életet meguntad?
Oh! vagy tán azért, hogy
Boldogság lenne rád,
Ha együtt maradnánk
Örök időkön át?

(Erdőd.)

Te a tavaszt szereted...

Te a tavaszt szereted,
Én az őszt szeretem.
Tavasz a te életed,
Ősz az én életem.

Piros arczod a tavasz
Virító rózsája,
Bágyadt szemem az ősznek
Lankadt napsugára.

Egy lépést kell tennem még,
Egy lépést előre,
S akkor rájutok a tél
Fagyos küszöbére.

Lépnél egyet előre,
Lépnék egyet hátra,
S benne volnánk közösen
A szép meleg nyárba'.

(Szatmár.)

Mi vagy, keblem?...

Mi vagy, keblem? nem más, mint egy szoba,
E szobának szívem az asztala,
Ez asztalon nagy ezüst pohárba'
Pezsgett, habzott a vidámság árja,
S gondtalanság volt a ház lakója,
S a pohárnak szomjas fölhajtója,
Ki, midőn a poharat kiitta.
Szívemet, az asztalt tele írta,
Tele írta fényes arany tollal
Pávatollnál tarkább gondolattal...

Nem lakik már itt a gondtalanság,
E jó fiút messze elzavarták,
Elzavarta egy hatalmas szellem,
A szerelem. Ez lakik most bennem,
Ez lakik most keblem szobájában
Halvány arczczal és sötét ruhában.
Az asztalhoz ment és leűlt mellé,
A pohárból az italt kiönté,

Letörölte a szép arany írást
Az asztalról, és helyébe írt mást;
S oh! szerelem, az, a mit te irtál,
Feketébb a halálnál s a sírnál!

(Szatmár.)

Te vagy, te vagy, barna kis lyány...

Te vagy, te vagy, barna kis lyány,
Szemem s lelkem fénye!
Te vagy mind a két életem
Egyetlen reménye!
Ha ez az reményem is
Elmulandó álom,
Nem leszek boldog sem ezen,
Sem a más világon!

Alldogálok a tó partján
Szomorúfűz mellett.
Nekem való hely; engem ily
Bús szomszédság illet.

Nézem lecsüggő ágait
Szomorúfűzfának,
Mintha azok csüggedt lelkem
Szárnyai volnának.

Elszállott már a madár a
Hervadt őszi tájról,
Hejh, ha én is kiszállhatnék
Búmnak országából!
Nem szállhatok, mert búm oly nagy,
Oly nagy, mint szerelmem,
És szerelmem... és szerelmem...
Oh! ez véghetetlen!

(Erdőd.)

Ha szavaid megfontolom...

Ha szavaid megfontolom,
Szeretsz engem, azt gondolom.
Mért nem mondod meg, ha szeretsz?
Ha nem szeretsz, mért hitegetsz?

Nem hiszed, hogy én szeretlek?
Az isten is ugy áldjon meg,
Ugy áldjon az isten engem,
A mily igaz a szerelmem.

Megszerettem szépségedet,
De még inkább szép lelkedet,
Szeretlek én oly igazán,
Mint engem az édes anyám.

Nem ohajtok én egy tavaszt,
Hogy véled átmulassam azt,
Sem egy tavaszt, sem egy telet,
Hanem egész életemet!

Egy napja van csak az égnek,
Egy holdja van csak az éjnek,
Egy isten van a világon,
Egy, csak egy a kivánságom.

Azt várom én, azt az órát,
Mikor így szólhatok hozzád
Ölelésem szent hevében:
»Édes kedves feleségem!«

(Cseke.)

Költői ábránd volt, mit eddig érzék...

Költői ábránd volt, mit eddig érzék,
Költői ábránd és nem szerelem,
Mert meggyógyult e szív, a mely ugy vérzék,
És nem maradt a sebnek helye sem.
Ha szerelem lett volna keblem hullámzása,
Időknek multával sem nyúgott volna el.
Vad ár e szenvedély; a merre medrét ássa,
Sodor magával s végre belehalni kell.

Most értem én csak e szilaj folyóra.
Mint von magával, mint von, mint ragad!
Kiáltsatok rá a harangozóra,
Hogy verje félre a harangokat;
Nagy a veszély, s talán majd mentésemre jőnek...
De nem! hisz félrevert harang lázas szivem,
Hallá zaját a lyány és nem jött megmentőnek,
És hogyha ő nem jött, ne jőjön senki sem!

Oh lyány, oh lyány, hogy rám ily bánatot hozz,
Nem olvasám sejtésim könyviből!
Azért vontál csak oly közel magadhoz,
Hogy megvakuljak lelked fényitől?
Ugy fénylik lelked, mint a nap világa fénylett,
Midőn fogyatkozás még nem szennyezte meg;
De a mily hideg lesz a nap, ha minden élet
Kifogy, kihal kebléből, kebled oly hideg.

Mondád — és nem is reszketett beszéded —
Mondád, hogy soha senkit nem szeretsz.
Nem féled a boszúló istenséget,
Hogy szent czéljával ellenkezni mersz?
Vagy tán azt gondolod, hogy nincsen olyan férfi,
Ki megérdemlené a te szerelmedet?
Attól tartasz, hogy kincsét szíved elfecsérli,
És aztán vissza többé nem szerezheted?

Hisz meglehet, hogy tán csalódni fognál,
Ám, nem szeretni, oknak ez kevés;
A mozdulatlan, a holt nyúgalomnál,
Hidd, többetér az élő szenvedés.

És csak azért nem fogsz-e építtetni házat,
Mert hátha egykor azt a tűz emészti fel?
S ezért tűröd, midőn a nyár esője áztat,
S midőn a tél hideg karjával átölel?

De láttam én jól, hogy ajkad sohajta,
S innen hiszem: van szíved, lángoló,
Csakhogy az észnek jégpánczélja rajta,
Miként a vulkán tetején a hó.
Szólj, oh leány, hogy így van, s várok türelemmel,
Mindaddig várok, mig nem mondod, hogy elég,
Várok békével, mig az óra nem jövend el,
Midőn birod hűségem nemcsaló jelét

Hosszú idő, egy örökkévalóság
Lesz várásomnak minden napja majd.
Nézem magam, mint tengerek hajósát,
Kit a szél a part közelépe hajt,
De itt megfordul a szél, s látja bár a révet
A küzködő hajós: nem közeledhetik.
Kínoskeserves lesz ez örökszomju élet,
Hanem éretted még e kín is jól esik!

Nem fájhat úgy a betegek testének,
Ha éles vas jár át sebeiken,
Nem fajna ugy, ha tüzzel égetnének,
Mint e sovárgó vágy fáj énnekem.
Csak egy kis cseppet önts e fájdalom tüzére,
Egy cseppet a remény kutjából, oh! leány,
Hogy évek mulva bár, de meg fog jőni bére
Gyötrelmeimnek,oh csak aztmondd,hogy: talán.

Nem, nem, ne biztass a jövővel engem,
Ne alamizsnát: üdvösséget adj!
Hazudtam én, hogy várok türelemben,
Türelmem máris messze, messze hagy;
Fut, mint szilaj ló, s lelkem rája van kötözve,
S pályája mindig sűrübb rengetegbe vész,
A hol talán majd egy vadállat tépi össze,
Tudod, melyik vadállat?... a megőrülés!

Adj vissza, lyány, adj vissza enmagamnak,
Adj a világnak vissza engemet...
Vagy mit beszélek? tarts meg, tarts magadnak,
Tiéd éltem, te el nem vetheted.

Oh! mondd, hogy elfogadtad, mondd, hogy elfogadtad!
E nagy szavadra tán ég-föld reám szakad;
Mit bánom én? az isten szebb halált nem adhat,
Mint sírba dőlni a gyönyör terhe alatt! . . .

S ha nem szeretsz, ha soha nem szeretnél?
Mindegy! hozzád van nőve szellemem,
Mint a levél a fához ... eljön a tél,
S akkor lehull, de már élettelen.
Ez sorsunk a sírig. Bár járj be messze földet,
Kerülj bár, mind hiába, engem el nem hagysz.
A soha el nem váló sötétség melletted,
Mit árnyékodnak vélsz, az én bús lelkem az.

(Szatmár.)

Álmodtam szépet, gyönyörűt...

Álmodtam szépet, gyönyörűt,
Álmodtam és fölébredék.
Mért keltettél föl oly korán?
Mért nem hagyál álmodni még?

Mit a való nem küld reám,
A boldogságról álmodám.
Miért bántottad álmomat?...
Oh istenem, oh istenem!
Hát a boldogságról nekem
Még csak álmodni sem szabad?

Mondád többször, hogy nem szeretsz,
De nem hivém, nem hihetém.
Ne mondd, ne mondd már! mostan, ha
Nem mondod is, elhiszem én.
S midőn tudom, hogy szíveden
Fölirva nincs az én nevem:
Maradjak-e, elmenjek-e?...
Marasztasz... és miért?... talán
Mulatni vágysz lelkem baján,
Melyet te hoztál rajta, te!

Oh! lyány, ez nagy kegyetlenség!
Bocsáss, bocsáss, hadd menjek el.
Nekünk egymástól válni, és...
És mindörökre válni kell.
Futnék tőled, miként a por,
Mit a forgószél elsodor

Ember-nem-járta földekig;
De csak alig hogy léphetek,
Mert a bú, melyet elviszek,
Nagyon reám nehezedik.

Isten veled hát!... Jaj nekem,
Hogy e szót ki kell mondanom;
Miért nem válik rögtöni
Halállá e hang ajkamon?
Isten veled... nem, nem lehet!
Hagyd még megfogni kezedet,
Mely üdvömet szétszaggatá,
Mely jövőmet gyilkolta meg...
Add kezed, hadd ömöljenek
Könyűim s csókjaim reá!

Könyűim-e vagy csókjaim,
Mi égeti jobban kezed?
Csók és könyű, mind a kettő
Nagyon, nagyon forró lehet,
Mert szerelmemmel egy helyen,
A szív mélységes mélyiben,
E tűzhegyben termettenek...
Mint ájtatos zarándokok

Jövének fel, s ők boldogok,
Hogy kezeden halhatnak meg.

Egyet kérek . . . ne félj, ne félj,
Nem kérem már szerelmedet,
Csak azt a kis vigasztalást,
Hogy nem feledsz el engemet.
Az emlékezet fonalát
Jövődön meddig nyujtod át?
Ha rám addig emlékezel,
Mig olyat lelsz, ki tégedet,
Mint én, olyan forrón szeret:
Ugy soha sem felejtesz el!

De nem kivánom, hogy ne lelj
Oly hű szivet, mint az enyém.
Nem szeretnélek oly nagyon,
Ha ezt a vágyat érzeném.
Ohajtom én: élj boldogul,
Szedj bármi fának ágirul,
Csak szedj te zöld leveleket,
S aztán vesd el, mint elvirúlt,
Elszáradt régi koszorút
Az én emlékezetemet!

(Szatmár.)

Egy pár rövid nap...

Egy pár rövid nap, és én mennyit éltem!
Tükörbe nézni szinte nem merek,
Attól félek, hogy már hajam megőszült...
Ez a szív itten, oh! ez oly öreg.

Az éjszakákat keresztülvirasztom.
Az álmot már nem is keresem én,
Ugy sem találnám. Nem tudok alunni,
Mióta bennem alszik a remény.

A kinok is már mind elfáradának,
Elfáradának engem bántani;
Pedig könnyebb a kinok gyilkait, mint
Holttestüket keblünkben hordani.

Én hordom őket s azt gondolom, hogy
Egy század óta hordom őket már.
Olyan nehéz és oly hideg halottak!
Fagy tőlük vérem, csak alig hogy jár.

Erőtlen szemmel nézek szerteszéjjel,
Mint a ki kőhöz vágta homlokát,
Aztán föleszmél félig, s két alakban
Lát mindent, s tisztán még semmit se' lát.

Nincs bennem élet, nincs a lélek bennem,
Kétségeim azt messze zavarák.
Ugy hull reám egy szebb idő emléke,
Mint sírhalomra a tépett virág.

(Szatmár.)

Nem csoda ha, ujra élek...

Nem csoda, ha ujra élek,
Mert hisz ujra láttam őt!
Visszaszállt belém a lélek,
Eszmélek, mint azelőtt.

Kín s reménység kebelemben
Ujra fáklyát gyujtanak,
És e fénynél e teremben
Kergetőznek, játszanak.

Tudni most csak azt szeretném:
Mi volt e találkozás?
Csak azon tünődik elmém:
Véletlen vagy számitás?

Oh! e lyányka oly rejtélyes,
Szíve olyan mély folyam,
Hogy szemem, bár milyen éles,
Néz beléje hasztalan!

Rejtély vagy te, lyányka, nékem,
S állsz megfejthetetlenűl;
Kárhozatom? üdvösségem?
Egyik a kettő közűl.

Oh! de melyik? . . . törhetetlen
Láncz körűlem e titok;
Vonna már el sorsom innen,
És nem szabadulhatok.

Bontsd ki, lyányka, e titoknak
Fátyolából homlokod,
Mert én addig el nem hagylak,
Míg le nem hull fátyolod. . .

Jaj de kell, kell mennem, bárha
Bizonytalanság kisér;
Úr a sors, hajlok szavára,
Ő parancsol és nem kér.

Elmegyek, de nem örökre!
Majd ha fris virágokat
Hint a tavasz fürteidre,
Dalnokod meglátogat.

Én leszek az első fecske,
Mely ti hozzátok röpűl,
S minden reggel, minden este
Cseveg ablakod körűl.

Le a kertbe, a mezőre
Együtt járunk, úgy-e bár?
S nézzük, lyányka, a föld vére,
A patak, mi pezsgve jár.

Nézzük majd a sok virágot,
A mint nyílnak kelyheik,
S ha ezeket nyílni látod,
Szíved is tán megnyilik.

(Nagy-Károly.)

Volt egy szegény fiú...

Volt egy szegény fiú,
Ki mindig éhezék;
Nem volt egy megevő falatja,
Nem szánta őt sem föld, sem ég.

Hosszú, nagyon hosszú inség után
Igy szóla hozzá egy sötét alak:
»Én téged minden földi bajtól
Megszabaditalak.«

Az éhhalál volt, a kinek
Szavai ekkép hangozának;
És a fiú, hogy mentül hamarább
Pihenjen, ment sirt ásni önmagának.

S a mint igy sirján dolgozék,
A földben egy edényt talál,
A mely aranynyal, drágakővel
Csordultig áll.

A koldusból nagy úr lett,
Él fejedelmileg,
Körűle pompa, fény
És drága ételek.

Mért a fiú ezen dúsgazdagságban
Csak félig-meddig és csak néha vig?
Mert fél szegény, fél a fölébredéstől,
Azt véli, hogy csak álmodik...

Én vagyok e szegény fiú,
S te a talált kincs, édes angyalom!
Nem merem hinni, hogy szeretsz;
Ugy félek, félek, hogy csak álmodom!...

(Nagy-Károly.)

Erdélyben.

Barangol és zúg, zúg az őszi szél.
Csörögnek a fák száraz lombjai,
Mint a rab kezén a megrázott bilincs.
Hallgass, zugó szél, hadd beszéljek én!

Ha el nem hallgatsz, túlkiáltalak,
Mint nősirást az égiháború.
Egy nemzet és két ország hallja meg,
Mi bennem eddig titkon forra csak,
S a mit keblemből mostan kiröpítek,
Mint a vulkán az égő köveket,
Az forra bennem, az fájt énnekem,
Hogy egy nemzetnek két országa van, hogy
E két országos nemzet a magyar!
Ez tette lelkem pusztává, a bánat
Pusztájává, hol egy tigris lakik:
A vérszemű, a lángszemű harag,
Oh! e vadállat hányszor verte el
Magányos éjim csendét, a midőn
Besüvöltötte puszta lelkemet! . . .
Mely ördög súgta, hogy kettészakadjunk,
Hogy szétrepeszszük a szent levelet,
Mit diadalmas őseink irának,
Szivök vérébe mártván kardjokat?
Kettészakadtunk, és a szép levélből
Rongyok levének, miket elsodort
És sárba dobott a századok viharja.
Lábbal tiportak bennünket. Könyűket
És jajkiáltást küldöttünk az égbe,

De panaszunkat az be nem fogadta,
A rabszolgákat nem hallgatja az meg,
Mert a ki jármot hágy nyakába tenni,
Méltó reá, hogy azt hurczolja is,
Míg össze nem dől a korbács alatt.
Tartottunk volna össze: a világ most
Tudná hirünket, nem volnánk kizárva
A templomból, hol a nagy nemzeteknek
A tisztelet tömjénét égetik;
Tartottunk volna össze, nem törölnénk
Szemünkből annyi fájdalmas könyűt,
Midőn forgatjuk reszkető kezünkkel
Történetünknek sötét lapjait.
A porszemet, mely csak magában áll,
Elfúja egy kis szellő, egy lehellet;
De hogyha összeolvad, összenő, ha
A porszemekből szikla alakúl:
A fergeteg sem ingathatja meg!
Fontoljuk ezt meg, elvált magyarok,
A mit mondtam, nem új, de szent igaz.
Az események romboló szele
Nem fú jelenleg, és a porszemek
Nyugton hevernek biztos helyükön;
De ha föltámad a szél, mielőtt

Egygyé olvadnánk: el-szétszór örökre
A nagy világnak minden részibe,
És soha többé meg nem leljük egymást.
Iparkodjunk. A század viselős,
Születni fognak nagyszerű napok,
Élet-halálnak vészes napjai.
Fogjunk kezet, hogy rettegnünk ne kelljen
Az eljövendő óriásokat.
Tartsuk meg a szép, a szent kézfogást,
Tartsuk meg azt, oh édes nemzetem!
Ki legelőször nyujtja ki kezét,
Azé legyen a hála és dicsőség;
S ki elfogadni azt vonakodik?
Annak porára szálljon minden átok,
Melyet sírunkra majd virág helyett
Ültetni fognak maradékaink,
Kiket örökre megnyomoritánk!

(Koltó.)

Szeretsz tehát...

Szeretsz tehát, kedves szép angyalom?
Szeretsz valóban, én nem álmodom!
De mért hagyád a végső pillanatnak:
Megfejtését e drága szent titoknak?

Egy pillanat hozá meg üdvömet,
És elválási gyötrelmeimet;
Ugy jártam, mint ki palotát épittet,
S midőn fölépül, számkiüzik őtet.

Sovár szivemre föl nem tűzheted
Az ölelésnek tündér gyűrüjét;
Nem szakithattam ajkad szép bokrárul
Egy csókvirágot édes útitársul.

Távol te tőled oly bús életem!
De egy eszmével meg-megszépitem:
Egykor mi mélyen, mélyen szállok én be
A viszonlátás gyönyörtengerébe!

(Koltó.)

Mikor a láncz lehull...

Mikor a láncz lehull
A rab lábairul,
Még sokáig ugy jár,
Mintha rajta volna,
A szomorú terhet
Annyira megszokta.

Te is, hogy megszoktad,
Szívem a fájdalmat,
Most, mikor jó sorsom
Rólad azt lerázta,
Nem tudsz még örülni
Isten igazába'.

Örülj, örülj, szivem!
Ki örül, ha te nem?
Kinek van, mint neked.
Ilyen boldogsága?
Kinek van a földön
Ilyen mennyországa?

(Koltó.)

Busúlnak a virágok. . .

Busúlnak a virágok,
Szegénykék betegek.
Nincs messze már halálok,
Mert a tél közeleg.

Miként az aggastyánnak
Megőszült fürtei,
Ugy hullanak a fáknak
Sárgult levelei.

Hiába a vidéken
Körültekintenem,
Nincs a nagy messzeségben
Egy zöld bokrocska sem.

Van egy! majd elfeledtem. . .
Lelkem, te vagy, te vagy
A zöld bokor, a melyben
Az ősz nyomot nem hagy;

Rajtad folyvást teremnek
S fognak víritani
A boldog szerelomnek
Örökzöld lombjai.

(Koltó.)

Rövidre fogtam a kantárszárat...

Rövidre fogtam a kantárszárat,
Régóta fut a lovam, kifáradt,
Szájában tajtékos a zabola,
Sarkantyúmtól véres az oldala.

Egy gondolat kergetett engemet,
Ha galambom az enyim nem lehet!
Mint hegyes nyílvessző a madarat,
Úgy űzött engem ez a gondolat.

Lassan, lassan, jó lovam, lassan járj,
Ez a rosz gondolat elmaradt már,
Egy kökényfa bokrában megakadt,
A bokor tüskéi közt szétszakadt.

Kökényszemeket szerettem hajdan,
De szerencsés ezekkel nem voltam.
Most fekete szem tőrébe estem,
Ennél tán majd megsegít az isten.
(Koltó.)

Kellemetlen őszi reggel...

Kellemetlen
Őszi reggel.
Kedvetlen, borús idő.
Hulldogál az
Elvirított
Őszi tájra az eső.

A szobában
Ketten űlünk
Együtt: én s az unalom.
Terhes vendég!
Mint malomkő
Csügg rajtam. De megcsalom.

Szépen titkon
A szobából
Kiröpítem lelkemet.
Szállj, lelkem, szállj
Messze, messze...
Útad napnyugatra vedd.

Napnyugatra
Vannak, a kik
Én előttem kedvesek:
Agg szülők és
Ifju lyányka
S mind, a kiket szeretek.

Járd be őket,
Jár be sorra.
S jőj meg késő est felé...
Édességgel
Megterhelve,
Mint virágokról a méh.

(Koltó.)

Véres napokról álmodom...

Véres napokról álmodom,
Mik a világot romba döntik,
S az ó világnak romjain
Az új világot megteremtik.

Csak szólna már, csak szólna már
A harczok harsány trombitája!
A csatajelt, a csatajelt
Zajongó lelkem alig várja!

Örömmel vágom én magam
Föl paripámra a nyeregbe!
A bajnokok sorába én
Szilaj jókedvvel nyargalok be.

Ha megvagdalják mellemet,
Fog lenni, a ki bekötözze,
Fog lenni, a ki sebemet
Csókbalzsammal forrasztja össze.

Ha rabbá tesznek, lesz, a ki
Homályos börtönömbe jő el,
S föl fogja azt deríteni
Fényes hajnalcsillag-szemével.

Ha meghalok, ha meghalok
A vérpadon vagy csatatéren,
Lesz, a ki majd holttestemről
Könyűivel lemossa vérem!

(Berkesz.)

Világoskék a csillagos éjszaka. . .

Világoskék a csillagos éjszaka,
Tárva-nyitva szobámnak az ablaka.
Az ablakból tekintetem az égen,
Lelkem pedig angyalomnak ölében.

A csillagos ég és az én angyalom
Mindennél szebb, a mi csak szép, mondhatom.
Én legalább a világot bejártam,
De ezeknél szebbet sehol nem láttam.

Fogytán van a hold, úgy ballag lefelé
A megé a messze kéklő hegy megé.
A fogyó hold talán az én bánatom,
Oly halvány, hogy már csak alig láthatom.

Magasan áll a fiastyúk az égen,
Szólanak a kakasok a vidéken,
Hajnalódik, hüvös csipős szél támad,
Hüvös szárnya legyintgeti orczámat.

Itthagynám már ablakom, hogy elmenjek
Lefekünni és álmodni; de minek?
Álmodni ugy sem tudnék én oly szépet,
Mint a mily szép most előttem az élet.

(Koltó.)

E. R. kisasszony emlékkönyvébe.

Tavaszszal menj ki a szabadba,
Hol fris patak suttog szaladva,
Kergetvén az est szellejét,
Mely a virágok illatával

És a csalogányok dalával
Fut a mezőben szerteszét,
Mig mosolyogva néz le rája
A csillagok s a hold sugára. . .
S ha patakzajjal, madarak dalával,
Virágillattal, csillag- s holdsugárral
Ifjúi lelked, lyányka, megtelik,
Eredj haza, s aludjál reggelig,
És a mit ekkor álmodál jót, szépet,
Adja meg mindazt a jövendő néked!

(Debreczen.)

K. J. kisasszony emlékkönyvébe.

Szived bölcsőben fekvő csecsemő;
Ott fekszik és még mélyen alszik ő,
De majd fölébred és keservesen sir. . . .
Akkor, szép gyermekem,
Legyen szelíden ringató dajkája
A nyájas szerelem.

(Debreczen.)

Mi van innen távol . . .

Mi van innen távol? a Tisza. . .
Mi van a Tiszán túl? Hortobágy. . .
Hortobágyon túl? egy szép leány,
Kihez lelkem visszavágy!

Szép leány, szép barna kis leány,
Tőled oh be messze estem el! . . .
Csak azt tudhatnám, hogy legalább
Néha rám emlékezel!

Engemet sokszor meglátogat
A jó angyal, az emlékezet,
És karon fog, s öntudatlanúl,
Kedvesem, hozzád vezet.

Az ős vár, melynek tündére vagy,
Mely a dombról a rónára lát,
Hol a kék Szamosban tölti a
Holdvilág az éjszakát.

És a kert a vári domb alatt,
És a kertben a tó partinál
A gyászfűzek néma lombjai. . .
Mindez, mind előttem áll.

Oh! e kertben kert volt életünk,
Minden óránk benne egy virág;
Mult- s jövőnket a gazdag jelen
Koszorúi takarák. . .

Lyányka, hogyha visszagondolod
E dicső kort: dobog-e szived?
Költ-e benned, mint én bennem, oly
Édes érzeményeket?

Várod-e ugy, mint én a napot,
Mely kettőnket összehoz megint?
Én hiszem, hogy e szép kor felé
Szép szemed gyakran tekint!

(Pest.)

Nem ért engem a világ. . .

Nem ért engem a világ. . .
Nem fér a fejébe,
Egy embernek éneke
Hogy lehet kétféle?
Hogy dalolhat az jelenleg
Szívrepesztő bánatot,
Ki elébb egy pillanattal
Úgy örült, ugy vígadott?

Ember és polgár vagyok.
Mint ember mi boldog!
És mint polgár, lelkemen
Mily keservet hordok!
Az örömnek könnyét sírom,
Ha lyánykámra gondolok;
Fájdalomnak könnyét sírom,
Ha hazámhoz fordulok.

Keblemen a szerelem
Virágbokrétája,
Fejemen honszeretet
Töviskoronája;
Igy lantomra majd megsebzett
Homlokom vércseppje hull,
Majd egy illatos levelke
Bokrétám virágibul.

(Pest.)

Reszket a bokor, mert...

Reszket a bokor, mert
Madárka szállott rá.
Reszket a lelkem, mert
Eszembe jutottál,
Eszembe jutottál,
Kicsiny kis leányka,
Te a nagy világnak
Legnagyobb gyémántja!

Teli van a Duna,
Tán még ki is szalad.
Szivemben is alig
Fér meg az indulat.
Szeretsz, rózsaszálam?
Én ugyan szeretlek,
Apád-anyád nálam
Jobban nem szerethet.

Mikor együtt voltunk,
Tudom, hogy szerettél.
Akkor meleg nyár volt,
Most tél van, hideg tél.
Hogyha már nem szeretsz,
Az isten áldjon meg,
De ha még szeretsz, úgy
Ezerszer áldjon meg!

(Pest.)

Halhatlan a lélek...

Halhatlan a lélek, hiszem,
De más világba nem megy át,
Csak itt lenn a földön marad,
A földön él és vándorol.
Többek közt én, emlékezem,
Rómában Cassius valék,
Helvécziában Tell Vilmos,
Párisban Desmoulins Kamill...
Itt is leszek tán valami.

(Pest.)

Karácsonkor.

Én hozzám is benézett a karácson,
Tán csak azért, hogy bús orczát is lásson,
És rajta egy pár reszkető könyűt.

Menj el, karácson, menj innen sietve,
Hiszen családok ünnepnapja vagy te,
S én magam, egyes-egyedűl vagyok.

Meleg szobám e gondolattól elhül.
Miként a jégcsap függ a házereszrül,
Ugy függ szivemről ez a gondolat.

Hejh, be nem igy volt, nem így néhanapján!
Ez ünnep sokszor be vigan viradt rám
Apám, anyám és testvérem között!

Oh! a ki együtt látta e családot,
Nem mindennapi boldogságot látott!
Mi boldog valánk, mert jók valánk.

Embert szerettünk és istent imádtunk;
Akármikor jött a szegény, minálunk
Vigasztalást és kenyeret kapott.

Mi lett a díj? rövid jólét multával
Hosszú nagy inség . . . tenger, melyen által
Majd a halálnak révéhez jutunk.

De a szegénység én nekem nem fájna,
Ha jó családom régi lombos fája
Ugy állna még, mint álla hajdanán.

Vész jött e fára, mely azt szétszaggatta;
Egy ág keletre, a másik nyugatra,
S éjszakra a törzs, az öreg szülők.

Lelkem szülőim, édes jó testvérem,
Ha én azt a kort újolag megérem,
Hol mind a négyünk egy asztalhoz űl!....

Eredj, reménység, menj, maradj magadnak,
Oly kedves vagy, hogy hinnem kell szavadnak,
Ámbár tudom, hogy mindig csak hazudsz...

Isten veled, te szép családi élet!
Ki van rám mondva a kemény itélet,
Hogy vágyam űzzön és ne érjen el.

Nem nap vagyok én, föld és hold körében;
Mint vészt jelentő üstökös az égen,
Magányos pályán búsan bújdosom.

(Pest.)

A magyar nemzet.

Járjatok be minden földet,
Melyet isten megteremtett,
S nem akadtok bizonyára
A magyar nemzet párjára.
Vajon mit kell véle tenni:
Szánni kell-e, vagy megvetni ..
Ha a föld isten kalapja,
Hazánk a bokréta rajta!
Oly szép ország, oly virító,
Szemet-lelket andalító,
És oly gazdag! . . . aranysárgán
Ringatózik rónaságán
A kalászok óczeánja;
S hegyeiben mennyi bánya!
És ezekben annyi kincs van,
Mennyit nem látsz álmaidban.
S ilyen áldások daczára
Ez a nemzet mégis árva,
Mégis rongyos, mégis éhes,

Közel áll az elveszéshez.
S szellemének országában
Hány rejtett gyöngy és gyémánt van
S mindezek maradnak ott lenn,
Vagy ha épen a véletlen
Föl találja hozni őket,
Porban, sárban érnek véget,
Vagy az inség zivatarja
Őket messze elsodorja,
Messze tőlünk a világba,
Idegen nép kincstárába,
És ha ott ragyogni látjuk,
Szánk-szemünket rájuk tátjuk,
S áldicsőséggel lakunk jól,
Hogy ez innen van honunkból.
Ez hát nemes büszkeségünk,
Melyről annyiszor mesélünk?
Azzal dicsekedni váltig,
A mi szégyenünkre válik! . . .
Csak a magyar büszkeséget,
Csak ezt ne emlegessétek!
Ezer éve, hogy e nemzet
Itt magának hazát szerzett,
És ha jőne most halála,

A jövendő mit találna,
Mi neki arról beszélne,
Hogy itt hajdan magyar éle ?
S a világtörténet könyve?
Ott sem lennénk följegyezve,
És ha lennénk, jaj mi nékünk,
Ezt olvasnák csak felőlünk:
»Élt egy nép a Tisza táján,
Századokig lomhán, gyáván.«
Oh! hazám, mikor fogsz ismét
Tenni egy sugárt, egy kis fényt
Megrozsdásodott nevedre?
Mikor ébredsz önérzetre?

(Pest.)

Egy gondolat bánt engemet...

Egy gondolat bánt engemet:
Ágyban, párnák közt halni meg
Lassan hervadni el, mint a virág,
A melyen titkos féreg foga rág

Elfogyni lassan, mint a gyertyaszál,
Mely elhagyott, üres szobában áll.
Ne ily halált adj, istenem,
Ne ily halált adj énnekem!
Legyek fa, melyen villám fut keresztül;
Vagy melyet szélvész csavar ki tövestül;
Legyek kőszirt, mit a hegyről a völgybe
Eget-földet rázó mennydörgés dönt le...
Ha majd minden rabszolga-nép
Jármát megunva sikra lép
Pirosló arczczal és piros zászlókkal,
És a zászlókon eme szent jelszóval:
»Világszabadság!«
S ezt elharsogják,
Elharsogják kelettől nyúgatig,
S a zsarnokság velük megütközik:
Ott essem el én,
A harcz mezején,
Ott folyjon az ifjui vér ki szivembül,
S ha ajkam örömteli végszava zendül,
Hadd nyelje el azt az aczéli zörej,
A trombita hangja, az ágyudörej,
S holttestemen át
Fújó paripák

Száguldjanak a kivivott diadalra,
S ott hagyjanak engemet összetiporva...
Ott szedjék össze elszórt csontomat,
Ha jön majd majd a nagy temetési nap,
Hol ünnepélyes, lassu gyász-zenével
És fátyolos zászlók kiséretével
A hősöket egy közös sírnak adják,
Kik érted haltak, szent világszabadság!

(Pest.)

TARTALOM.

Kisebb költemények.

1845.

TARTALOM.

TARTALOM.

TARTALOM.

1846.

TARTALOM.

TARTALOM.

